

TUJINA

**SIMBOL TERORIZMA ŠE
VEDNO NA PROSTOSTI**

ZGODOVINA

**KOMUNISTIČNI
BOJ PROTI CERKVI**

DEMOKRACIJA

Zadnja razkritja v zvezi s
Sovo niso potrdila trditve
Antona Ropa, pokazala
pa so na zlorabo Sove v
politične namene.

UJET NA LAŽI

INTERVJU

Dan Ashbel

Vojna nikoli ne more biti rešitev

TRIBUNA

Dr. Stane Granda
Poteptana osamosvojitev

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim
naročnikom¹ **vsak mesec podarja**
23 aparatov GSM Motorola F3.

Vsi dosedanja naročniki² tednika
Demokracija pa sodelujete v žrebanju za
20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra
traja do 30. septembra 2007.

Rezultati žrebanja bodo objavljeni na spletni strani
www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena
tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

teža: 70 g
velikost: 114x47x9 mm
čas pripravljenosti: do 300 ur
čas pogovora: do 500 minut
glasovna pomoč v menijih
privlačen tanek design
visoko-kontrasten zaslon z odlično
vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
velike črke in številke za lažjo berljivost
SMS
budilka

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Podpisani/a se zavezujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša
2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so
preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.
Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Ropova dezinformacija

Metod Berlec

Z gotovostjo lahko trdimo, da izjave nekdanjega »premierja in poslanca SD Antona Ropa ne držijo,« je prejšnji teden dejal član parlamentarne komisije za nadzor varnostno-obveščevalnih služb Rudolf Petan (SDS). Parlamentarna komisija je prejšnji torek na Sovi poslušala različne posnetke, med drugim 14-minutni pogovor med Janšo in Sanaderjem 23. septembra 2004, ko je hrvaški premier iz New Yorka poklical Janšo in mu dejal, da ga je klical slovenski premier Anton Rop in vpil nanj zaradi incidenta na meji. Slovenska Sova je ta pogovor zabeležila, ker je Sanader klical Janšo prek tajništva svojega kabineta. Kot je dejal Petan, je pogovor potekal v smeri umirjanja zadev ob meji, ko so hrvaški policisti 22. septembra 2004 na meji ob Dragonji aretirali 12 članov SLS pod vodstvom Janeza Podobnika. Po pogovoru na posnetku ni bilo govora o dogovarjanju za incidente v Piranskem zalivu. To je potrdil tudi Petanov strankarski kolega in član komisije Miro Petek. Opozicijski člani komisije so se znašli nekoliko v zadregi in dodajali, da je še prezgodaj sklepati o neresničnosti Ropovih izjav. Slednji je namreč 17. junija letos zatrdil, da je Sova pred parlamentarnimi volitvami leta 2004 v okviru mednarodnega spremljanja zvez ujela pogovore, ki so se nanašali predvsem na incidente v Piranskem zalivu, za katere naj bi se dogovarjala Janša in Sanader. Od kod Ropu dokazi za take trditve? Kot je znano danes, naj bi najverjetneje takratni v. d. direktorja Sove Iztok Podbregar Ropa kot predsednika vlade o tem neuradno informiral v času med 24. in 29. septembrom 2004 (najverjetneje 29. septembra). Zakaj neuradno? Ker so uslužbeneci Sove na podlagi posnetka naredili transkript, a so njeni analitiki pri pregledu ugotovili, da pogovor ne ustreza 2. členu zakona o Sovi, ki pravi, da »agencija pridobiva in vrednoti podatke ter posreduje informacije iz tujine, pomembne za zagotavljanje varnostnih, političnih in gospodarskih interesov države, ter o organizacijah, skupinah in osebah, ki s svojo dejavnostjo iz tujine ali v povezavi s tujino ogrožajo ali bi lahko

ogrozile nacionalno varnost države in njeno ustavno ureditev«, in so prepis uničili. Se pravi, ker pogovor ni bil škodljiv za državo, ga niso obravnavali naprej, ampak so ga uničili, zaradi česar ga tudi ni bilo v razvidu Sovine dokumentacije. Ostal pa je na cedeju, ki pa po zakonu o Sovi ni uradna dokumentacija. Pred uničenjem prepisa pogovora pa je očitno Podbregarju neki uslužbenec Sove le dal kopijo, ta pa jo je zaradi politične zanimivosti nesel takratnemu predsedniku vlade. Anton Rop si je ta zapis potem razlagal po svoje (razlika je, ali poslušas pogovor v živo ali bereš samo njegov prepis), z nekoliko domišljije ali pa morda celo zlonamernosti do Janše pa je sredi junija letos to začel razlagati novinarju nacionalne televizije. Če bi bilo res, kar trdi Rop, bi šel s tem v javnost tik pred parlamentarnimi volitvami, ko je LDS in njemu kot predsedniku stranke tekla voda v grlo. Janševa SDS je začela prehitevati LDS, Rop pa bi lahko z verodostojnimi dokazi diskreditiral Janšo in morda spremenil izid volitev. Ker pa dokazov ni bilo, saj sta se Janša in Sanader pogovarjala samo o tem, kako bi umirili situacijo, ni Rop takrat storil nič. S pogovorom je bil torej seznanjen le neuradno in nezakonito, kar kaže, da se je Sova v tistem času zlorabljala v politične namene.

Vprašanje je, ali je Rop namenoma ali po naključju dal v javnost to dezinformacijo. Glede na njegovo koleričnost je mogoče vse. Vendar se pri tem očitno ni zavedal, kakšno škodo dela mednarodnemu ugledu Slovenije. Obveščevalne službe posameznih držav občasno prisluškujejo druga drugi, vendar tega nikoli javno nihče ne prizna, še posebej ne nekdanji predsednik vlade. Vsekakor pa je tranzicijska levica to dezinformacijo spretno izkoristila, da bi v javnosti omajala ugled premierja Janše. Janši tako ni preostalo drugega, kot da vložijo civilno tožbo proti Ropu zaradi obrekovanja. Predsednik SD Borut Pahor se je ob tem spretno delal, da se njega zadeva ne tiče; ko pa se je izkazalo, da je Rop zavajal javnost, je začel govoriti, da je treba to zadevo umakniti z dnevnega reda. ■

Vprašanje je, ali je Rop namenoma ali po naključju dal v javnost to dezinformacijo. Glede na njegovo koleričnost je mogoče vse. Vendar se pri tem očitno ni zavedal, kakšno škodo dela mednarodnemu ugledu Slovenije.

UVODNE STRANI

- 9 Spopad za vodstvo SLS
10 Pogledi: Na dobri poti
11 Kolumna: Dileme EU

POLITIKA

- 12 Propadla zarota
15 Izzivi za nove ministre
18 Drnovškov umik v anonimnost
20 Poteptana osamosvojitev

SLOVENIJA

- 22 Gospodarska rast in inflacija
26 Bivajske razlike in trendi
28 Politična realnost: 14 pokrajin
30 Ljubljana ni Mercator
32 Opazni premiki

TUJINA

- 34 Večna grožnja terorizma
36 Globus: Mati Terezija
37 Tuji tisk: Spomin na teror

INTERVJU

- 38 Dan Ashbel

DOMOZNANSTVO

- 42 Komunisti proti Cerkev
46 Boj za nedosežene ideale
50 Naši kraji: Trenta
54 Sommer, Stefanovski in Vilenica

OGLEDALO

- 56 Film: Bournov ultimat
58 Avtomobilizem: Ford C-max 2,0
60 Znanost: Nemirni velikan
62 Šport: Končalo se je sanjsko
64 Črna kronika: Prebil je zid
66 Rumeno: Slovenska popevka 2007
68 TV Kuloar: Prestolnica EU
74 Nekdanji sekretar RKS čist kot solza?

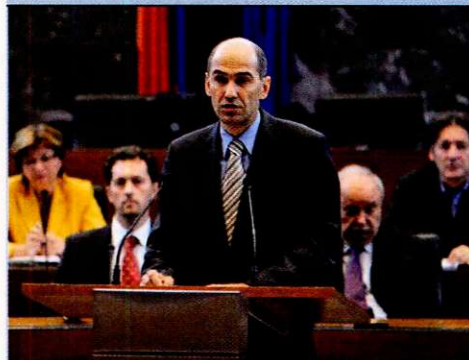
38 Intervju: Dan Ashbel

Kot veste, ni velikost tista, ki šteje, vsaj v političnem smislu ne. Predsedovanje EU je nedvomno nadvse pomembno in lahko utrdi politiko. Verjamem, da lahko Slovenija glede na to, kakšne odnose imamo z njo, veliko pripomore k mirni rešitvi na Bližnjem vzhodu.

12 Propadla zarota

Zaslišanje nekdanjega v. d. direktorja Sove Iztoka Podbregarja in zvočni zapis prisluhov nista potrdila trditve Antona Ropa, da sta se Sanader in Janša leta 2004 dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu.

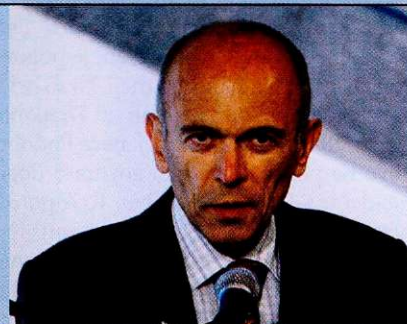

15 Izzivi za nove ministre

Kot je ob odstopu treh ministrov napovedal premier Janša, je do rekonstrukcije vlade prišlo v zelo kratkem času. Nova ministra, ki ju je v torek potrdil parlament, in kandidatka za visokošolski resor bodo imeli do konca mandata polne roke dela.

18 Drnovškov umik v anonimnost

Čedalje živahnější predvolilna kampanja pred predsedniškimi volitvami bo, kot kaže, minila brez predsednika države Janeza Drnovška, saj se je v zadnjem času povsem umaknil iz javnega življenja.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan,
Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust,
Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven, fotomontaža

Želimo biti most med mladimi, civilno družbo in državo

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se s patrom Primožem Jakopom, namestnikom direktorja Mladinskoinformacijskega centra (MIC). Z njim smo govorili o namenu delovanju MIC in njegovih številnih aktivnostih.

Kakšno je poslanstvo MIC?

V MIC želimo biti most med mladostnikom ter ustanovami civilne družbe in države, saj se mnogi mladi v družbi težko znajdejo. Zavod nima svojega članstva, naše dejavnosti pa s pridom izkorišča letno približno 7.000 mladih. Mladim omogočamo, da pridejo na enem mestu do čim več informacij, ki se posredno ali neposredno nanašajo nanje in jih zanimajo. MIC je ustanova socialne preventive mladih, s svojimi predpastoralnimi dejavnostmi pa predstavlja »cerkveno dvorišče«, na katerem se dogajajo različne vsebine, ki mlade pritegnejo. Kot tak je center širšega pomena za območje Ljubljane in njene okolice. Mlade spodbujamo k veselju, dobroti, odgovornosti, zrelosti, načrtovanju, pobudništvu, dejavnosti, lokalnemu povezovanju.

Na katerih področjih deluje MIC?

Dejavnosti MIC bi lahko razdelili na osem področij. Na področju informiranja imamo najprej infotočko v okviru centra. Potem je tu že uveljavljen dvomesečni Kurirček, ki prinaša informacije o vseh dejavnostih na območju Ljubljane, ki bi utegnile biti zanimive za mladega človeka. Posebnost Kurirčka je zagotovo ta, da poskuša obveščati mlade tudi o duhovni ponudbi in tako nadaljuje že omenjeno poslanstvo MIC kot »cerkvenega dvorišča«, kjer lahko najde nekaj zase tudi nekdo, ki mu Bog, vera ali duhovnost sicer ne pomenijo veliko, a jih ne zavrača a priori. Gre za informiranje, ki poskuša biti nevsiljivo in ideološko neobarvano, a vendar povsem jasno. Nazadnje je tu še e-Kurirček, ki izhaja tedensko.

Potem je tu izobraževanje na različnih področjih, kot so recimo odnosi, ustvarjalnost ali razvijanje sposobnosti mladih – tečajev in izobraževalnih večerov je preprosto preveč za naštevaje.

V zadnjem času se močno razvijata tudi svetovanje z brezplačnimi svetovalnicami in s

spletno svetovalnico ter prostovoljstvo, zlasti na mednarodni ravni (še posebej velja omeniti mednarodne poletne taborne POTA). Tradicionalno sta področji delovanja MIC tudi kultura s potopisnimi in filmskimi večeri ter z razstavami mladih umetnikov, duhovnost s tečaji duhovnih plesov in z duhovnimi vajami. Nikakor ne smemo pozabiti na področje aktivnosti za otroke: Nemirove delavnice so ene od najstarejših dejavnosti, zdaj pa jim čedalje bolj uspešno sledi tudi program Zakaj bi bil luzer, če si lahko faca?

Na koncu velja omeniti, da MIC, s tem ko mladim ponuja možnost, da se oglasijo vsakokrat, ko imajo recimo »luknjo« v urniku – lahko pridejo poklepetat s prijateljem, pripraviti sebi in drugim čaj ali kavo, preveriti elektronsko pošto, dokončati seminarsko nalogo ali pa samo prelistati kak časopis ali revijo –, želi gojiti tudi družabnost mladih.

Nekdaj ste delovali na Mirju v Ljubljani, že nekaj časa pa gostujete pri Sv. Jožefu, pri jezuitih torej. Je namenjen vernim ali vsem?

Morda ne škodi nekaj tehničnih podatkov: Mladinskoinformacijski center, bolj znan kot MIC, je bil ustanovljen leta 1992 in je v resnici deloval na Mirju. Do leta 1998 je deloval pod okriljem Društva SKAM – Skupnosti katoliške mladine. Leta 1998 se je registriral kot zasebni zavod. Istega leta je s strani Urada MOL za mladino dobil status infotočke znotraj Ljubljanske mreže informativnih točk. Od l. 1999 ima pri Uradu RS za mladino status mladinskega centra.

Poleti 2003 se je MIC preselil na Poljane, k Sv. Jožefu. Leta 2005 je dobil nove prostore za svoje aktivnosti na Ulici stare pravde 11, z novim osebjem pa se je dejavnost tudi razširila.

Kot sem že omenil, je MIC zbirna točka za različne skupine – tudi vernih mladih. Uporabniki so predvsem študentje pa tudi srednješolci, zaposlena mladina in otroci. Mladi

radi uporabljajo našo čitalnico in časopisno-revialni kotiček. Trudimo se, da mladi v MIC dobijo izkušnjo prijaznih ljudi in občutek, da so tu dobrodošli.

Kakšne novosti pripravljate za to šolsko leto?

Glavna novost pri programih, ki so pripravljani za letošnjo jesen, je, da ne vabimo k dejavnostim izključno v prostorih MIC, temveč vedno več dejavnosti poskušamo ponuditi tudi drugod. To še posebej velja za že omenjeni program za oblikovanje samopodobe Zakaj bi bil luzer, če si lahko faca?, ki postaja čedalje bolj priljubljen pri različnih starostnih kategorijah mladostnikov.

Med programi, katerih začetek je že predviden, pa velja omeniti program »Bodi faca!« za srednješolce, tečaje kitare, Nemirove delavnice, šiviljski tečaj, tečaj španščine in šolo za starše.

Informacije o vseh programih, ki so še v pripravi, bo mogoče pravočasno najti tudi na spletnih straneh MIC (www.mic.si), v Kurirčku in na plakatnih mestih.

Opaziti je mogoče, da ima MIC svetovalnico, ki deluje tudi na spletni strani mladi.net.

Če mladostnik ali družina išče pomoč ali pa se želi le pogovoriti s strokovnjakom na psihološkem, učnem, družinskem ali duhovnem področju, se lahko naroči na pogovor v svetovalnici MIC za mlade in družine.

Lahko pa postavi vprašanja tudi v spletni svetovalnici, kjer odgovarjajo strokovnjaki na študijskem, ginekološkem, psihološkem, družinskem in duhovnem področju.

V Sloveniji deluje več podobnih centrov za mladino. Kako sodelujete z njimi?

Z nekaterimi centri sodelujemo tako, da pri njih izvajamo svoje programe, predvsem že omenjene delavnice za oblikovanje samopodobe.

H-umor

»Doma premetavamo kosti in iz tega delamo politični šov, potem pa nam je čudno, če sosedje sprožijo vprašanje fojb.«

(Predsednik zveze borcev Janez Stanovnik bi zaradi dobrih slovensko-italijanskih odnosov najraje takoj ustavil raziskovanje množičnih grobišč, v katerih ležijo žrtve komunističnega nasilja.)

»Vse bolj kaže, da je Rop lagal in se prenaglil v svojih izjavah. Pričakujem javno opravičilo vsem Slovencem, odstop iz parlamenta, odpust iz stranke in morebitno preučitev odgovornosti za kakšno kazensko ovadbo ... Eden mora oditi, ker drugače smo ničvredna demokracija.«

(Obiskovalec spletnega Forum RTV Slovenija meni, da je že skrajni čas, da Anton Rop »spakira kufre«.)

»Posegala bo po nekdanjih volivcih LDS, vendar kakšnih novih prehodov vanjo ne bo.«

(Zapriseženi član LDS Mirko Bandelj je prepričan, da stranka, ki bo nastala iz združenja Zares, »stari« LDS ne bo segla do gležnjev.)

»Z nami je podobno kot s starimi partizani.«

(Gospodarstvenik Matjaž Gantar ostaja punker za vse večne čase.)

Pravila za izrabo časopisnega (revijalnega) prostora za predstavitev predsedniških kandidatov na jesenskih volitvah, ki so razpisane za 21. oktober 2007

1. Uvod

S temi pravili se v skladu s 5. členom Zakona o volilni kampanji (Uradni list RS, št. 62/94, 17/97) in Pravilnikom o oglaševanju v reviji Demokracija (6. 5. 2004) urejajo obseg, pogoji in način predstavitve v reviji Demokracija.

Pravilnik določa tudi načela novinarskega dela v času volilne kampanje.

2. Temeljna navodila

Novinarji revije Demokracija bodo tudi v času volilne kampanje pisali v skladu z uredniško politiko.

Volilno kampanjo bo ekipa revije Demokracija spremljala v skladu z zakonom, Pravilnikom o oglaševanju v reviji Demokracija, s svojo programsko zasnovi in Kodeksom novinarjev Republike Slovenije ter v interesu javnosti.

3. Predstavitveni prispevki

Revija Demokracija bo, če bo interes, v času volilne kampanje objavljala tudi plačane predstavitvene prispevke in oglase (v nadaljevanju – oglasi) kandidatov po veljavnem ceniku za oglasni prostor. Vsi zainteresirani imajo enako pravico naročanja in dostopa do plačanih oglasov.

V primeru nesorazmerno velikega števila naročenih oglasov ima uredništvo pravico, da neha sprejemati nove oglase. V takšnem primeru se objavijo le tisti, ki so bili naročeni in dostavljeni do sprejetja take odločitve. Uredništvo bo zavrnilo tudi oglase, ki niso v skladu z uredniško politiko revije.

Poslovodni organ lahko po lastni presoji odobri popuste ali oprostite plačil plačljivih oglasov.

V skladu s 6. členom Zakona o volilni kampanji je obvezna navedba naročnika.

V skladu s 50. členom Zakona o medijih je za resničnost in točnost navedb oz. podatkov v oglasu odgovoren naročnik.

4. Pritožbe

Pritožbo na izvajanje navedenih pravil lahko vložijo izključno prizadeti v pisni obliki. Pisna pritožba se naslovi na glavnega in odgovornega urednika revije Demokracija.

Uredništvo je dolžno odgovoriti pisno, in sicer najkasneje v osmih dneh po prejetju pritožbe.

Pritožbe, ki bodo v uredništvo prispеле po uradni razglasitvi volilnih izidov, bomo imeli za brezpredmetne in jih ne bomo obravnavali.

Ljubljana, 6. 9. 2007

Metod Berlec,

Glavni in odgovorni urednik revije Demokracija

Dobrodelni koncert

za nakup ultrazvočnega aparata za zgodnje odkrivanje srčno-žilnih bolezni

Naj zaigra
nam srce!

Janez Lotrič in Oto Pestner

Simfonični in revijski orkester **Academia Sancti Petri**, dirigent **Marko Hribnik**

Častni pokrovitelj koncerta: **Lojze Peterle**

Ljubljana, Križanke, 21. 9. ob 20.00

Organizator: društvo Claves musicae

Predprodaja vstopnic:

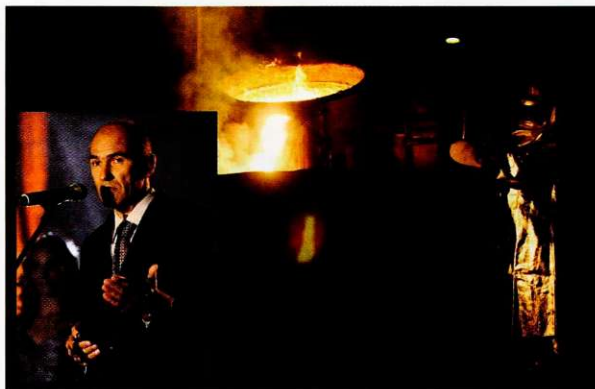
prodajna mesta Eventima, Kompasove poslovalnice, trgovine Big Bang, Petrolovi servisi, www.eventim.si, www.vstopnice.com, www.potovanje.si in na telefonski številki 031 349 000 (ponedeljek-petek 8.00-17.00).

Naročnik oglasa: društvo Claves musicae, Nazorjeva 12, 4000 Kranj

Foto: Peter Uhan

Litostrojevih 60 let

Ljubljanski Litostroj je pretekli teden praznoval 60-letnico obstoja in ob tej priložnosti pripravil posebno slovesnost. Te se je poleg številnih nekdanjih zaposlenih, gospodarstvenikov in članov diplomatskega zbora udeležil tudi premier Janez Janša, ki je poudaril, da je »blagovna znamka Litostroj znana v Sloveniji, regiji in na svetu. Litostroj ni več gigant kot nekdanj in ne izstopa po velikosti, ampak po kakovosti, po kateri mu jih je le malo podobnih«. Dejal je, da se je v Litostroju pisala tudi zgodovina slovenske demokracije, »saj je za temi zidovi takrat zorela misel o tem, kako preurediti družbo v bolj moderno. Stavka leta 1987 v Litostroju je bila začetek slovenske demokracije«. Zgodovina Litostroja sega v leto 1947, ko je bilo v Zgornji Šiški ustanovljeno podjetje z imenom Titovi zavodi Litostroj. V 60 letih delovanja je družba izdelovala številne izdelke, predvsem pa turbine za elektrarne in različne žerjave. V času obstoja je bil eden največjih in najsodobnejših indu-

Ni več gigant, vendar izstopa po kakovosti.

strijskih objektov v celotni nekdanji Jugoslaviji. Skupaj z zagrebško tovarno Rade Končar (električni generatorji) in mariborsko tovarno Metalna je opremil precej velikih hidrocentral v Jugoslaviji in po svetu. Litostrojove turbine po svetu proizvedejo 8.000 megavatnih ur elektrike. Družba je zašla v težave z razpadom nekdanje Jugoslavije leta 1991 in razpadla na več delov. Nastala so manjša podjetja, med katerimi sta najpomembnejši Litostroj E.I. in Litostroj Steel (nekdanji Litostroj Ulitki). Litostroj je v svoji zgodovini precej pripomogel tudi k razvoju mesta Ljubljane in države nasploh, saj so bili zaradi potreb po delovni sili zgrajeni novi stanovanjski bloki, ceste, šole in vrtci, po njem se je poimenovala tudi ena od ljubljanskih ulic. Litostroj je poleg izdelkov, ki so znani po vsem svetu, dal tudi številne strokovnjake, ki delajo tako doma kot v tujini. V. K.

Modrost tedna

»S tem ko so (slovenski komunisti, op. ur.) Hrvaški podarili našo Istro, ki nikoli v zgodovini ni bila hrvaška, so lepo pokazali, koliko jim je do slovenskega naroda. /.../ Komunisti so počistili s tistimi zavednimi slovenskimi partizani, ki so že tedaj želeli ustvariti slovensko državo.«

(Predsednik brežiškega območnega odbora ZZB NOB Roman Zakšek)

»Vedno pravim: različnost da, razdeljenost ne. V EU so se skozi desetletja skupnega dela – pri čemer so spoštovanje človekovih pravic in človeškega dostojanstva postavili za ključno izhodišče – navadili sprejemati kompromise. Kompromisov ne moreš sprejemati v zelo polariziranih razmerah.«

(Predsedniški kandidat Lojze Peterle)

Učinki omejevanja kajenja ugodni

Zakon o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov je podprla velika večina slovenske javnosti, po zadnji raziskavi javnega mnenja več kot 70 odstotkov vprašanih. Ozaveščenost o škodljivosti kajenja je zelo visoka. Nekdanji minister Andrej Bručan je prepričan, da se bodo pozitivni učinki zakona pokazali šele čez nekaj let z zmanjšano prezgodnjo obolevnostjo in umrljivostjo za vsemi tistimi boleznimi, ki jih povezujemo s kajenjem, tudi pasivnim. Sicer pa so mnenja o tem, ali bo zakon kadilce

Kavo je mogoče popiti brez cigarete.

spodbudil k opustitvi kajenja in ali se bo zaradi tega zmanjšalo kajenje med mladimi, različna. Zanesljivo pa je, da se samo z zakonom tako zahtevnega javnozdravstvenega problema ne da odpraviti, zato ministrstvo načrtuje tudi ustrezne preventivne dejavnosti v smislu ozaveščanja o zdravem načinu življenja in hkrati pripravlja ustrezne oblike pomoči ob odločitvi posameznika, da bo nehal kaditi. Na spletni strani ministrstva za zdravje so objavili tudi poročila vseh inšpekcij, pristojnih za izvajanje zakona, ki potrjujejo, da se zakon spoštuje enako dobro kot v drugih državah EU, ki so uveljavile podobne ukrepe. Inšpektorji so namreč nadzor izvajali že od prvega dne, in sicer v rednem delovnem času in zunaj njega pa tudi ob sobotah in nedeljah. Na začetku so izrekli predvsem opozorila, globe pa le v primeru očitnih in namernih kršitev. Gostinci pa tarnajo, da imajo do 40 odstotkov manjši promet v lokalih, kar pa ni nujno povezano s prepovedjo kajenja v njih. Obisk lokalov se je zmanjšal tudi zaradi konca počitnic in slabšega vremena. Po mnenju inšpektorjev večina gostincev ne razmišlja o uvedbi kadilnic. Dodajmo, da so izkušnje držav, ki so uvedle popolno prepoved kajenja na vseh delovnih mestih, izredno pozitivne. Na Škotskem se je razširjenost simptomov boleznih dihal in draženja sluznic pri preiskovancih po dveh mesecih zmanjšala na polovico, na Švedskem je pri zaposlenih v gostinstvu po enem letu prepovedi kajenja v lokalih upadlo draženje oči z 51 na 16 odstotkov, dražek kašelj pa s 54 na 21 odstotkov. V. K.

Lažne novice

Pretekli teden so nekateri mediji pompozno napovedali, da Tomaž Toplak, predsednik uprave Kapitalske družbe, d. d. (KAD), odhaja z mesta predsednika uprave. Nekateri so to povezovali z odstopom Andrijane Starina Kosem z mesta državne sekretarke, vse skupaj pa poskušali povezati še s prodajo deleža KAD v Mercatorju. V KAD so nemudoma zanikali Toplakov odhod. Poudarili so, da družba uspešno izvaja poslovno-finančni načrt in sklepe vlade ter utrjuje svoj položaj kot največja izvajalka dodatnih pokojninskih zavarovanj. Pri KAD za dodatno pokojnino varčuje 282 tisoč zavarovancev, kar je več kot polovica vseh zaposlenih, ki so že vključeni v pokojninske načrte dodatnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji. »Kapitalska družba ima tako odlično izhodišče za dolgoročni razvoj, predsednik uprave pa s sodelavci priložnost za odlično poslovno kariero,« poudarjajo v KAD. V. K.

Tomaž Toplak, KAD

Uspešna misija Sokola

Z misije na Kosovu se je minulo soboto vrnilo zadnjih 45 pripadnikov 10. motoriziranega bataljona Slovenske vojske. Svoje delo so po ocenah slovenske vlade ter predstavnikov zveze NATO in Evropske skupnosti uspešno opravili.

Kot je na slovesnosti ob vrnitvi v ljubljanski vojašnici Franca Rozmana-Staneta dejal predsednik vlade Janez Janša, temu pritrjujejo zlasti pohvale s strani tistih, ki so bili deležni pomoči Slovenske vojske (SV). Z opravljenim delom je bila zadovoljna tako albanska kot tudi srbska narodnost na Kosovu. »Povsod sem slišal le pohvale o vašem delu,« je pristavil Janša in dodal, da se je število konfliktov na območju, ki ga je pokrival bataljon, bistveno zmanjšalo.

»Danes je eden izmed najbolj srečnih dni v mojem mandatu,« je navdušenje izrazil obrambni minister Karl Erjavec. Prvi razlog za zadovoljstvo je po njegovih besedah ta, da so se vsi vojaki domov vrnili živi in zdravi. Erjavec je izpostavil civilno-vojaške naloge SV, ki je pomagala pri obnovi neke osnovne šole in cestne infrastrukture. Minister je ob tej priložnosti za opravljeno nalogo na Kosovu poveljniku bojne skupine Sokol, podpolkovniku Mihi Škerbinu-Barbu in celotnemu 10. motoriziranemu bataljonu podelil častno priznanje Republike Slovenije. Barbo je svoje vtise o misiji strnil že

10. motorizirani bataljon po vrnitvi s Kosova

ob prihodu na letališče Jožeta Pučnika. V spominu mu bo ostala predvsem po iskrenem in prijateljskem odnosu vseh prebivalcev Kosova, glede opravljanja misije pa je dejal, da težav ni

bilo. Kljub vsem zapletom glede urejanja končnega statusa pokrajine je stanje še vedno razmeroma stabilno. V najobsežnejši in najzahtevnejši misiji doslej je SV v operacijah kriznega odzivanja prvič sodelovala na ravni bataljona. Vseh slovenskih vojakov na misiji je bilo 600, v svoji sestavi pa je bataljon imel tudi podrejeno četo 150 pripadnikov madžarske vojske. Njihove glavne naloge so bile skrb za varnost, nadzor območja ob albanski meji, skrb za gibanje ljudi in varovanje kulturnih spomenikov. Delovali so na območju občin Peč in Klina, v okviru misije, ki so jo začeli februarja, pa so prvič prevzeli tudi svoje območje nadzora v okviru mednarodnih mirovniških sil KFOR na Kosovu pod vodstvom zveze NATO. Skupino Sokol je sredi avgusta zamenjalo 160 vojakov 10. bataljona.

Po mednarodnih priznanjih našim vojakom sklepamo, da je slovenska obrambna politika na pravi poti. Kljub temu pa si bo treba prizadevati za nadaljnjo profesionalizacijo in njeno popularizacijo, saj je SV kadrovsko močno podhranjena. P. A.

Opozorili na primitivnost

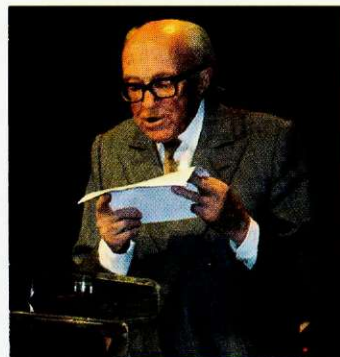
Prejšnjo sredo je bila v Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani odprta razstava *Boj proti veri in Cerkvi (1945–1961)*, na kateri je prikazano nasilje »politike« slovenskih komunistov proti Cerkvi na Slovenskem. Odprla sta jo ljubljanski nadškof Alojz Uran in predsednik državnega zbora France Cukjati. Cukjati je med drugim dejal, da ne »le druga svetovna vojna in povojni poboji, tudi dolgoletni boj proti veri in Cerkvi je pomembno zaznamoval slovenski narod. In brezobziren, ampak tudi skrajno primitiven. Najbolj zagreto so ga izvajali tisti, ki so imeli izkrivljeno ali zelo pomanjkljivo predstavo o krščanstvu in človekovi religiozni razsežnosti. Cerkev so poznali kvečjemu iz prigod ministrantskega življenja«.

Verska srečanja so bila ovirana ali celo prepovedana, mnogi duhovniki so bili obsojeni na dolgoletne zaporne kazni, verniki pa so zaradi svojega krščanstva izgubili štipendijo, službo, kariero, je spomnil Cukjati in nadaljeval: »Prav je, da tudi temu delu slovenske zgodovine posvetimo dolžno pozornost. Ne samo zaradi krivic, ki jih je takratni režim prizadejal duhovnikom in vernikom, ampak tudi zato, da se učimo za bodočnost. Nobena človeška oblast ne sme podleči skušnjavi, da pri svojem ravnanju ignorira absolutna moralna načela, ki so v demokratičnih evropskih sistemih vključena celo v ustavo in zakonodajo.« (Več o razstavi na straneh 42–45) V. M.

Avtorji razstave s Tamaro Griesser Pečar na čelu

TIGR – upor duha

Slavnostni govornik Boris Pahor

Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske je ob 80. obletnici ustanovitve te prve antifašistične organizacije v Evropi minulo soboto v Sežani pripravilo slavnostno akademijo. Predsednik društva Marjan Bevk je ob tej priložnosti poudaril, da je bil TIGR vlečni konj in idejni voditelj

upora na Primorskem, častni pokrovitelj prireditve premier Janez Janša pa je dodal, da brez tega združenja ne bi bilo priključitve dela Primorske matični domovini. Kljub temu organizaciji še vedno ne pripada toliko pozornosti, kot si jo zasluži. Po Jaševih besedah bi bilo »bolje, če bi partizanstvo prevzelo bistveno več vrednot tigrovcev in manj sovjetskih vzorcev, zaradi katerih danes v Sloveniji odkrivamo nova grobišča«.

Slavnostni govornik na slovesnosti je bil primorski domoljub in pisatelj Boris Pahor. Dejaj, da se prvinsko TIGR od fašizma ni odvrnil zaradi ideologije. »Šlo je za upor slovenskega duha, ki se je začel pri pesnikih in pisateljih, najbolj odločno pa pri Srečku Kosovelu,« je poudaril Pahor ter spomnil na pomen zamejskih Slovencev za matično domovino in tudi na njihovo ranljivost. P. A.

Bo SLS dobila novega krmarja?

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Podobnikov tekmeč Kot kaže, bo pred predsedniškimi volitvami potekala še ena velika bitka v slovenskem političnem prostoru. Gre za bitko znotraj SLS, ki bo odločala o tem, kdo jo bo v prihodnje vodil in kakšno politiko bo vodila. Ta teden je namreč celjski župan Bojan Šrot napovedal svojo odločitev, da bo kandidiral za predsednika SLS. Šrot je konec avgusta v Celju gostil okroglo mizo, na kateri so sodelovali tudi podmladek stranke (Nova generacija), nekdanji predsedniki stranke in podmladki prejšnjih strank (to je SKD in »stare« SLS), na njej pa je bilo izrečenih nekaj kritičnih besed na račun položaja, v katerem se je znašla SLS. Po Šrotovem mnenju bi bilo nenavadno, da bi šla SLS na kongres z enim samim kandidatom za predsednika. Gre za Janeza Podobnika, ki naj bi se potegoval še za en mandat. Slednji je v svojih izjavah diplomatski in previden, kljub temu pa so njegove besede zelo optimistične, kar je razumljivo, saj mu to pred kongresom prinaša veliko pozitivnih točk. Po Podobnikovem mnenju je ozračje v stranki dobro, v njej ni večjih razhajanj. Svoj optimizem je vnesel tudi v slavnostni govor, ki ga je imel v nedeljo, 9. septembra, na taboru SLS v Postojni. Kot kaže, ima za zdaj zagotovljeno večinsko podporo znotraj stranke, saj po besedah predsednika OO SLS Postojna Josipa Bajca ankete kažejo, da je ta še vedno okrog 60-odstotna.

Spopad med »brati« Bojan Šrot je o kandidaturi začel razmišljati pred nekaj meseci, vendar se tedaj še ni želel dokončno odločiti, čes naj bi se o tem prej pogovoril s Podobnikom. Vse kaže, da so Šrotove ambicije narasle, ko je lani jeseni na lokalnih volitvah že v prvem krogu pometel z vsemi kandidati za celjskega župana in tako dobil nov mandat. SLS velja za eno močnejših strank na lokalnih volitvah, predvsem po številu izvoljenih županov iz njenih vrst. V zvezi s Šrotovo kandidaturo se širijo nekatera ugibanja. Njegova zmaga bi pomenila zmago lokalnih lobijev, bržkone pa bi stranko težko vodil s svojega delovnega mesta v Celju. Na svojo stran bi pridobil predvsem tiste, ki niso zadovoljni s sedanjo politiko stranke, pa tudi sam je na celjski okrogli mizi izrekel nekaj kritik na račun politike SLS. Vse pa kaže, da bo spopad med Bojanom Šrotom in Janezom Podobnikom predvsem »spopad bratov«, saj naj bi po nekaterih interpretacijah pri Šrotovem naskoku na predsedniški stol šlo za prevzem stranke s strani »pivovarske naveze« (tu naj bi glavno vlogo igral Bojanov brat Boško Šrot, vpliven gospodarstvenik). Omenjena naveza naj bi ogrožala Marjana Podobnika, ki naj bi sedaj vlekel niti iz ozadja in velja za sivo eminenco SLS. Marjan Podobnik v SLS zastopa bolj nacionalno obarvano politiko, saj je tudi direktor Zavoda 25. junij, ki se ukvarja s slovensko-hrvaškimi odnosi. Prav omenjena institucija naj bi igrala glavno vlogo pri politiki SLS do sosednje Hrvaške, predvsem v zadnjem času, ko naj bi se bil premier Janez Janša dogovoril s hrvaškim kolegom Ivom Sanaderjem o arbitru, ki naj bi razrešil slovensko-hrvaški mejni spor. Janšev načelni dogovor je vznemiril tako SLS kot LDS, kar mnogi sklepajo po tem, naj bi se bila Janez Podobnik in Katarina Kresal dogovorila za usklajeno nastopanje.

Janez Podobnik in Bojan Šrot na taboru SLS v Postojni

Vse kaže, da bo spopad med Bojanom Šrotom in Janezom Podobnikom predvsem »spopad bratov«.

Proti prodaji tujcem Za zdaj pa kaže, da morebitna Šrotova zmaga ne bi ogrozila vladne koalicije, saj naj bi po Šrotovem mnenju delovala dobro. Po drugi strani pa Janez Podobnik meni, da SLS ne bi smela postati stranka kapitala, zato tudi nasprotuje napovedani graditvi megazabavišča na Goriškem, vsem davčnim spremembam, ki bi omogočile ameriško soinvestiranje pri graditvi največje igralnice v Evropi, in znižanju davkov od iger na srečo. SLS se zavzema za slovensko lastništvo podjetij, bank in zavarovalnic, a pri tem bi utegnili priti navzkriž z nekaterimi bolj liberalnimi tokovi, ki se v zadnjem času pojavljajo tudi znotraj vodilne vladne stranke SDS. Podobna stališča v zadnjem času zastopa tudi NSi, zato je malo verjetno, da bi SDS nadaljevala postopek za projekt megazabavišča. Bržkone pa bo tako stališče SLS kot NSi naletelo na veliko odobravanje med akterji civilnodružbene pobude, ki zbirajo podpise proti graditvi megazabavišča. Ali bo to dovolj za uspeh na naslednjih volitvah, pa je še vprašanje. ■

Ogabnost v Bazovici

Pavel Ferluga

Že ves povojni čas so bazoviški junaki nerehabilitirani, italijanske oblasti pa jih imajo še vedno za teroriste.

Lahko razumemo, da Italijani, ne levi, ne desni, ne sredinski, nimajo nobenega interesa za rehabilitacijo umorjenih slovenskih narodnjakov, ker so se ti bojevali za slovenstvo proti italijanski državi. Vsako leto se vrstijo »počastitve« naših junakov, ki zvenijo kot prava žalitev. Navzočnost predstavnikov italijanskih strank je žaljiva že zaradi tega, ker prav ti ne naredijo nič, da bi bili ti junaki rehabilitirani, in prihajajo na »počastitve« s figo v žepu. Če so že rehabilitirali Pinka Tomažiča, ki je bil komunist, bi se lahko zavzeli tudi za naše umorjene narodnjake. Tega pa ne naredijo, ker ideologe levice, ki nimajo nacionalne identitete, še prenesejo, slovenskih narodnjakov pa ne morejo sprejeti. Poleg tega se v Bazovici nabere kopica okupatorskih zastav z madežem zločinske partije in ogabnih senilnih uniformirancev titoističnega mračnjaštva. Ni predstavnikov častne straže SV, ker teh italijanske oblasti ne dovolijo. Že pred leti se je zgodilo, da so nekateri organizatorji proslave zavračali uradno slovensko zastavo z besedami, naj jo nesejo v Ljubljano, znani predstavnik italijanske levice pa je, ko je prišla skupina s slovensko zastavo, izustil: »Prihajajo fašisti.« Ko je v preteklosti pisatelj Boris Pahor kot častni govornik izrekel nekaj kritičnih besed na žalostno stanje slovenstva zaradi italijanske levice, je bil deležen kritik »naših« pravovernih. Ne vem, kako gleda na take prireditve naše zunanje ministrstvo, saj na to žaljivo predstavlo pošlje konzularnega predstavnika, ki ne premore nobene kritične opazke na omenjeni balast pretekle okupatorske države. Nasprotno. Videti je celo, da je to predstavnik neke nove Titoslavije. Hlapčevski sindrom, ki še vedno obvladuje organizatorje te farsične »počastitve« junakov slovenstva, je prava žalitev za novo slovensko državo. Vsak Slovenec, ki ima kanček nacionalnega ponosa, se mora zgroziti nad početjem, ki žali dostojanstvo matične države. Zamejski Slovenci se še ne zavedajo, da imamo vendar lastno državo, na katero moramo biti ponosni. Čas je, da začnemo renesanso slovenstva, posebno še v zamejstvu, ne pa da klečeplazimo pred pohabljaljivimi ideologijami žalostnega slovesa. Bo prihodnja počastitev slovenskih domoljubov še naprej žalitev slovenskih nacionalnih čustev in slovenske države?

Na dobri poti

Vida Kocjan

Makroekonomski kazalniki v naši državi so izredno ugodni in med najboljšimi doslej.

Letošnja visoka realna gospodarska rast kaže, da je struktura te rasti v državi zelo ugodna, saj so glavni dejavniki naraščajoče vrednosti investicijska aktivnost in tuje povpraševanje pa tudi proizvodnja predelovalnih dejavnosti, gradbeništvo in tržne storitve. Spodbuden je tudi podatek o visoki rasti zaposlenosti. Podatki o gospodarski rasti v drugem četrtletju potrjujejo pričakovanja o nadaljevanju ugodnih konjunkturalnih gibanj. Ob tem ekonomisti pričakujejo, da bo v drugi polovici leta prišlo do rahle upočasnitve rasti, vendar se bo še naprej ohranjala na visoki ravni. Ob koncu leta bo najverjetneje višja od petih odstotkov. To pa je podatek, kakršnega si v Sloveniji lahko samo želimo. Če pogledamo podatke o gibanju javnih financ v zadnjih letih, ugotovimo, da se primanjkljaj celotnega sektorja države zmanjšuje, vlada pa si na področju fiskalne politike prizadeva za to, da bi javni primanjkljaj še znižala. Pomembno je, da se javnofinančni primanjkljaj znižuje bolj, kot to od Slovenije zahteva pakt stabilnosti in rasti. Primanjkljaj se bo namreč z 1,4 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2006 letos po prvih ocenah znižal na 0,6 odstotka BDP in naj bi po ocenah znašal 200 milijonov evrov. Tudi javnofinančni odhodki se zadnja leta zmanjšujejo. Če so bili ti še leta 2005 47 odstotkov BDP, so lani dosegli 46,3 odstotka BDP, letos pa bodo še nižji. V skladu s programom stabilnosti, ki ga mora Slovenija novembra predložiti evropski komisiji, naj bi odhodki znašali 45,1 odstotka BDP, po prvih ocenah pa bodo še nižji in bodo znašali 44,5 odstotka BDP. Ob tem spomnimo, da se je vladajoča koalicija v koalicijski pogodbi zavezala, da bo v svojem mandatu javno porabo znižala za najmanj dve odstotni točki. Podatki kažejo, da je ta cilj dosežen. Še več, letos bo celo presežen. Javna poraba se je namreč v zadnjih treh letih znižala za tri odstotne točke. Na zavirljivi ravni pa ni inflacija, čeprav to ni nujno slabo. Če jo spremljajo visoka gospodarska rast, manjši javnofinančni odhodki, to je manjša javna poraba, pomeni, da razlog za povečano stopnjo inflacije ni strukturne narave oziroma razlog zanjo ni napačno vodenje makroekonomske politike. O inflaciji je bilo v teh dneh veliko povedanega in zdaj je verjetno že jasno, kje tiči razlog zanjo. Jasno je tudi, zakaj je tako pomembno, kdo vodi največjo trgovsko organizacijo v državi. Spomnimo, da je nekdani »najboljši sosed« v Ljubljani zaradi »spremenjene metodologije obračunavanja vode« k avgustovski inflaciji prispeval levji delež. Kaj bi šele bilo, če bi še naprej vedril in oblačil na mestu predsednika uprave, ki ga je moral zapustiti.

Plemenitost in pasti

Klemen Jaklič

Večkrat razlagajo, da je blaginja ("prosperity") eden od ciljev EU in samo bistvo njenega obstoja. In čeprav ima blaginja gotovo tudi svojo temno plat (nenasitno kopičenje bogastva), jo v evropski tradiciji povezujejo s ciljem miru. Predstavlja nasprotje predvojnemu režimu, ko si je vsaka država zase in na račun drugih prizadevala za blaginjo samo svojih državljanov.

To naj bi pripomoglo k drugi svetovni vojni, po kateri so očetje današnje EU slednjo temeljili v skupnem prizadevanju za blaginjo, ki naj bi odtlej temeljila na ekonomskem sodelovanju namesto tekmovanju. Takšna združitev ideje blaginje in miru je postala gibal Evropske skupnosti.

Zares, kolikor s pomočjo blaginje služimo človeku kot takemu in ne blaginji sami oziroma (kar je enako) blaginji le določenega kroga ljudi (npr. državljanov EU ali državljanov teh in ne toliko onih držav članic), je stremljenje k blaginji plemenito. Ta resnica sekularne etike najde svojo potrditev tudi v teološki. "Časnim dobrinam se kdo more celo zahvaliti, da je pravičen; takole je vendar pisano o časnem imetju: lačen sem bil in ste mi dali jesti. Ne služi torej zemeljskim stvarjem, vendar jih tudi ne imej za sovražnika." (C. Jeruzalemski). V svojem bistvu je torej ideja o EU kot gibal blaginje naše dobe gotovo plemenita. A dejstvo je, da je njena ekonomska politika, kot jo poznamo danes, hkrati še ujeta v globoke pasti.

Zgolj trije primeri v ponazoritev. Prvič. Kljub relativni blaginji v EU je njena ekonomska politika še vedno bolj ali manj usmerjena k cilju lastne superiornosti in v temelju vsaj za zdaj še ni zastavljena dovolj široko, da bi vodila k človeku kot takemu. O tem pričajo vsakodnevna dejstva, kot so valovi tujcev, ki se v čolnih in splavih zamenjajo proti mejam EU, medtem ko ta prek varovanja svoje ekonomske politike le viša in utrjuje obrambne zidove. Kolikor evropska politika ne bo definirala svoje prihodnje vloge tako, da bi ta segla dlje od stremljenja k superiornosti lastnega gospodarstva in blaginje svojih državljanov, bo kljub plemenitim namenom v idejo EU vsadila seme ničvrednosti. Izpopolnjen vsebinski temelj in mejo evropski dolgoročni politiki na tem področju lahko določi le evropska ustava ali pogodba, a dejstvo je, da novi dokument, ki prihaja, še ne bo vseboval prav nič takega.

Drugič. Znan je problem "Evrope dveh hitrosti", ki bi neizogibno nastal, če bi se nekatere države članice odločile nadgraditi integracijo in njeno ekonomsko politiko, medtem ko bi druge tvorile manj tesno povezavo članic. Do takšnega dogovora vendarle ni prišlo, a nevarnost Evrope več hitrosti preži tudi v sedanjem stanju. Dejstvo je, da obstoječa eko-

nomška politika ne daje povsem enakih možnosti razvoja za vse. Formalno enaki pogoji gospodarske liberalizacije namreč ne pomenijo nujno tudi enakega dejanskega učinka obstoječe ureditve na vlogo posameznih članic. Obstajajo prepričljivi argumenti, ki razkrivajo to pomanjkljivost in vodijo k sklepu, da imajo nadzorno vlogo prihodnjega razvoja v takšnih okoliščinah kapitalsko najbolj razvite države. Formalna pravila EU o ekonomski liberalizaciji so tako le formalno enaka, dejansko pa pisana na kožo močnejšim. Tudi tu potrebujemo izpopolnitev temeljev, ki bi prinesli večjo dejansko enakost in se izognili sprevrženju evropske ideje o blaginji.

Tretjič. Dejanska moč odločanja na ekonomskem področju je nerazdružljivo povezana s politično močjo. Tu gre za vrsto vzajemnih povezav, med katerimi sta npr. dejstvo, da je izid volitev običajno v veliki meri odvisen od kapitala (lastnik medijev), in dejstvo, da je kapital v precejšnji meri vsaj posredno odvisen od pogojev, ki jih določa politična oblast. Na videz nevtralna obstoječa pravila EU o liberalizaciji kapitalskih tokov vodijo v smer neizbežnega združevanja kapitala, tudi medijskega, v rokah močnejših korporacij, ki prihajajo iz vodilnih držav članic. Nekaj takega se je na primer že zgodilo v ZDA, kjer vodilne medije vodi le nekaj glavnih korporacij. Ni razlogov za domnevo, da v EU trg ne vodi v isto smer. To pa pomeni, da se politična oblast v Evropi počasi, a neizogibno prelija v korist nekaterih in škodo drugih. Demos ekonomsko močnejše države članice širi svojo dejansko politično moč in oblast na račun podrejanja politične oblasti demosa iz ekonomsko šibkejše države članice. V rezultatu ta proces ni dosti drugačen od teženj mnogih skozi zgodovino, da bi združili Evropo pod eno politično oblastjo. A to je prav tisto, čemur pravimo "anti-Evrope". V obstoječi ekonomski politiki EU ni varovalk zoper tak dolgoročni razvoj in prav tako kot v prvem in drugem primeru bo tudi tu potrebna izpopolnitev temeljev EU, če naj se njena plemenita ideja blaginje izogne pastem in lastnemu sprevrženju.

Posebno pozornost tem pastem bi morale nameniti prav manjše države in doseči vrsto varovalk v prihodnjih pogodbah ali ustavi. Velikim to iz očitnih razlogov ni v interesu in jim celo ustreza, da je pozornost usmerjena drugam. ■

Propadla zarota

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Zaslišanje nekdanjega prvega človeka Sove Iztoka Podbregarja in zvočni zapis prisluhov na Sovi nista potrdila trditev Antona Ropa, naj bi se bila Ivo Sanader in Janez Janša leta 2004 dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu.

Težko pričakovano zaslišanje nekdanjega v. d. direktorja Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (Sova) Iztoka Podbregarja ni ne potrdilo ne ovrгло trditev Antona Ropa, da sta se Ivo Sanader in Janez Janša leta 2004 dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu, potrdilo pa je, da jima je Sova v tistem času nezakonito prisluškovala. Rop se je ujel v lastno protislovje.

Podbregarjevo zaslišanje pred parlamentarno komisijo za nadzor nad varnostno-obveščevalnimi službami je po pričakovanjih potekalo za zaprtimi vrati. Na za-

slišanju Podbregar menda ni želel odgovarjati na konkretna vprašanja, ampak naj bi bil le prebral dobri dve strani pripravljenega besedila. V njem naj bi bil pojasnil, da je Sova v njegovem času delovala zakonito in v skladu s predpisi in da so njeni agentje v času pred volitvami obširno spremljali celotno dogajanje. Trditve

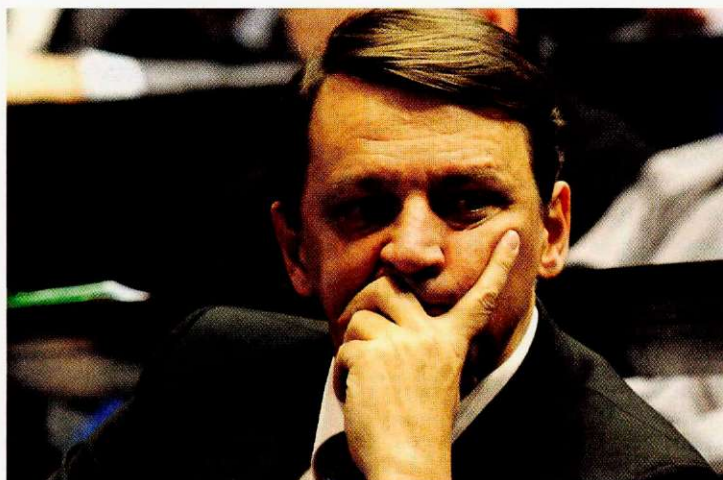
Antona Ropa, naj bi se bila hrvaški premier Ivo Sanader in takratni vodja slovenske opozicije Janez Janša dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu, naj ne bi bil ne potrdil ne zanikal. Da je bilo res tako, se je lahko javnost prepričala v soboto, ko je ljubljanski Dnevnik objavil izvirne domneve Podbregarjevega

prebranega zapisa, za katerega ni jasno, kdo ga je poslal novinarjem. V njem naj bi bilo zapisano, da je leta 2004 Ropu res poročal o tem, da sta se Sanader in Janša o takratnih incidentih pogovarjala po telefonu, ni pa želel razkriti vsebine pogovorov, saj kot naj bi bil prebral, nima dostopa do arhivov Sove in njenih sodelavcev, kjer bi lahko to preveril. S takšno amnezijo (ki je pri njem kar pogosta) se je Podbregar po mnenju poznavalcev spretno izmuznil zagati, v kateri bi se znašel, če bi potrdil eno ali drugo različico. Če bi namreč potrdil, da sta se Sanader

Člani komisije za nadzor nad tajnimi službami dokumentov, ki bi potrjevali Ropove navedbe, na Sovi niso našli.

Pavel Gantar, predsednik komisije DZ za nadzor nad tajnimi službami

Nekdanji predsednik vlade Anton Rop se je s svojimi izjavami zaletel.

in Janša dogovarjala za incidente, bi s tem ob dejstvu, da je zdaj že bolj ali manj jasno, da spornih dogovarjanj ni bilo, tvegal napovedano tožbo Janeza Janše, če dogovorov ne bi potrdil, pa bi v še večjo zagato spravil svojega političnega zaveznika Antona Ropa in dokončno potopil priročno politično mešetarnjenje z dogodki, ki jih, kot vse kaže, sploh ni bilo.

Posnetek ni pritrdil Ropu Ker člani komisije od Podbregarja niso dobili želenih odgovorov, so se po zaslišanju odpeljali na Sovo, kjer so, kot nam je v torek povedal njen član Rudolf Petan, zahtevali vpogled v celotno dokumentacijo, ki se nanaša na takratne incidente v Piranskem zalivu. Kot nam je dejal Petan, pri pregledu dokumentacije, med katero je tudi 14-minutni posnetek pogovora, ki ga je Sova ujela med Janšo in Sanaderjem, niso odkrili niti enega dokaza, ki bi kakor koli dokazoval, da sta se Janša in Sanader dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu. Iz posnetka, ki je nastal neposredno po tem, ko je hrvaška policija na mejnem prehodu Dragonja aretirala skupino visokih članov SLS, in so ga člani komisije poslušali v celoti, je razvidno, da je pogovor tekkel predvsem v smeri umirjanja zadev. Na njem naj bi bil Janša Sanaderju med drugim dejal, da sta Podobnika povzročila nepotreben incident, Hrvaška pa naj bi bila nanj pretirano reagirala, zaradi česar naj bi mu bil predlagal umiritev razmer. S tem vpogledom, ki je po njegovih besedah dokaz, da spornih

dogovarjanj ni bilo, je za Petana zadeva končana.

Ropove zadrege Poleg omenjenega posnetka je za to, da so njegove trditve postale še bolj dvomljive, že pred zaslišanjem poskrbel tudi sam Rop. Slednji naj bi se bil iz Španije tik pred Podbregarjevim zaslišanjem pred komisijo z njim pogovarjal po telefonu, pogovor pa sta po naključju slišala športna novinarja Primorskih novic in Dnevnika, ki v Španiji spremljata evropsko prvenstvo v košarki. Kot so zapisale Primorske novice, je Rop pred pogovorom s prijatelji užival na mestni plaži v Alicanteju, blizu tretje ure popoldne pa se je z mobilnim telefonom umaknil

Novinarja sta Ropa v Španiji zasačila, ko naj bi bil Podbregarju dajal navodila, kako naj priča pred komisijo.

kakšnih štirideset metrov proč od omizja, pri katerem je kramljal, in začel telefonski pogovor. »Prav takrat sta mimo povsem naključno prišla športna novinarja Dnevnika in Primorskih novic. Razločno sta ga slišala izgovoriti stavek: 'Važno je, da rečeš, da se je dogovarjal.' Ko ju je Rop opazil, je bilo slišati samo še: 'Tako ja ... ja ... tako ... tako,'« so zapisale Primorske novice. Da je zgodba resnična, se je po krajšem omahovanju Dnevnikovih urednikov,

ki so vročo zgodbo objavili šele dva dni po dogodku, potrdilo pozneje, ko je zgodbo potrdil tudi Dnevnikov novinar. Edino, v čemer se je njegova zgodba, ki jo je Rop pozneje zanikal (menda naj bi se bil pogovarjal z nekom drugim), razlikovala od zgodbe novinarja Primorskih novic, je bilo to, naj bi bil Rop v telefon namesto »važno je, da rečeš, da se je dogovarjal« rekel, »pomembno je, da rečeš, da sta se dogovarjala«, kar pa niti ni bistveno. ▶

Je znova izgubil spomin?

Potem ko naj bi bil po izvlečkih besedila, ki ga je prebral na zaslišanju pred parlamentarno komisijo in ga je v soboto objavil Dnevnik, Podbregar na komisiji dejal, da je leta 2004 Ropu res poročal o pogovorih med Janšo in Sanaderjem (Podbregar je za Večer interpretacijo besedila označil kot preveč »ropovsko«), da pa o sami vsebini pogovorov ne more govoriti, ker nima več dostopa v dokumentacijo in do ljudi na Sovi, smo Podbregarju, ker je bil po telefonu nedosegljiv, po elektronski pošti poslali nekaj vprašanj. Med drugim smo ga vprašali, kako to, da se ne spomni, o čem naj bi se bila pogovarjala Janša in Sanader, saj bi se tako pomembne informacije, če bi obstajala, zagotovo moral spomniti, vendar njegovega odgovora do oddaje članka v tisk nismo dobili.

Prav tako še vedno ni jasno, kdo je novinarjem Dnevnika posredoval stenogram besedila, ki ga je članom komisije na zaslišanju prebral Podbregar. Po besedah vladnih poslancev v komisiji sta imela besedilo samo Podbregar in predsednik komisije Pavle Gantar, kar posledično pomeni, da sta ga je v javnost lahko posredovala samo Gantar ali Podbregar. Teoretično bi ga lahko (če bi mu ga Gantar dal) posredoval tudi član komisije iz vrst SD Dušan Kumer, ki se v zadnjem času pogosto družijo z Dnevnikovimi novinarji.

Iztok Podbregar in Aleksander Čeferin

► Da bi bila Ropova zadrega še večja, je nacionalna televizija v ponedeljek v oddaji Vroči stol objavila del še neobjavljenega pogovora, ki sta ga imela junija novinar Vladimir Vodušek in Rop in je bil sploh razlog za celotno afero. Na posnetku je jasno slišati, kako Rop svoje znane navedbe, naj bi se bila Sanader in Janša dogovarjala za incidente, nadaljuje z besedami: »Za to ni dokazov. To so govorice.« Od kod ta nenadni preobrat v trditvah Ropa, ki je še pred časom sveto prisegal, da v Sovi zagotovo obstajajo dokumenti, ki potrjujejo njegovo tezo o dogovarjanju med Janšo in Sanaderjem?

Prepis uničen v skladu s pravili

Tezo, da dogovarjanja med Janšo in Sanaderjem očitno nikoli ni bilo, je ta teden potrdilo tudi na novo odkrito dejstvo, da 14-minutni posnetek, ki je nekakšen kronski dokaz v celotni zadevi, ni bil nikjer zaveden in da nima potrebnega transkripta (prepisa), ki naj bi ga zaposleni na Sovi naredili v takšnih primerih. Po informacijah, ki jih je objavilo Delo, naj bi bili Sovini uslužbenci transkript sicer naredili, a ker naj bi bili analitiki pri pregledu vsebine povedanega ugotovili, da pogovor ne ustreza 2. členu zakona o Sovi (slednji pravi, da agencija pridobiva in vrednoti podatke ter posreduje informacije iz tujine, pomembne za zagotavljanje varnostnih, političnih in gospodarskih interesov države, ter o organizacijah, skupinah in osebah, ki s svojo dejavnostjo iz tujine ali v povezavi s tujino ogrožajo ali bi lahko ogrozile nacionalno varnost države in njeno ustavno ureditev) oziroma v njem ni ničesar, kar bi lahko škodovalo interesom države, naj bi bili prepis uničili. Da to drži, nam je v torek potrdil

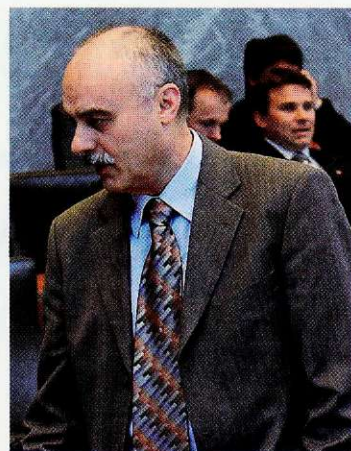
Jože Jerovšek: Če bi bil kateri koli dokument nezakonito uničen, bi to takoj odkrili.

tudi Rudolf Petan. Kot je dejal, prepisa omenjenega posnetka v arhivu Sove res ni, ker ga je Sova kot nepomembnega za varnost države uničila, kar je v dokumentaciji tudi izrecno navedeno. Interna pravila Sove namreč določajo, da se pri prisluhih oziroma dokumentih, ki so označeni kot nepomembni, shrani samo original (v tem primeru posnetek), vse drugo pa se uniči. Za Petana je tako celotna zadeva končana, saj naj bi bila komisija pregledala vso dokumentacijo, ki se nanaša na takratne incidente (ostala naj bi le ena mapa, ki pa naj ne bi bila pomembna), vendar v njej ni nobenih dokazov o tem, naj bi se bila Janša in Sanader pogovarjala kar koli spornega. Po njegovih besedah tudi ni mogoče, kar sta v zadnjih dneh namigovala Podbregar in Rop, da bi bil del dokumentacije skrivaj uničen, saj to iz gradiva na Sovi ni razvidno. To je v torkovi oddaji Vroči stol na nacionalni televiziji potrdil tudi član komisije Jožef Jerovšek, ko je dejal, da je vsak dokument v Sovi večkrat navzkrižno zabeležen, zato se pri pregledu hitro ugotovi, ali kateri manjka.

Je legal Rop ali Podbregar?

Iz vsega skupaj je torej bolj ali manj jasno, da Ropu tri mesece

po aferi še ni uspelo dokazati trditve, da sta se Janša in Sanader dogovarjala za incidente, kar poraja vprašanje, kdo je v zadevi legal oziroma ali je legal Rop ali Podbregar. Prav mogoče je, da je Podbregar Ropa res obvestil o pogovoru, ki ga je Sova ujela med spremljanjem dogajanja v Piranskem zalivu, nato pa v želji, da bi ugajal nadrejenemu, dodal še nekaj sočnih nepreverjenih podatkov; enako mogoče pa je tudi, da si je Rop korektno po-

Rudolf Petan: Posnetek pogovora med Janšo in Sanaderjem je v arhivih označen kot nepomemben.

sredovano informacijo razlagal nekoliko po svoje in jo iz želje, da bi oblatil politične nasprotnike, po svoje interpretiral. Glede na to sta zdaj na vrsti Podbregar in Rop, da razkrijeta, kdo je komu kaj povedal oziroma kako si je kdo povedano razlagal. **D**

Goebbelsovsi učenci

Obiskovalec foruma RTV Slovenija je, potem ko so mediji objavili novico o Ropovem telefonskem pogovoru v Španiji, takole komentiral dogajanje:

»Eden najbolj umazanih in lažnivih konstruktov v novejši slovenski zgodovini, ki ga je proti demokratično, legalno in legitimno izvoljenemu predsedniku slovenske vlade Janši skonstruirala antislovenska udbomafijska levica pod Kučanovim vodstvom, je, kot je bilo pričakovano, neslavno propadel. Na žalost pa moramo murgelskemu diktatorju in novinarjem pod njegovo kontrolo priznati genialnost v laži ter manipulaciji in propagandi. Proti njim je bil celo Goebbels pravi amater. Ko se je odkrilo, da je LDS oblast nezakonito prisluškovala svoje politične nasprotnike in bi morali nekateri LDS politiki z Ropom na čelu pred sodišče in končati svojo kariero, so Kučanovi mediji genialno skonstruirali lažno zgodbo Janša-Sanader in ekspresno preusmerili pozornost javnosti. Tako danes prav nihče več ne govori o bistvu problema, to je o nezakonitem prisluškovanju za časa LDS in instrumentalizaciji SOVE za potrebe slovenske politične levice. Murgelski diktator je genialno uspel v blatenju predsednika vlade Janše. Tudi, če danes Rop stopi pred kamere in pove, da je cela njegova zgodba izmišljotina, bo kašnih 20-30 odstotkov najbolj neumnih Slovencev, ki se ne spoznajo na politiko, še vedno trdno verjelo, da je izmišljena zgodba Janša-Sanader, čista resnica. Janša bo verjetno tožbo proti Ropu dobil šele enkrat čez tri ali štiri leta, ko bo to že vse pozabljeno in mu to ne bo prav nič pomagalo. Ker pa pri nas za levičarje in desničarje v politični kulturi veljajo dvojna merila, pa Rop skoraj zagotovo ne bo doživel nikakršnih političnih posledic. V potencialni Pahorjevi vladi nam bo Rop mogoče celo kot finančni minister pisal davek na nepremičnine ali pa kot minister za delo, kot je že enkrat storil, podaljšal delavno dobo. Prav tako ne bo nikakršnih posledic za načrtno laganje in zavajanje doživel noben od novinarjev, ki so s to skonstruirano zgodbo tri mesece vsak dan Slovencem prali možgane. Mirno bodo lagali naprej in na druge načine pomagali leviči in blatili desnico. Še enkrat čestitke leviči in medijem pod Kučanovo kontrolo za genialno opravljeno Goebbelsovsko delo.«

Se bo Rop umaknil iz politike?

Po informacijah, ki so pricurljale iz SD, naj Anton Rop na prihodnjih volitvah ne bi več kandidiral za poslanca niti za katero od pomembnejših funkcij, če bi stranka stopila v vlado. Za SD in Pahorja postaja Rop prej breme kot pridobitev. Vsekakor pa je Rop za tranzicijsko levico, SD in Pahorja opravil umazano delo in hkrati pomagal, da se je SD utrdila na prvem mestu v javnomnenjskih anketah.

Premier Janez Janša je na izredni seji DZ utemeljil svoj predlog za nove ministre.

Izzivi za nove ministre

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Kot je ob odstopu treh ministrov napovedal premier Janša, je do rekonstrukcije vlade prišlo v zelo kratkem času. Ministra, ki ju je v torek potrdil parlament, in kandidatka za visokošolski resor bodo imeli do konca mandata veliko dela.

Torkova izredna seja državnega zbora, ki je kot že večkrat rabila bolj za obračunavanje z delom vlade kot pa z oceno ministrskih kandidatov, je dala pričakovan rezultat: potrditev predlaganih kandidatov Zofije Mazej Kukovič in Radovana Žerjava, ki sta prej že dobila pozitivno oceno matičnih odborov. V ponedeljek zvečer pa so v NSi vendarle izbrali kandidatko za ministrico za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. To bo Mojca Kucler Dolinar, njihova dosedanja poslanka.

Dva ministra sta torej potrjena, po vsej verjetnosti pa bo kmalu tudi Kucler Dolinarjeva prevzela položaj. Zagotovo pa nobenemu med njimi ne bo lahko. Resorji, ki jih prevzemajo, so bili v preteklih mesecih še

posebej na udaru in prav to (ne pa slabo delo ministrov) je bil po premierjevih besedah glavni razlog za odstop Andreja Bručana, Jureta Zupana in Janeza Božiča.

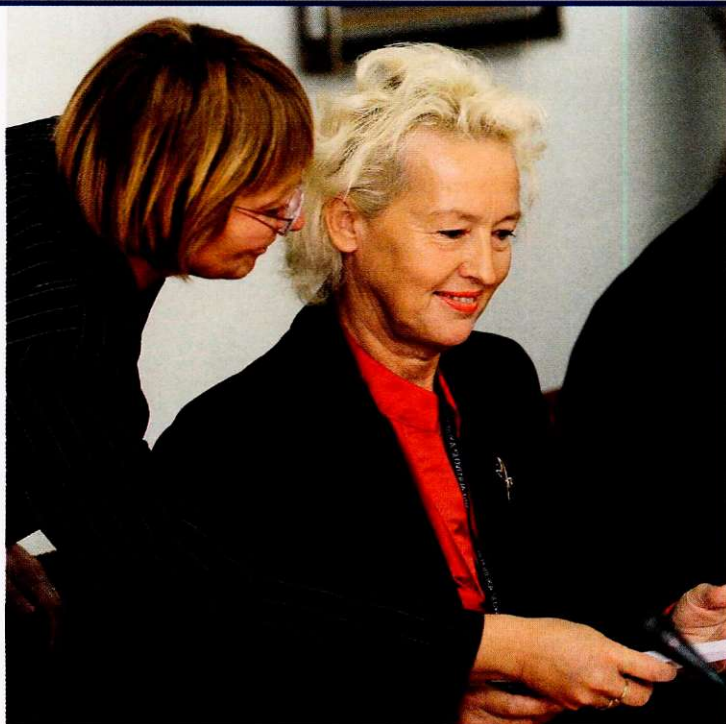
Iskala bo konsenz Da se zavedata resnosti položajev, ki ju prevzemata, sta nova ministra dokazala že na zaslišanjih pred matičnima parlamentarnima odboroma. Zofija Mazej Kukovič je poslancem predstavila svojo vizijo dela, ki pa naj bi jo, kot je dejala, korigirala skladno s pogledi in argumenti, ki jih bo dobila tako od koalicije kot od opozicije. Sama se namreč zaveda, da kot laik na zdravstvenem področju resorja, ki ga prevzema, še ne more poznati do podrobnosti. Kljub temu je kot gospodarstvenica nakazala

nekaj poudarkov, ki se jih mora lotiti v preostanku mandata. Za Mazej Kukovičevo je nujen bolj sistematičen pristop k investicijam, k temu pa sodijo stroga razpisna merila in njihova sistemizacija, da bi se izognili neprestanim pritožbam in zavlačevanjem. Občutljivo razmerje med javnim in zasebnim zdravstvom ne sme iti na škodo prvega, za pravo rešitev pa bo potreben širši družbeni (ne le politični) konsenz. Zlasti bo treba poskrbeti za primerno razvejeno mrežo primarnega zdravstva. Dolgoročne načrte (zdravstvo bo zaradi staranja prebivalstva v prihodnje čedalje bolj osrednjega pomena) pa bo nova ministrica zasledovala interdisciplinarno, z vključitvijo drugih ministrstev (za okolje in prostor, za javno upra-

vo). Za strategijo bo prav tako pomembna izdelava natančnega sistema kazalnikov, iz katerega bo v vsakem trenutku razvidno, kje so šibke točke sistema.

Člani odbora za zdravje so med zaslišanjem bolj kot predstavitev kandidatke ocenjevali delo prejšnjega ministra Bručana. Na koncu so predstavitev večinsko ocenili kot poglobljeno in izčrpno, Mazej Kukovičevo pa kot primerno za ministrski stolček.

Ne bo prodajal srebrnine Radovan Žerjav na prvo mesto (verjetno zaradi zadnjih hudih nesreč) postavlja prometno varnost. Zato bo treba preveriti, kateri so bili šibki členi, da je do teh tragedij sploh prišlo. Novi minister se tudi zaveda, da so primarni projekti prometnega ministrstva do ▶

Zofija Mazej Kukovič, nova ministrica za zdravje

Radovan Žerjav, novi minister za promet

► izteka mandata že sprejeti v okviru resolucije o prometni politiki, zato bo naslednje leto namenjeno predvsem implementaciji začelih projektov. To so, kar se cestnega prometa tiče, predvsem dokončanje avtocestnih krakov v t. i. petem (pomurski krak) in desetem (Radovljica, Novo mesto,

Trebnje) evropskem koridorju. Prav od čim hitrejšega dokončanja prioriteta avtocestnega križa bo odvisno, kdaj bodo prišle na vrsto državne ceste. Žerjav se namreč zaveda, da so v slabem stanju, a kot rečeno, sta problema soodvisna. Minister se bo zavzel tudi za pripravo celovitega

elektronskega cestninskega sistema, ki bo deloval na podlagi satelitske tehnologije s ciljem, da bo vsak plačal za toliko, kot bo dejansko prevozil. Ob očitkih o nepreglednih in za državo izjemno dragih pogodbah med ministrstvom in DARS je Žerjav, ki kot svojo prednost poudarja, da

ni pod vplivom nobenega lobija, obljubil prevetritev postopkov javnega naročanja. Nadzor naj bi uvedli tako nad porabo sredstev kot nad kakovostjo graditve.

Boleča prometna točka v Sloveniji so gotovo železnice. Žerjav je bil glede možnosti povezovanja slovenskih (na pol državnih)

Ministrski vrtiljak

Za mnenje o zamenjavah ministrov smo prosili tudi dr. Miho Kovčiča. V nadaljevanju objavljamo njegov komentar.

»Na izpraznjena ministrska mesta prihajajo ljudje z razmeroma nizkim ugledom v javnosti in brez kakršnega koli poznavanja resorjev, ki jih prevzemajo, pri čemer je bodoča ministrica za zdravje obremenjena še s krivdno razrešitvijo z mesta predsednice uprave v Esotechu, bodoči ministrici za visoko šolstvo in znanost pa manjka nekaj atributov, ki so potrebni za suvereno gibanje v znanstveni sferi (doktorat znanosti ali pa izkušnje z vodenjem podjetja, ki bi se izkazalo z razvito raziskovalno dejavnostjo in uspešnim trženjem izdelkov, ki bi nastali na podlagi tovrstnih raziskav). Zato imajo vsi trije razmeroma malo možnosti, da bi bili na ministrskih mestih lahko uspešni; edino, kar jim je v korist, so napake, ki so jih delali njihovi predhodniki, saj po moji oceni ne bi bilo potrebno veliko, da bi vsi trije bodoči ministri vsaj ustvarili vtis,

da želijo obrniti negativne trende, ki so odnesli njihove predhodnike in – poleg drugih dejavnikov – najedajo tudi ugled vlade v javnosti. Gledano s stališča političnega izkoristka menjav bi bilo to več kot dovolj, še posebej če upoštevamo, da bodo volitve že čez leto dni. Vendar je vprašanje, ali si vladajoča koalicija takega obrata zares želi: tako je denimo na področju visokega šolstva že po odstopu ministra skozi parlament porinila resolucijo o visokem šolstvu, ki je – politično sicer izjemno raznorodno akademsko sfero – poenotila v skoraj enotno opozicijo proti Zupanu. S tega zornega kota se zdi Zupanova zamenjava precej nesmiselna, saj ga kot ministra niso odnesle njegove značajske lastnosti, ampak politika, ki jo je zagovarjal. Za povrh na njegovo mesto prihaja oseba, ki so ji njegovi škornji že na prvi pogled precej veliki – zato bo že na prvi dan ministrovanja dobila popotnico, zaradi katere ne nje ne njene politike ne bo resno jemala ogromna večina tistih, ki sodijo v njen resor.

Povedano drugače, če je bila odločitev za menjave v vseh treh resorjih smiselna glede na težave v njih, se zdi, da bi naslednje poteze vladna koalicija lahko odigrala bolje, kot jo je, saj z menjavami ni ustvarila najbolj prepričljivega vtisa, da se odpoveduje politiki, ki je v javnosti najedala njen ugled. Pri tem bi se lahko kaj naučila tudi od LDS, ki je slabo leto dni pred volitvami 2004 na ministrska mesta postavila kar nekaj novih, svežih obrazov, pa je to ni rešilo pred porazom. Tovrstne kadrovske menjave so namreč produktivne le, če uspe vladajoči koaliciji z njimi prepričati javnost, da vse skupaj ni le poceni kozmetika, s katero želi prikriti dejstvo, da bo nadaljevala s politiko, ki so ji volivci začeli obračati hrbet.«

Mojca Kucler Dolinar, kandidatke za ministrico za visoko šolstvo

podjetij z nemško družbo Deutsche Bahn precej ekspliciten, ko je dejal, da bo »zagovarjal skrajno previdnost, saj ne bi želel, da družinsko srebrnino naše države kar tako nekomu podarimo«. Zato se bo v tem primeru zavzemal za partnerski odnos. Sicer pa ostajata najpomembnejša projekta 6. prednostni projekt EU (hitra železnica med Lyonom in Ukrajino) oziroma slovenski del trase ter graditev drugega tira med Divačo in Koper. Slednje je toliko večjega pomena zaradi prihodnjega razvoja koprškega pristanišča, ki si lahko zaradi bližine azijskih pristanišč v primerjavi s konkurenčnimi pristanišči na Severnem morju obeta pomemben razvoj. To je razlog, da se bo novi minister zavzemal za uspešno javno-zasebno partnerstvo tudi pri graditvi potniškega terminala v sklopu Luke Koper.

Čedalje večji pomen dobiva tudi letalski promet. Poleg posodobitve osrednjega slovenskega letališča in zagotovitve prometnih povezav s prestolnico ima tudi mariborsko letališče velike možnosti za razvoj, predvsem kar se tiče tovarnega prometa.

Najmlajša ministrica? Kot rečeno, je v ponedeljek zvečer zasedal izvršilni odbor NSi in kot svoj kandidatko predsedniku vlade predlagal Mojco Kucler Dolinar.

Zupanova strankarska kolegica je delo svojega predhodnika ocenila kot dobro, pri nekaterih vprašanjih pa se bo po njeno nujno vrniti na točko konsenza. Tako si bo Kucler Dolinarjeva prizadevala za vnovično vzpostavitev dialoga z znanstveno in raziskovalno sfero. Izbira poslanke brez dokto-

Kdo so novi ministri?

ZOFIJA MAZEJ KUKOVIČ je rojena 14. 5. 1955 v Črni na Koroškem. Leta 1980 je na mariborski univerzi diplomirala iz organizacije dela – smer informatika, leta 1989 pa še iz elektrotehnike – elektronike. 1996 je končala študij MBA na Brdu pri Kranju, izobraževala se je tudi v ZDA. Delala je v razvojnem sektorju Premogovnika Velenje, med letoma 1977 in 1989 pa v podjetju ESO. Ko se je podjetje leta 1992 cepilo na dve podjetji, je prevzela vodenje ESO Montaje. Podjetje, ki je bilo pred stečajem, ji je uspelo preoblikovati v uspešno družbo Esotech, d. d. Leta 2006 je postala Delova osebnost leta v gospodarstvu. Julija letos so jo v podjetju krivdno razrešili, ko je bila na službeni poti.

MAG. RADOVAN ŽERJAV, edini minister iz Prekmurja, se je rodil 2. 12. 1968. Leta 1993 je diplomiral na kemijski fakulteti mariborske univerze, od leta 2003 je magister kemijske tehnologije. Po diplomi se je zaposlil v Nafti Lendava, od marca letos je bil direktor družbe Nafta Biodizel, d. o. o.

MOJCA KUCLER DOLINAR je najmlajša ministrica Janševe vlade (rojena 26. 8. 1972). Po izobrazbi je diplomirana pravnica. Zaposlena je bila na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov RS, delala je tudi kot samostojna pravna svetovalka. Leta 2004 je bila izvoljena za poslanko na listi NSi, bila je predsednica odbora DZ za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje.

rata znanosti in pomembnejših izkušenj kaže morda kadrovsko šibkost koalicijske Nove Slovenije, čeprav kandidatka za ministrico lahko preseneti. Ne nazadnje

je Jure Zupan, ki so mu tudi nasprotniki priznavali izjemno visoko znanstveno raven, padel na izpitu, ko je šlo za politično bolj občutljivo dogovarjanje. ■

Ne-zdravnica je dobra izbira

Dr. Mateju Makaroviču smo še pred razgrnitvijo imena kandidatke za ministrico za visoko šolstvo postavili nekaj vprašanj v zvezi s preostalima ministrskima kandidatom.

Ali pomenita po vaše novi imeni, ki ju je premier predlagal za zdravstveni in prometni resor, odmik od razdelitve ministrstev po političnem ključu? Je to signal za preostale koalicijske stranke?

Ministri so lahko bolj ali manj direktno vezani na stranke, vendar je ministrska funkcija neizogibno politična. Nepolitičnih ministrov zato seveda ni. Dvomim, da ima predsednik vlade s tem namen signalizirati drugim strankam, naj se v selekciji vzdrži jo uporabe strankarskih kriterijev – tudi če bi ta namen imel, dvomim, da bi bil v tem lahko uspešen –, sploh glede na to, da je bil določen ključ strankarske delitve kot v še vsaki slovenski vladi doslej ustvarjen že v začetku mandata.

V primeru Mazej Kukovičeve se postavlja vprašanje, kako bo »me-

nedžerka« vodila javno tako izpostavljen in občutljiv resor. Je izbira ne-zdravnika pametna?

Izbir osebe, ki ne sodi v zdravstvene kroge, za zdravstveno ministrico je sam po sebi, ob vsem spoštovanju zdravnikov, ena najboljših kadrovskega poteza te vlade. Ne samo da najboljši pesniki ne bi bili najboljši kulturni ministri in najboljši zdravniki ne bi bili najboljši ministri za zdravje, temveč je glede na kompleksnost in lobistično prepletenost slovenskega zdravstvenega sistema že skrajni čas, da ministrski položaj prevzame nekdo, ki s tem sistemom ni neposredno povezan. Le tako imamo bolj realno upanje, da resnično dobimo ministra za zdravje in ne ministra za zdravnike.

Ali lahko kandidata, če bosta potrjena v DZ, suvereno prevzmeta posle v komaj enem letu, ki jima preostane do izteka mandata te vlade?

Eno leto, ki ga bodo imeli novoimenovani na razpolago, sploh ni tako kratek čas. Imeli smo ne le ministre, temveč tudi vlade, ki so trajale manj časa.

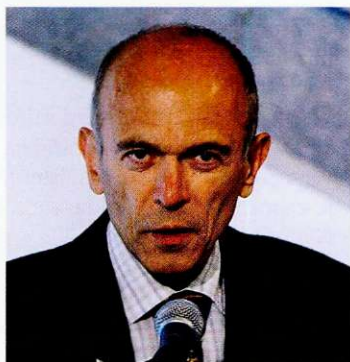

Drnovškov umik v anonimnost

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Čedalje živahnejša predvolilna kampanja pred predsedniškimi volitvami bo, kot kaže, minila brez predsednika države Janeza Drnovška, saj se je v zadnjem času povsem umaknil iz javnega življenja.

Predsednik države, ki je še nedavno napovedal, da bo prevzel pokroviteljstvo nad borčevsko proslavo ob 60. obletnici priključitve Primorske matični domovini (ta je bila v soboto, 8. septembra), se na omenjeni proslavi ni prikazal. Prav tako se ni udeležil proslave ob 80. obletnici ustanovitve prve evropske protifašistične organizacije TIGR – častni pokrovitelj te proslave je bil predsednik vlade Janez Janša, slavnostni govornik pa pisatelj Boris Pahor. Drnovšek v zadnjem času tudi ni komuniciral z javnostjo glede izbora štirih kandidatov za ustavne sodnike, ampak je za to pooblastil svojo svetovalko Magdaleno Tovornik. Odpovedal je tudi srečanje z italijanskim premierjem Romanom Prodiem, s kate-

Ima Janez Drnovšek težave z zdravjem?

rim sta sicer dobra prijatelja. Tako so se v medijih pojavila ugibanja, kaj dejansko počne predsednik države in ali je morda za umik v anonimnost kriva bolezen.

Tančica skrivnosti Na uradni spletni strani predsednika

države ni videti znamenj, ki bi kazala, da bi bilo z Janezom Drnovškom kaj posebej narobe. Zapisano je samo, da na obisk v Slovenijo v začetku oktobra pride nizozemski princ z ženo. To je tudi edino sporočilo, objavljeno po poletnem dopustu. Pred tem je objavljeno obvestilo za javnost o prijavih za funkcijo ustavnega sodnika, in sicer 24. 7. 2007. Na spletni strani Gibanja za pravičnost in razvoj je v predsednikovi rubriki zadnji zapis 15. julija. Drnovškov spletni dnevnik pa miruje že dlje časa, saj predsednik države že od januarja vanj ne vpisuje več novih sporočil. Na portalu Slovenske tiskovne agencije se v zadnjem času kopičijo samo novice, ki se Dr-

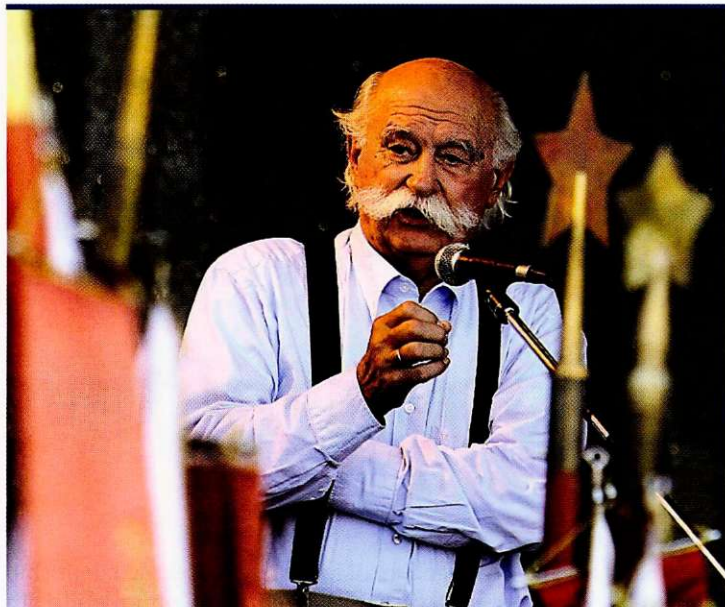
novška dotikajo le posredno, njegov urad pa molči. Drnovškov umik iz javnosti bi bil lahko povezan z njegovim zdravjem, saj je predsednik že pred časom sporočil, da je opustil zdravljenje pri uradni medicini. Obstaja pa seveda možnost, da se je umaknil v zasebnost zaradi predvolilne kampanje, ki naj bi naznanjala, da se njegov mandat izteka.

Proslava brez pokrovitelja

Predsednik Drnovšek je že pred poletnimi dopusti napovedal, da bo pokrovitelj proslave ob 60. obletnici priključitve Primorske matični domovini, vendar ne uradne državne proslave, ki bo ta teden na Tatrach, ampak proslave v Novi Gorici, ki jo je

Predsednik republike Janez Drnovšek se proslave v Novi Gorici ni udeležil.

Predsednik ZZB NOB Janez Stanovnik

v soboto, 8. septembra, organizirala borčevska zveza skupaj z društvom TIGR in s primorskimi občinami. Kljub svojemu pokroviteljstvu Drnovšek na proslavo ni prišel. Udeležili pa so se je trije najresnejši kandidati za njegovo nasledstvo: Lojze Peterle, Danilo Türk in Mitja Gaspari. Slednja sta nedavno z vložitvijo kandidatur postala uradna kandidata za predsednika države. Predsednik osrednje borčevske organizacije Janez Stanovnik je bil poleg Marjana Bevka, predsednika društva TIGR, slavnostni govornik, vendar je v primerjavi s prejšnjimi nastopi nekoliko spremenil svojo dikcijo in pozval k enotnosti. Kot je dejal Stanovnik, je enotnost nujna,

ko gre za nacionalne interese. Pri tem pa se vseeno ni mogel izogniti cinizmu glede »premetavanja kosti« in »poveličevanja argentinske emigracije«, češ naj bi Italijani to zlorabljali za odpiranje vprašanj fojb in ezulov. Da pa je bila proslava vseeno bolj namenjena ohranjanju in razvijanju revolucionarnih izročil kot pa priključitvi Primorske matični domovini, dokazuje obnovev napisa Naš Tito, ki je znova zasijal na vrhu Sabotina. Danilo Türk in Lojze Peterle sta napovedala, da se bosta udeležila tudi uradne državne proslave ob obletnici priključitve Primorske.

Janez Drnovšek se ni udeležil niti proslave v čast 80. obletnici ustanovitve organizacije TIGR,

ki je bila dan prej v Sežani. Pokrovitelj proslave je bil predsednik vlade Janez Janša, ki je ob tej priložnosti dejal, da brez Tigra ne bi bilo priključitve Primorske matični domovini. Organizacija TIGR se ni bojevala za ideologijo, ampak za svobodo. Njen upor je postavil temelje za kasnejši upor Primorcev okupatorju in tudi za upor agresorju leta 1991. Slavnostni govornik na proslavi je bil pisatelj Boris Pahor, govoril pa je tudi predsednik društva TIGR Marjan Bevk.

Se bo opredelil? Težko je reči, ali je Drnovškova odsotnost – glede na njegovo siceršno ekscentričnost – res posledica hude bolezni ali drugih težav. Skrb namreč vzbuja dejstvo, da se ni udeležil niti proslave, katere pokrovitelj je bil. Obstaja sicer možnost, da si je vzel daljši dopust in da se je hotel izogniti predvolilnemu času. Več bo morda znano v prihodnjih dneh. Najverjetneje pa tokrat ne bomo izvedeli, za koga se bo v predvolilni bitki opredelil sedanjí predsednik države. Pred petimi leti je Milan Kučan podprl Drnovška, čeprav so bili odnosi med njima nekajkrat tudi precej hladni. Sklepamo, da bi se Drnovšek odločil za podporo Mitji Gaspariju, ki je bil osem let finančni minister v njegovih vladah. Ni pa znano, kakšno težo bo imel Drnovšek v javnem mnenju v tem času. Njegova odsotnost je bržkone še en razlog, da Slovenija na volitvah dobi verodostojnega predsednika. **D**

Danilo Türk je vložil kandidaturo.

Mitja Gaspari skriva število podpisov.

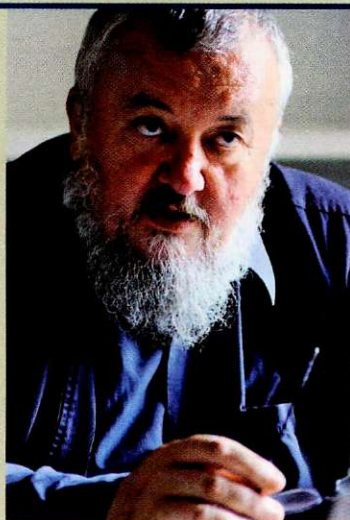
Nekdanji predsednik Milan Kučan

Znani kandidati za ustavne sodnike

Potem ko se je na razpis za štiri mesta na ustavnem sodišču prijavilo dvanajst kandidatov, je iz urada predsednika države prek svetovalke Magdalene Tovornik minuli teden prišlo sporočilo o izbranih štirih kandidatih, ki naj bi jih potrdil državni zbor. Šlo naj bi le za neformalne predloge, saj naj bi se Tovornikova posvetovala s poslanskimi skupinami. Med kandidati se omenjajo vodja zakonodajno-pravne službe v DZ mag. Miroslav Mozetič, višja sodnica Dunja Jadek Pensa, vrhovni sodnik Mile Dolenc in sekretarka ustavnega sodišča Jadranka Sovdat. Zanimiv je predvsem Miroslav Mozetič, ki se je na razpise za ustavnega sodnika prijavil že večkrat, vendar je bil vedno zavržen, domnevno zaradi politične »okužbe«, saj je bil nekdaj poslanec Slovenskih krščanskih demokratov. Podobno velja za sedanjega ustavnega sodnika dr. Cirila Ribičiča, ki je bil nekdaj poslanec ZL. Zanimivo je, da bi poslanska skupina SNS glede na izjave Zmaga Jelinčiča namesto Mozetiča na ustavnem sodišču raje videla nekdanjega predsednika vrhovnega sodišča Mitjo Deisingerja, zanj pa naj bi se zavzemali tudi v poslanski skupini SLS.

Predstavnik borcev obsodil poboje

Da se med borci NOB vendarle nekaj premika, dokazuje predsednik brežiške zveze borcev Roman Zakšek. Slednji je namreč minuli konec tedna obsodil povojne poboje in pri tem odkrito dejal, da so zanje krivi komunisti, ki so na silo prevzeli vodenje NOB (dejansko so imeli oblast nad partizanstvom že od samega začetka, op. G. B.). Zavzel se je za sondiranje protitankovskega jarka blizu Mosteca pri Dobovi. Zakšek je ob tem dejal, da se zaveda, da njegova stališča niso usklajena z uradnimi stališči osrednje borčevske organizacije, vendar je zelo kritičen tudi do ravnanja komunistov v zvezi s slovenskim nacionalnim interesom. S tem je potrdil, da je bila komunistična politika usmerjena internacionalno, kar pomeni, da je bila v nasprotju z nacionalnimi interesi. Kakšne posledice bodo imele njegove izjave v javnosti in znotraj zveze borcev, bo znano v prihodnjih tednih.

Poteptana osamosvojitev

Dr. Stane Granda, foto: Bor Slana

Za koga sta slovenska država in demokracija vrednoti?

Ko so se na zadnjih županskih volitvah Ljubljanci tako množično odločili za Zorana Jankovića, smo se tolažili, da se je to zgodilo zato, ker prebivalci slovenske prestolnice nujno želijo spremembe. Res je namreč, da po obdobju prvega povojnega demokratičnega župana Jožeta Strgarja ni bilo v naši prestolnici skoraj nič narejenega in Ljubljana je za nekaterimi podobnimi mesti, na primer Bratislavo, začela naglo zaostajati.

Seveda je bilo to za tiste, ki smo bili na čelu poražencev, slaba tolažba. Jankovića gotovo ni nihče podcenjeval. Še manj njegove botre in vso mašinerijo, ki je stala za njimi. Bila je visoko profesionalna, predvsem pa je dobro poznala miselnost večine Ljubljančanov.

Ko so me prijatelji z Nove revije nagovorili, naj prevzamem Zbor za Ljubljano, predvolilno propagando bodo tako in tako vodili profesionalci, kar se je tudi zgodilo, sem se za to odločil le zato, ker sem se zbal sprege tajkuntstva in politike, sveta, kjer ni nobenih norm v skladu s slovensko tradicijo in kulturo. Svet, kjer obstaja več resnic, več moral, različni kriteriji poštenja in podobno, ni moj. Moja moralna dolžnost je, da se mu zoperstavim.

Izid volitev je znan. Ne gre ga omalovaževati. Priznati moramo, da so nekateri ljudje nad kozmetičnim popravljanjem mesta navdušeni. Ne dvomim, zlasti ne zaradi arhitekta Janeza Koželja, da bo narejenega tudi marsikaj velikega.

Spominjam se lastnega raziskovanja slovenske zgodovine in nadvse trpkega spoznanja, da je Ljubljana postala glavno mesto Slovenije, če je hotela ali ne. Trpek je moj nasmeh, ko se spomnim pokojnega starejšega kolega Vlada Habjana, ki je bil prepričan, da bi moralo biti glavno mesto slovenske države Celje. Še bolj trpek je moj nasmeh ob spominu na bežno srečanje s celjskim županom Bojanom Šrotom, ki sem ga, seveda bolj za šalo, v času predvolilnega boja vprašal, ali bi prevzel kandidaturu v slovenskem glavnem mestu. Celje je pod njim izjemno napredovalo.

Je Ljubljana zrela za prestolnico? Ob desetletnici slovenske samostojnosti smo se slovenski zgodovinarji bolj ali manj poenotili – popolnoma se ne bomo nikoli, že iz »inata« ne –, da je samostojna slovenska država največji slovenski dosežek v zgodovini in da ima zanj prvenstveno zaslugo DEMOS. Ker je bil takrat dr. Jože Pučnik še živ in je na brežiškem simpoziju o osamosvojitvi celo sodeloval, njegove vloge nismo izpostavljali. Če bi

se kaj takega zgodilo, bi iz protesta odšel. Že takrat smo sklenili, da bomo priredili simpozij tudi ob 15-letnici. To se je zgodilo v Mariboru. V prestolnici za kaj takega ni bilo posluha. Ljubljana je namreč postala glavno mesto Slovenije, če je hotela ali ne.

Ideja za razstavo na ljubljanskem gradu ob 15. obletnici slovenske osamosvojitve je nastala v krogu, ki je prepričan, da je slovenska osamosvojitev največji dogodek in dosežek v slovenski zgodovini. Zanj so bili z nekaterimi izjemami angažirani najvidnejši strokovnjaki. Predvsem pa so bile upoštevane tiste ustanove, ki razpolagajo tudi z ustreznim muzejskim gradivom. Razstava je bila monumentalna, strokovno praktično brez pripomb, odprtje dogodka primerno.

Ljubljanski župan Zoran Janković je nato razstavo zaprl. Kot vzrok je med drugim navedel, da so bili med organizatorji mimo njegovega vedenja tudi ljudje iz Slovenske vojske. Mišljeni so bili vrhunski vojaški strokovnjaki – zgodovinarji, možje, ki so svoje fakultetno znanje nagradili z

Zaprtje razstave ob 15-letnici slovenske države na ljubljanskem gradu je večplasten škandal. Gre za žalitev največjega dosežka slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini.

doktorati in magisteriji, za katerimi obstaja vsega spoštovanja vredna strokovna bibliografija. Obrambni minister se je sicer nekaj trudil, toda vsakomur je bilo jasno, da ga pri tem ne podpira niti lastna strankarska baza. Očitno mu lastna vojska malo pomeni, sicer v tako žalitev ne bi smel privoliti. Zveza veteranov vojne za Slovenijo je skrajno medlo protestirala. Glede na razmere v njenem vodstvu kaj več niti ni bilo pričakovati. V zadnjih letih so po mnogih slovenskih krajih postali mnogi njeni pripadniki ministranti zveze borcev, katere vodstvo svojega prezira do slovenske osamosvojitvene vojne niti ne skriva preveč. Očitno so slovenski veterani, tudi sam sem njihov član, veliko bolj brezzobi kot nekaj desetletij starejši udeleženci revolucije. Predvsem jim manjka samozvesti. Očitno

O avtorju

Dr. Stane Granda se je rodil leta 1948 v Novem mestu. Po maturi je na Filozofski fakulteti v Ljubljani študiral zgodovino in sociologijo, po diplomi pa je nadaljeval študij zgodovine. Po magistrskem delu o davčni obremenitvi slovenskega kmeta med letoma 1848 in 1914 se je zaposlil na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa na ZRC SAZU. Leta 1995 je doktoriral. Na omenjenem inštitutu raziskuje gospodarsko, politično in družabno zgodovino Slovencev od začetka 19. stoletja do 2. svetovne vojne. Kot predavatelj sodeluje na Filozofski fakulteti v Ljubljani in Šoli za slovenske študije Stanislava Škrabca v okviru novogoriške Politehnik. Že nekaj let je znan kot publicist. Je tudi predsednik programskega sveta RTV Slovenija.

nekateri iz njenega vodstva trpijo zaradi kompleksa manj-vrednosti, ker ne morejo prikriti Kočevskega roga in drugih množičnih grobišč.

Škandal, ki ga nočejo videti Zaprtje razstave ob 15-letnici slovenske države na ljubljanskem gradu je večplasten škandal. Gre za žalitev največjega dosežka slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini. Gre za žalitev slovenske države, ki si je prava prestolnica v nobenem primeru ne bi smela dovoliti. Verjamem, da njena vsebina ni bila vsem všeč. To se hote ali ne hote ni zgodilo prvič. Spominjam se neke razstave fotografij, kjer je pri eni, na kateri je bila fotografirana sovjetska vojaška misija pri slovenskih partizanih, pri nekem ruskem oficirju nekdo na original pripisal: »To je ljubček Lidije Šentjurg.« Očitno je to storil nekdo od njenih tovarišev, saj drugi o tem nismo imeli pojma in še danes ne poznam resničnega ozadja. Delikatna zadeva je bila odkrita tik pred odprtjem razstave. Rešili so jo tako, da se je eden od kolegov postavil pred sliko in pred njo neomajno stal, tudi ko si jo je hotela ogledati sama »teta« Lidija. Naslednje jutro so zadevo uredili. Očitno tokrat ni šlo za kakšen podoben spodrselj. Ker je nekdanji predsednik države Milan Kučan javno zanikal, da bi bile vzrok za zaprtje njegove besede proti slovenski osamosvojitvi, je lahko vzrok za Jankovićevo dejanje le njegov prezir do slovenske države. Tudi do Slovenske vojske, ki jo očitno občuti povsem drugače kot tisti, ki smo jo kot teritorialci postavili v moralnem smislu na noge. Janković ima vso pravico prezirati slovensko državo in njeno vojsko. Očitno je, da se po monumentalni volilni zmagi počuti tako močnega, da se lahko tako opredeljuje tudi kot župan. Njegovi »podložniki« so tihi. Zdaj župan sicer obljublja, da bo na gradu postavil razstavo o kompletni slovenski zgodovini. Ne dvomim, da bo v Forumu 21 ali njegovih simpatizerjih našel primerno kvalificirane zgodovinarje, toda kje bodo dobili muzealije? Ne nazadnje je to izjemno zahtevno strokovno delo. Narodni muzej sicer ima koncept, ki izhaja iz bogastva njegovih depojev, nima pa prostora in denarja, da bi ga uresničil.

Osebnost sem prizadet kot Slovenec, slovenski državljani, veteran vojne za Slovenijo in zgodovinar. Dejanje, ki ga je storil župan Janković, je mogoče v zgodovini slovenske kulture novejši dobi primerjati z uničenjem Balantičeve Muzevnice steblike, ki jo je sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja pripravljal za izdajo Mitja Mejak, ali s prepovedjo razstave in uničenjem kataloga Franceta Goršeta v Kostanjevici dobrih deset let pozneje. Ti dve dejanji sodita med

eklatantne primere nekulture preteklega obdobja. Seveda bo kdo takoj potegnil na dan Jegličev zažig Cankarjeve Erotike. Ne mislimo braniti njegovega dejanja, vendar je vmes pomembna razlika. Ljubljanski škof je odkupil knjige, ki so bile na trgu, in ni deloval kot oblast. Ljubljanski župan pa je izkoristil svojo javno funkcijo in iz nje izhajajočo moč.

Nedavno smo nekateri podpisovali peticijo za ohranitev samostojnosti Slovan-ske knjižnice. Ljubljanski župan se je namreč odločil, da bo ljubljanske mestne knjižnice upravno in organizacijsko združil. Nisem strokovnjak za knjižnice niti za njihovo vodenje. Toliko pa vem, da Slovenska knjižnica nima ranga ljudske knjižnice, ampak je v bistvu edinstvena znanstvena knjižnica, ki ima paralelo le v podobni ustanovi v Pragi. Za nas, ki se ukvarjamo z raziskovanjem slovenske preteklosti, je izjemno pomembna, še toliko bolj, ker je veliko bolj operativna kot NUK, ki se duši zaradi problemov, ki jim že desetletja ni videti konca. Če sem v prejšnjem primeru prepričan, da je ljubljanski župan ravnal izrazito politično, tokrat dopuščam možnost, da gre za neznanje, nevednost, da ima mesto, ki mu županuje, najstarejšo znanstveno ustanovo. Mož humanističnih znanosti očitno ne ceni. Če v tem dejanju ni ideologije, je pa veliko neznanja, kar je še slabše.

Brezobzirnosti ni videti konca Ljubljanci so nedavno dokaj enotno pozdravili županovo odločitev, da bo staro mestno središče zaprt za promet. Podobno je tudi v drugih mestih, vendar bolj človeško urejeno. S tem ukrepom je mnogim starejšim, zlasti invalidom, otežil, če že ne onemogočil obiskovanje cerkve. Še bolj je okrnil delovanje frančiškanov pri Tromostovju. V samostanu je okoli 25 ljudi. Med njimi so tudi bolniki. Duhovniki morajo pogosto na različne

Županovi duhovni očetje M. Kučan, J. Stanovnik in Z. Roter očitno temeljito delajo. Ljudje so v duhu navad iz časov totalitarizma tihi.

obveznosti, kot so spovedovanja na domu, obhajila, kličejo jih k umirajočim ... Župan jim je odpravil dosedanje kartice, s katerimi so lahko uporabljali že doslej za avtomobilski promet zaprto ulico. Na njihove intervencije ne odgovarja. Gre za očitno kršenje verske svobode, ki jo zagotavljajo tako splošne človekove pravice kot slovenska ustava.

Županovi duhovni očetje Milan Kučan, Janez Stanovnik in Zdenko Roter očitno temeljito delajo. Ljudje so v duhu navad iz časov totalitarizma tihi. Neskončna moč in denar jim imponirata. Zdi se, da bi stavek o Ljubljani lahko parafrazirali: Slovenci so dobili demokracijo, če so hoteli ali ne. ■

Visoka gospodarska rast in inflacija

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Nekoliko višja inflacija od načrtovane je pod drobnogledom, gospodarska rast v drugem četrtletju je 5,9-odstotna, kar je sicer manj kot v prvem četrtletju, ko je znašala 7,2 odstotka, a je še vedno ena najvišjih.

Bruto domači proizvod (BDP) se je v prvi polovici leta v primerjavi z istim lanskim obdobjem realno povečal za 6,5 odstotka, nominalno pa je bil višji za 10,7 odstotka. V drugem četrtletju je bil BDP za 1,2 odstotka višji kot v prvem četrtletju letos in za 6,3 odstotka višji kot v drugem četrtletju 2006. Nominalno je bil BDP v drugem četrtletju za 9,9 odstotka višji kot pred letom. V prvih šestih mesecih 2007 se je BDP nominalno zvišal za 10,7 odstotka v primerjavi z istim obdobjem leta 2006.

Rast zaposlenosti Ugodne gospodarske razmere se še naprej odražajo tudi na rasti zaposlenosti. Kljub nekoliko nižji go-

Minister Andrej Vizjak je obljubil, da bodo razlogom za inflacijo prišli do dna.

spodarski rasti v drugem četrtletju se rast zaposlenosti nadaljuje z naraščajočimi stopnjami. Po oceni nacionalnih računov je bila skupna zaposlenost v drugem četrtletju 2007 za 2,7 odstotka višja kot pred letom. Število zaposlenih se je povečalo za 3,1, število samozaposlenih pa za 0,5 odstotka.

Inflacija Prva tema v državi je ta čas inflacija, ki je nekoliko višja od pričakovane. Na povečanje cen življenjskih potrebščin se je pretekli teden odzval premier Janez Janša. Poudaril je, da se

je inflacija avgusta sicer znižala – medletna rast se je s 3,8 odstotka v juliju znižala na 3,5 odstotka v avgustu – kljub temu pa je vlada ne podcenjuje. Reagirala bo v skladu s težo problema in vztrajala pri doslednem izvajanju politike reguliranih cen. Razlogi za višjo inflacijo niso sistemske narave, saj bi v nasprotnem primeru prihajalo do poviševa-

nja cen v večini skupin oziroma razredov, ki tvorijo merilo za inflacijo. Podrobnejša analiza cen življenjskih potrebščin namreč kaže, da do poviševanj prihaja predvsem pri živilih in pri rekreaciji oziroma kulturnih storitvah, kjer izstopajo predvsem počitniški paketi. To sta le dve skupini od dvanajstih.

Podražitev Podatek o višji inflaciji pa je toliko pomembnejši, ker so proizvajalci že prej napovedali podražitev živiliških izdelkov, pretekli teden pa so nekateri napoved že uresničili. Janša meni, da podražitev ni mogoče upravičiti z razmerami na trgu niti z napovedmi o povečanju cen surovin, saj pri večini živiliških izdelkov surovine niso bistveni del stroškov. Zato so neprečljive napovedi trgovcev, ki pravijo, da bodo za enak odstotek, kot se bo povečala cena pšenice, podražili ceno kruha. Dodajmo, da se s podobnimi razmerami sooča tudi Evropska unija, na kar je že opozorila evropska komisija. Ta čas ima po besedah predsednika vlade Slovenija sicer nekoliko višjo inflacijo od drugih držav članic evroobmočja, vendar ima tudi bistveno večjo gospodarsko rast. Omenil je Irsko, kjer so dolgo časa imeli nadpovprečno inflacijo, hkrati pa tudi nadpovprečno gospodarsko rast, ki je to državo pripeljala med najrazvitejše članice Evropske unije. Predsednik vlade je še spomnil, da je v zadnjem času na lokalni ravni prišlo do nekaterih zlorab in neupravičenega poviševanja cen komunalnih storitev, Urad za varstvo konkurence pa pozval, da opravi vlogo nadzornika pri dogovarjanju trgovcev o skupnem oblikovanju cen. Vlada bo v prihodnje še bolj podpirala organizacije, ki skrbijo za varstvo potrošnika.

Za skoraj polovico avgustovske inflacije je kriva dražja voda.

Poskus zlorabe Da je v Ljubljani prišlo do nekaterih zlorab in neupravičenega povišanja cene vode, je postalo znano, ko so na statističnem uradu razkrili podatek, da je avgusta skupni mesečni rasti cen življenjskih potrebščin mestna občina Ljubljana s podrazitvijo preskrbe s pitno vodo prispevala 0,14-odstotne točke ali kar 47 odstotkov celotne inflacije v tem mesecu (ta je bila 0,3-odstotna, merjeno na mesečni ravni). Vlada je pripravila predlog za presojo ustavnosti novele odloka o preskrbi s pitno vodo v MOL. Ustavnim sodnikom je predlagala, naj izvajanje dela omenjenega odloka zadržijo, da ne bi prišlo do motenj na trgu, porušilo stabilne rasti cen in podražilo življenjskih stroškov. Ministrstvo za gospodarstvo je na družbo Vodovod – Kanalizacija (VO-KA) poslalo tudi tržno inšpekcijo. V podjetju so se nato odločili, da bodo obdržali tarifni sistem obračunavanja vode, vsi uporabniki pa bodo na položnicah za september prejeli obračun razlike za avgust. Ob tem je zanimivo, da so v MOL z županom Jankovičem na čelu zahtevali, da vode v Ljubljani niso podražili, ampak so spremenili le sistem obračunavanja, hkrati pa so priznali, da bodo prebivalcem prestolnice vrnili 220.000 evrov. Janković je pri tem v svoji maniri na vlado spet zлил golido gnojnice, češ da »MOL plačuje ceno za to, da vlada glede inflacije prikazuje lepšo sliko doma in v tujini«. Podatki statističnega urada za avgust kažejo, da se je zaradi spremembe cene vode v MOL drobnoprodajna cena za zbiranje, čiščenje in distribucijo vode za gospodinjstva na ravni države povečala za 16,8 odstotka. Če bi vlada to dopustila, bi to lahko bil vzorec v vseh tistih občinah, v katerih vlada ne dopusti zvišanja cen komunalnih stori-

tev, saj so te zamrznjene, MOL pa je s tem manevrom to zamrznitev poskusila obiti.

Mnenja Spomnimo, da je Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (Umar) že konec avgusta ponovil, da je rast cen v Sloveniji v zadnjih mesecih predvsem posledica višjih cen hrane in tekočih goriv. Po njihovem mnenju je treba glede cen, ki neposredno vplivajo na inflacijo, peljati predvsem restriktivno politiko uravnavanja reguliranih cen in vzdržno plačno politiko. Prav tako je pomembno, da sedanje višje inflacije ne vgradimo v usklajevalne mehanizme na področju plač.

Trgovina, kmetijstvo Na napovedi in dejanske podražitve živil so se odzvali tudi trgovci, predvsem Mercator, kjer so vse dobavitelje pozvali, naj še enkrat premislijo o povečanju cen. Mercator je v sobotni izdaji časnikov objavil celo seznam tistih izdelkov, ki se podražili. Trgovinska zbornica Slovenije pa je objavila seznam vseh dobaviteljev, ki so podražili svoje izdelke. Tiho niso ostali niti na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Resorni minister je dejal, da so spremembe cen kmetijskih proizvodov posledica številnih dejavnikov, pogojenih z dogajanjem na svetovnih trgih s ključnimi kmetijskimi surovinami, predvsem krušnimi in krmnimi žiti ter sojo. Poudaril je, da bo »Slovenija v okviru svojih pristojnosti, ki jih ima v evropskih institucijah, opozorila na problem in podprla predvideno znižanje obveznih neobdelanih površin ter postopno povečanje kvot za pridelavo mleka«. Minister je med drugim izpostavil, da so »ti dogodki znova opomnili praktično vse države sveta, da je treba proizvodnjo hrane obravnavati kot strateško področje«. **D**

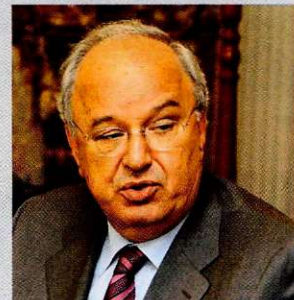
Janez Janša, predsednik vlade:

»Slovenija je od 1. januarja letos v najvišjem tekmovalnem razredu. Tekmujemo v bistveno zahtevnejši kategoriji. Nismo več najboljši med slabšimi, ampak smo se uvrstili v najvišjo kategorijo konkurence. Tudi ni bilo mogoče pričakovati, da bomo že takoj najboljši. V to bo treba vložiti še velike dodatne napore, na kar pa smo pripravljeni in Slovenija bo ta izziv tudi sprejela.«

Andrej Bajuk, finančni minister:

»Od drugega letošnjega četrtertletja so se cene hrane v Sloveniji začele zviševati hitreje kot drugje v Evropi. Zakaj je to tako, potekajo podrobne analize. Dobro bi bilo, da bi bil sektor hrane v Sloveniji bolj izpostavljen konkurenci. Fiskalna politika si prizadeva za še večje znižanje javnega prispevka, ni in ne more pa biti razlog za visoko inflacijo.«

Iztok Jarc, kmetijski minister:

»V zadnjih letih so cene kmetijskih pridelkov v Sloveniji razmeroma hitro realno padale ob hkratni hitri rasti proračunskih podpor, kar je ohranjalo dohodkovno raven v kmetijstvu. Deleži stroškov osnovnih kmetijskih surovin, kot je npr. pšenica v kruhu ali surovo mleko v mlečnih proizvodih, so v maloprodajni ceni večine prehranskih artiklov dejansko nizki.«

Jože P. Damijan, ekonomist:

»Inflacija sama po sebi ni slaba, dokler je podprta z visoko gospodarsko rastjo. Dokler namreč slovensko gospodarstvo raste hitreje od povprečja v evroobmočju, je višja inflacija v Sloveniji ne samo vzdržna, ampak tudi nujna. Gospodarstva, ki hitreje rastejo, imajo tudi višjo inflacijo, saj se rast cen, rast povpraševanja in ponudbe med seboj dinamično poganjajo. Irski gospodarski čudež v zadnjih dvajsetih letih je bil pospremljen tudi z visoko inflacijo. Nasprotno pa imajo države z ničelno ali negativno inflacijo (deflacijo) običajno hude težave z gospodarsko rastjo in se z velikimi težavami izvijajo iz gospodarskega pesimizma. Desetletje japonske stagnacije v 90. letih je lep primer tega.«

Realne stopnje rasti bruto domačega proizvoda (v %)

2006			2007	
2. četrt.	3. četrt.	4. četrt.	1. četrt.	2. četrt.
4,7	5,6	5,5	7,2	5,9

Opomba: Podatek po četrtertletjih v primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta
Vir: Statistični urad RS (SURS)

Napačni povzetki

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Slovenija je varna turistična destinacija, čeprav so v slovenskih medijih objavili prav nasprotno.

V preteklem tednu je bila v več slovenskih medijih objavljena novica o tem, naj bi bili tujci Slovenijo označili kot nevarno turistično destinacijo. Vsi po vrsti so se opirali na vir s spletne strani Travel Health, za katerega pa se je izkazalo, da zajema vrsto netočnih in zavajajočih podatkov o Sloveniji kot (ne)varni turistični destinaciji. Javnost tako lahko dobi občutek ogroženosti in nevarnosti v Sloveniji. Na vse to so se odzvali tudi v Slovenski turistični organizaciji (STO) in dejali, da »navedene trditve nikakor ne držijo, Slovenija je varna turistična destinacija«.

Vendar tu ne gre le za spletno stran Travel Health, ampak tudi za to, da je pri navajanju podatkov s strani Travel Health prišlo do vrste napačnih in zavajajočih trditev glede varnosti Slovenije kot ciljne turistične destinacije, kar popolnoma izkrivlja sliko o Sloveniji. »Glede na to, da ome-

njene novice vsebujejo vrsto netočnih podatkov in lahko med tujimi turisti in prebivalci Slovenije povzročijo strah pred potovanji v našo deželo ter občutek nevarnosti ob obisku Slovenije, v nadaljevanju navajamo podatke, ki so bili s strani slovenskih medijev pri navajanju vira Travel Health napačno podani. Tako naj opozorimo, da so podatki glede oporečne vode in hrane, ki jih mediji omenjajo, povzeti iz podatkov, ki jih spletna stran Travel Health navaja za druge države, ne pa za Slovenijo. Tako nikakor ne drži, da ima Slovenija oporečno vodo, saj se leta po svetovnih raziskavah uvršča v sam vrh ohranjenosti in neoporečnosti, pravijo pristojni v STO. Ob tem opozarjajo, da so podatki glede medicinske oskrbe, ki je turistom na voljo v Sloveniji, nepravilno prevedeni. Nekateri slovenski mediji so namreč navedli, naj slovenske bolnišnice ne bi imele primerne medicinske opreme, pri čemer vir Travel Health navaja, da je »primerna medicinska oskrba v Sloveniji široko dosegljiva«, kar ni le bistvena vsebinska razlika, ampak med turisti in prebivalci Slovenije neupravičeno seje strah in občutek nevarnosti, kar je popoln nesmisel. [D]

Spletna stran Travel Health

Na kratko

USPEŠNA ADRIA AIRWAYS Letalski prevoznik Adria Airways je do konca julija ustvaril več kot 100 milijonov evrov prihodkov iz poslovanja, kar je za 17 odstotkov več kot v istem lanskem obdobju. V prvih sedmih mesecih je prepeljal več kot 600.000 potnikov, do konca leta pa naj bi presegel magično mejo enega milijona prepeljanih potnikov. Ob tem so dosegli dobiček v višini 1,3 milijona evrov, medtem ko je bila še lani izguba v višini 1,2 milijona evrov. Družba je tudi prvič po štirih letih ustvarila 4,8 milijona evrov pozitivnega denarnega toka, kar dokazuje učinkovitost ukrepov, ki jih uprava izvaja v postopku sanacije podjetja.

POSLOVANJE HITA Družba Hit je v prvem letošnjem polletju ustvarila 123 milijonov evrov brutorealizacije, kar je za 5,4 odstotka več kot v istem lanskem obdobju. Hitove turistične zmogljivosti je v omenjenem obdobju obiskalo 801.200 obiskovalcev, to je za 6 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Nadzorni svet družbe je z oktobrom za novo članico uprave imenoval Nevenko Črnko, ki bo predvidoma zadolžena za področja ekonomike, financ, strateškega kontrolinga na ravni skupine Hit in za koordinacijo razvojnih investicijskih projektov.

MERCATORJEVE DELNICE Istrabenz je z Banko Koper podpisal pogodbo o odkupu 472.915 delnic oziroma 12,56 odstotka Mercatorja ter pogodbo o odprodaji enakega števila delnic Mercatorja družbi Infond Holding. Vrednost celotnega nakupno-prodajnega posla med finančnima holdingoma znaša 174,72 milijona evrov. V Istrabenzu pravijo, da gre za trenutek, ko se srečuje ta ugodna ponudba s primerno ceno za delnice Mercatorja ter na drugi strani njihove potrebe in ambicije po strateškem pozicioniranju v energetiki. Po njihovi oceni je Mercator v dveh letih lastniške navzočnosti in sodelovanja z njimi opravil pomembne razvojne korake, potrjuje pa se tudi pomembno primerjalno izboljšanje donosnosti Mercatorja kot delniške družbe.

NOVA UPRAVA Nadzorni svet Vzajemne je imenoval nova člana uprave. Nasledila bosta Marka Jakliča in Franca Henigmana, ki ju je bil nadzorni svet primoran razrešiti na zahtevo Agencije za zavarovalni nadzor (AZN). Od 1. oktobra dalje naj bi Vzajemno vodil Boštjan Aver, ki je tudi sedaj zaposlen na Vzajemni.

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**ZDAJ LAHKO TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja ceno ene skodelice kave.

doplačilo za Modro energijo
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanosti in prihodnosti

hse

Več informacij pri vašem dobavitelju električne energije:

HSE 01 470 41 00

Elektro Ljubljana 01 430 42 70

Elektro Celje 03 420 10 00

Elektro Primorska 05 333 33 50

Elektro Gorenjska 04 208 32 32

Elektro Maribor 02 220 01 15

Stanovanjski sklad ponuja subvencije mladim družinam.

Bivanjske razlike in trendi

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Stanovanjski sklad RS je v začetku meseca objavil javni poziv za dodelitev subvencij mladim družinam za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja in subvencioniranje tržnega najema stanovanj.

Nedavno spremenjeni zakon o nacionalni stanovanjski varčevalni shemi (NSVS) in subvencijah mladim družinam je razširil krog upravičencev za pridobitev subvencij. Kljub temu pa je nakup stanovanja za povprečno mlado družino v Sloveniji še vedno precejšen zalogaj. Med drugim smo pogledali, kje se stanovanja najbolj dražijo in kako je s cenami zazidljivih zemljišč.

Novosti v NSVS Novi zakon vsebuje več novosti. Višina letne subvencije na družinskega člana se je zvišala na 300 evrov. Doslej so bili upravičenci namreč deležni po 160 evrov nadomestila za prva štiri leta in po 100 evrov od petega do osmega leta prejemanja subvencije. Sredstva za mlado družino, ki bo omenjeno vsoto tako kot doslej prejela osem let, so po zagotovilih ministrstva za okolje in prostor zagotovljena. Druga večja sprememba je širitev

namembnosti subvencij. Medtem ko so upravičenci sredstva doslej lahko pridobili le, če so stanovanje kupovali ali gradili, bo po novem državno pomoč mogoče pridobiti tudi za obnavljanje stanovanja oziroma za spremembo namembnosti iz poslovnega prostora v stanovanje.

In kdo bo do teh sredstev upravičen? To so mlade družine z enim

ali dvema roditeljskima in vsaj enim otrokom, ki ne presegajo dohodkovnega cenusa. Zgornja meja zaslužka za dvočlansko družino je 1.840 evrov, za tričlansko 2.318, za štiričlansko 2.723, petčlansko 3.128 in za šestčlansko družino 3.459 evrov mesečno.

Novela zakona prinaša novost tudi za študentske družine. To je subvencija za tržni najem stano-

vanja. Priznana jim bo subvencija v višini razlike med neprofitno in tržno ceno najemnine. Eden od pogojev za pridobitev teh sredstev je, da je vsaj eden od roditeljev svoj študij uspešno končal.

Ena bistvenih nalog stanovanjskega sklada (SSRS), katerega direktor je Primož Pirc, je poleg pomoči državljanom v obliki stanovanjskih subvencij tudi graditev stanovanj in njihova prodaja po ljudem nekoliko prijaznejših cenah. Po besedah Biserke Prošek s SSRS v skladu sledijo svojemu cilju, da bi imeli v svoji produkciji – vključujoč pripravo, zgraditev in ponudbo za prodajo – letno okrog 2 tisoč stanovanj. Prednost pri tem imajo znova mlade družine, sklad pa načrtuje, da bo prvi javni razpis za prodajo stanovanj objavil že konec letošnjega leta. »Obseg ponujenih stanovanj bo predvidoma enak lansnemu, stanovanja pa bodo na območju Gorenjske, Dolenjske, Štajerske in Notranjske,«

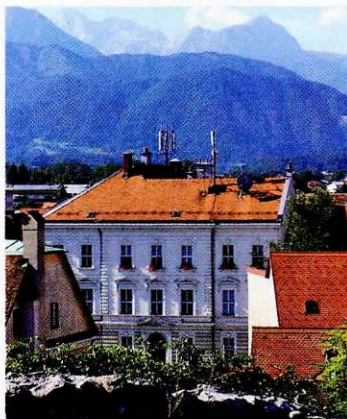

Direktor SSRS Primož Pirc

Marko Puschner, SLONEP.net

Visoke cene stanovanj tudi v okolici Ljubljane (Kamnik)

pravi Proškova in dodaja, da sklad na podlagi izvajanih aktivnosti načrtuje prodajo še 1.500 stanovanj v prihodnjem letu. Cena stanovanj, ki jih v odkup ponuja SSRS, je po njenih besedah za 10 do 20 odstotkov nižja od zdajšnjih tržnih cen, seveda pa je v veliki meri odvisna tudi od območja v Sloveniji, kjer je stanovanje, saj so razmerja med ponudbo in povpraševanjem v slovenskih regijah zelo različna.

Astronomske razlike Najbolj neugodno je to razmerje v Ljubljani in na Primorskem, zato se tam stanovanja najhitreje dražijo. Po podatkih spletne strani nepremičninskega portala SLONEP.net, ki povezuje vse nepremičninske agencije v Sloveniji, se stanovanja najbolj dražijo v Ljubljani z okolico. Tako se je samo v letu 2006 dvosobno stanovanje v Ljubljani podražilo za dobrih 17 odstotkov, v okolici Ljubljane pa za 10 odstotkov. Na tem območju so se minimalno (za 3 odstotke) pocenila le štirisobna, medtem ko se druge kategorije stanovanj na letni ravni dražijo za okrog 15 odstotkov. Zanimiva je tudi rast cen hiš

Regionalizacija in s tem enakomernejši razvoj pokrajin bi do neke mere uravnotežil cene stanovanj.

po slovenskih regijah. Ta se najbolj dviguje v Zasavju, Podravju in na južnem Primorskem, medtem ko so se hiše v Pomurju v letu 2006 celo pocenile. V istem obdobju pa so prav v Pomurju močno zrasle cene zemljišč – kar za 100 odstotkov (predvsem zaradi tujcev, ki so na tem območju minula leta veliko kupovali nepremičnine). Še bolj so se zemljišča podražila na Severnem Primorskem, med-

tem ko so se v Zasavju pocenila kar za tretjino.

Regijski trendi cen stanovanj iz preteklih let se nadaljujejo. Povprečne oglaševane cene kvadratnega metra stanovanja so najvišje v Ljubljani. Za primer vzemimo dvosobno stanovanje, za katerega je v prestolnici treba odšteti 2.596 evrov (podatki iz junija 2007), v njeni okolici 1.876, na južnem Primorskem pa 2.526 evrov. Med območji z dražjimi stanovanji so še Gorenjska, severna Primorska in Notranjska. V Zasavju je kvadratni meter dvosobnega stanovanja vreden »le« 872, na Koroškem pa 768 evrov. Poglejmo še cene hiš. Ljubljana in južna Primorska z okoli 1.700 evri za kvadratni meter premočno vodita, blizu jima je le še okolica prestolnice in Gorenjska z okoli 1.100 evri. Spet so med najcenejšimi Koroška (450 evrov) ter Posavje in Pomurje. Skoraj astronomske razlike pa opazimo pri cenah zazidljivih zemljišč. Za kvadratni meter zazidljivega zemljišča v Ljubljani je treba odšteti kar desetkrat (!) več kot denimo v Posavju in na Dolenjskem.

Kdaj umiritev cen? Za komentar o gibanju cen nepremičnin smo se obrnili na Marka Puschnerja iz SLONEP.net. Dejal je, da so cene nepremičnin v veliki meri odvisne od gospodarskega razvoja posameznih območij. Hiter razcvet slovenske prestolnice seveda vpliva tudi na cene nepremičnin. Mladi, ki pridejo v glavno mesto študirat, večinoma v njem tudi ostanejo, saj v preostalih regijah po Sloveniji tako odprtih možnosti za zaposlitev ni. To pa v veliki meri pripomore k izjemno neugodnemu razmerju med ponudbo in povpraševanjem, ki ga dodatno

Kvadratni meter zemljišča v Posavju je 10-krat cenejši kot v glavnem mestu.

bremeni še premajhno število novogradenj. Kot primer povezave med gospodarskim razvojem in cenami stanovanj Puschner navaja Maribor. Ta je bil v začetku devetdesetih, ko so propadle velike gospodarske družbe, močno osiromašen. V zadnjem času pa boljše življenjske razmere vplivajo tudi na rast cen stanovanj, čeprav so te še daleč od cen v Ljubljani.

Izjemno zaželene lokacije so tudi ob glavnih prometnih žilah in seveda dopustniške – na Primorskem, pravi Puschner. Zanimivo pa je, da se pritisk na stanovanja v zadnjem času seli tudi na okolico Ljubljane, zlasti v Kamnik in Domžale.

Napovedi o nadaljnjih trendih rasti cen stanovanj so v veliki meri uganjanja. Kljub temu bi se utegnila zdajšnja skokovita rast cen v prihodnjih nekaj letih nekoliko umiriti. Po Puschnerjevem mnenju bi pričakovana regionalizacija Slovenije lahko do neke mere pripomogla k uravnoteženju cen nepremičnin.

Z njim se strinjajo tudi na stanovanjskem skladu. Kot pravi Biserka Prošek, bi bile ocene, kakšen bi moral biti obseg stanovanj, da bi zadostili velikemu povpraševanju, ta čas lahko spekulativne.

Kljub vsemu pa po njenih besedah nekateri statistični podatki kažejo, da se cene stanovanj na nekaterih območjih, predvsem v severovzhodnem delu Slovenije, že umirjajo. »Največji pritisk na cene je pričakovati v urbanih središčih, predvsem v osrednji Sloveniji oziroma Ljubljani, saj se spreminja kultura bivanja prebivalstva pa tudi ponudba stanovanj je ta čas še precej nižja od povpraševanja,« je dejala Proškova s SSRS.

Gospodarski razvoj je torej eden ključnih oblikovalcev cen stanovanj. Prihodnja regionalizacija in predvideni enakomernejši razvoj pokrajin bi do neke mere uravnotežil tudi cene stanovanj. Tudi popis nepremičnin, ki se končuje v teh dneh, bo verjetno vplival na cene stanovanj. Že prihodnje leto bo po zagotovilih Geodetske uprave Slovenije vzpostavljen register nepremičnin, ki bo omogočil transparentnejši vpogled v cene stanovanj in njihovo medsebojno primerjavo. Kljub temu pa kaže, da bo slovenska prestolnica z okolico še lep čas tudi na tem področju regija presežkov. ■

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
servis 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

Politična realnost: 14 pokrajin

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana, arhiv Demokracije

V koaliciji menijo, da je 14 pokrajin sprejemljivih, za to obstaja tudi velika podpora lokalnih skupnosti.

V NSi ne postavljajo ultimativ, regionalizacija še vedno ostaja eden temeljnih političnih projektov vlade.

Čeprav je bilo načrtovano, da bodo poslanci državnega zbora svezjenj pokrajinske zakonodaje obravnavali že na septembrski seji, se je kolegij predsednika DZ Franceta Cukjatija odločil, da bodo o tem odločali oktobra. Kljub temu pa je parlamentarna komisija za narodni skupnosti opravila krajšo razpravo o predlogih zakonov o pokrajinah ter o volitvah v pokrajinah. Marko Starman, državni sekretar v vladni službi za lokalno samoupravo in regionalno politiko, je članom komisije med drugim dejal, da bodo občine obdržale vse naloge, ki so jih imele doslej, in pojasnil, da zakon v okviru pokrajinskega sveta predvideva ustanovitev sveta, ki bi bil večinsko sestavljen iz predstavnikov narodnostnih skupnosti.

Dilem je malo Tretjega septembra se je sešel tudi vrh koaliciije,

njegovo temeljno sporočilo pa je bilo, da »je politična realnost 14 pokrajin«. Predsedniki štirih koalicijskih strank Janez Janša, Andrej Bajuk, Janez Podobnik in Karl Erjavec so izrazili podporo projektu decentralizacije države. Pogovarjali so se tudi o številu pokrajin. Edino politično sprejemljivo število ostaja izhodiščni vladni predlog o 14 pokrajinah. V NSi se še naprej zavzemajo za manjše število, o čemer smo poročali že pretekli teden, vendar so na koalicijskem sestanku dejali, »da ne vztrajajo pri svojem predlogu šestih pokrajin«. Premier Janša je zagotovil, da regionalizacija še vedno ostaja eden temeljnih političnih projektov vlade. To so zapisali že v koalicijski po-

NSi je želela, da se vnovič opravi razprava v koaliciiji.

godbi 1. decembra 2005 in o tem dosegli širše soglasje na sestanku predsednikov vseh parlamentarnih strank. Dejal je, da so zato v vladi oblikovali zakonodajo, ki ima v Sloveniji širšo podporo, in dodal, da je velika večina koalicije potrdila načelno izhodišče glede samega pomena pokrajin in konkretnega števila 14. Pojasnil je, da je NSi imela nekatere pomisleke, o katerih pa so se pogovorili. Janša pravi, da v NSi ne postavljajo ultimativ in bodo o predlogu še

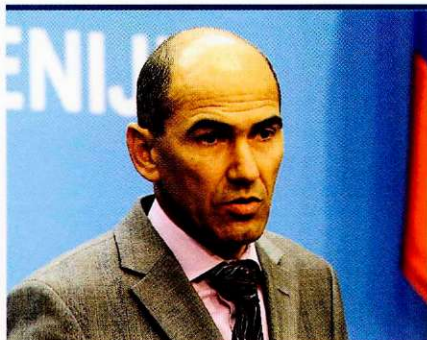

razpravljali. »Glede na razpored števila glasov in politična gibanja v DZ v zadnjem času druge praktične možnosti, da v Sloveniji končno dobimo pokrajine, ki jih potrebujemo, ni,« je poudaril premier. »Dilem, če odmislimo nebitveno, je relativno malo.« Pojasnil je še, da so sprejeli načelno stališče, po katerem bodo poskušali v čim večji meri upoštevati stališča lokalnih okolij. Po njegovem mnenju je zaradi ljudske volje bistveno bolje imeti kakšno pokrajino več, kot umetno postavljati in vsiljevati meje. Tudi iz pripomb občin na vladni predlog, ki je bil poslan v postopek v državni zbor, je mogoče razbrati, da obstaja zelo velika podpora vladnemu predlogu 14 pokrajin.

Posvet v NSi Po sestanku koalicijskih strank je Andrej Bajuk, predsednik NSi in finančni minister, dejal, da se bodo o teh vprašanjih znova posvetovali v organih stranke in nato sporočili dokončno stališče. »Naša zaveza je, da se napravijo ključni koraki, da pride do decentralizacije,« je zagotovil Bajuk, »pri tem pa se odpirajo nekatera vprašanja, ki jih je treba podrobno preučiti.« Med njimi je omenil prenos funkcij in pristojnosti z ministrstev na pokrajine, ki ga ni mogoče izpeljati, če nima zadostne politične podpore. V NSi zato sprejemajo dejstvo, da bo težko znižati zdaj načrtovano število 14

Tomaž Rožen, župan občine Ravne

Premier Janez Janša

Janez Podobnik, predsednik SLS

Karl Erjavec, predsednik DeSUS

Andrej Bajuk, predsednik NSi

pokrajin in da bo »nemogoče to rešiti drugače, kot da se ta realnost sprejme«. Bajuk je še dejal, da so z vnovičnim odpiranjem vprašanja o številu pokrajin želeli le, da se v koaliciji vnovič opravi razprava o tem.

Stroški Andrej Bajuk je po sestanku dejal, naj bi bilo za delovanje pokrajin predvidoma potrebnih okoli 15 odstotkov proračuna. Do te številke so prišli tako, da so sešteli stroške za opravljanje nalog, ki naj bi se s predlagano zakonodajo prenesle na pokrajine. Janša je pojasnil, naj bi ustanovitev pokrajin za državo predstavljala le nekajmilijonski strošek, v katerega so zajete tudi volitve v organe pokrajin, ki naj bi po predlogu vlade potekale sočasno z državnoborskimi volitvami leta 2008.

Ne sme spodrsniti Mnenje SLS je že ves čas znano in enako. Priстойni resor za pokrajinsko zakonodajo vodi minister Ivan Žagar, ki je član te stranke. Tako je Janez Podobnik, predsednik SLS in minister za okolje in prostor, po sestanku koalicijskih predsednikov dejal, da je treba storiti vse, da jim pri vprašanju števila pokrajin ne bi spodrsnilo. Ponovil je podatke, da je približno 80 odstotkov občin podprlo predlagane vladne rešitve o členitvi države, in ob tem poudaril, da načelni dogovor strank presega več kot potrebno dvetretjinsko soglasje v državnem zboru za členitev Slovenije na največ 14 pokrajin. SLS v celoti podpira omenjeni predlog.

Podpora DeSUS Za DeSUS smo že zapisali, da to ni njihov prioritetni program, zato verjetno Karl Erjavec, predsednik te stranke in minister za obrambo, na sestanku ni predstavil svojega stališča.

Pred koalicijskim vrhom pa je v izjavi za medije med drugim predlog koalicijske NSi o šestih pokrajinah označil za nemogočega. Po njegovem mnenju gre pri takšnem predlogu za znanstveno fantastiko. V DeSUS menijo, da Slovenija pokrajine potrebuje, vladni predlog o 14 pokrajinah pa v stranki označujejo za edinega politično realnega, zato pričakujejo, da bo tudi koalicijska NSi podprla to število, sicer bo projekt ogrožen. In kaj je novega »na terenu«?

Koroška Vodstvo občine Ravne na Koroškem se je odzvalo na javno objavljena stališča o (ne)potrebnosti ustanovitve koroške pokrajine. »Jasno in odločno izražamo začudenje in ogorčenje nad namigi, ki poskušajo izničiti prizadevanja za ustanovitev pokrajine, zato nosilec takih idej, vladi, državnemu zboru ter celotni javnosti sporočamo, da Koroške ne damo,« je v imenu občanov dejal ravenški župan Tomaž Rožen. Ravenčani ideje o pokrajinski organiziranosti Slo-

venije brez koroške pokrajine ostro zavračajo, saj bi po njihovo s tem negirali zgodovino. Koroška ima lastno narečje, ki ji daje posebno identiteto, prav tako je naravno in ozemeljsko zaokrožena celota. Koroška je danes samostojna statistična regija in samostojna razvojna regija z lastnim razvojnim programom, ki ima razvite vse upravne in javne funkcije za konstituiranje pokrajine, poudarjajo na Ravnah. Ob tem dodajajo, da je Koroška slovensko ozemlje, ki na plebiscitu leta 1920 ni pripadlo Avstriji. Za utrditev slovenske Koroške je nujna njena samostojnost, pomembna tudi za utrditev pomena slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem. Negiranje samostojne pokrajine po mnenju Ravenčanov pomeni zanikanje zadnjih desetletij razvoja na Koroškem. Prizadevanja, da bi Koroška postala pokrajina, potekajo že najmanj deset let.

Ne brez Koroške Na Ravnah so torej prepričani, da je razmi-

šljanje o regionalizaciji Slovenije brez koroške pokrajine nedržavotvorno. Po njihovo to pomeni, da se Slovenija odreka Koroški in bo v EU obstajala le Koroška s sedežem v Celovcu, kar naj bi bilo idealno izhodišče za nemško govorečo avstrijsko narodno skupnost, ki že sedaj govori o enotni in nedeljivi Koroški, saj jim ne ustreza, da bi znotraj EU obstajala še ena koroška pokrajina.

Koroška identiteta V okviru okrogle mize z naslovom Koroška pokrajina – ali jo bomo znali izkoristiti? je bilo slišati tudi mnenja drugih županov. Tako je Matic Tasič, župan Prevalj, menil, da so koroške občine z dobro pripravljenimi razvojnimi projekti že zdavnaj dokazale, da si zaslužijo svojo pokrajino. Po besedah županje Ribnice na Pohorju Marije Sgerm pa ustanovitev pokrajine Koroški ne bo prinesla samo novih razvojnih priložnosti, temveč bo tudi pomembno pripomogla k ohranjanju koroške identitete. Županja Dravograda Marijana

Zaradi ljudske volje je bistveno bolje imeti kakšno pokrajino več, kot umetno postavljati in vsiljevati meje.

Koroški pričakujejo svojo pokrajino in s tem novo razvojno priložnost.

Cigala je ocenila, da koroške občine že sedaj dobro sodelujejo, z ustanovitvijo pokrajine pa se bo sodelovanje še okrepilo. Izhodiščni predlog službe vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko predvideva, naj bi koroška pokrajina obsegala območja občin Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Mislinja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Slovenj Gradec in Vuzenica. Po predlogu naj bi bil sedež pokrajine v Slovenj Gradcu ali na Ravnah na Koroškem. ■

Ljubljana ni Mercator

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Tržni inšpektorat je po opravljenem inšpekcijskem pregledu v javnem podjetju VO-KA odločil, da je bila nedavna podražitev vodarine v Ljubljani neupravičena. Medtem pa se je ljubljanski župan zapletel še v spor s prebivalci Stare Ljubljane.

Popolni zapori Gallusovega nabrežja v Ljubljani nasprotuje 40 prebivalcev Stare Ljubljane.

Kot je glavna tržna inšpektorica Andrejka Grlič zapisala v izjavi za javnost, je 5. septembra po opravljenem inšpekcijskem pregledu v javnem podjetju Vodovod – Kanalizacija, d. o. o., (VO-KA) tržni inšpektorat izdal odločbo, s katero »je navedenemu podjetju naložil vrnitev

cen vodarine na raven z dne 31. 7. 2007«. V nadaljevanju Grličeva navaja, da mora pred povišanjem cen podjetje pridobiti soglasje ministrstva za gospodarstvo in da je podjetje VO-KA dolžno kupcem vrniti preveč zaračunane zneske vodarine s pripadajočimi obrestmi.

Župan Zoran Janković

Svetnik SDS Dimitrij Kovačič

Brez vračila? V VO-KA so se na očitke tržne inšpekcije odzvali minuli teden. Kot so pojasnili, so se po pregledu tržne inšpekcije odločili obdržati stari tarifni sistem obračunavanja vodarine, upravičencem pa vrniti preveč plačana sredstva. Le dan zatem pa je direktor omenjenega podjetja na tiskovni konferenci skupaj z županom prestolnice Zoranom Jankovićem dejal, da se bodo sicer vrnili na stari način obračunavanja, vendar zaradi tega ne pričakuje vračil odjemalcem.

Odlok na ustavno sodišče Mestna občina Ljubljana je 4. julija letos objavila spremembo odloka o preskrbi s pitno vodo, s katero

je s 1. avgustom odpravila tarifni sistem za obračun preskrbe s pitno vodo ter za obračun odvajanja in čiščenja odpadne in padavinske vode. Podjetje VO-KA o tem ni obvestilo ministrstva za gospodarstvo, podatki Statističnega urada RS pa so pokazali, da se je cena vodarine v ljubljanski občini zaradi omenjene spremembe povečala za slabih 17 odstotkov. Prav toliko več so v povprečju plačali prebivalci prestolnice v avgustu. Na neupravičen dvig cen se je kmalu odzvalo ministrstvo in na javni holding, ki deluje pod okriljem MOL, poslalo tržno inšpekcijo. Ta je pritrdila ministrstvu.

Zgodba pa se s tem ni končala, saj je javno podjetje VO-KA napovedalo, da bo na ministrstvo naložilo vlogo za odpravo tarifnega sistema. Na predlog ministrstva za gospodarstvo je nato na redni seji o tem odloku razpravljala vlada in odločila, da bo odlok MOL romal na Ustavno sodišče RS. Lonček je pristavil tudi ljubljanski župan Zoran Janković, ki je zatrdil, da se cena vode za odjemalce sploh ni povišala. »Vlada očitno išče grešnega kozla za inflacijo,« je še pristavil in napovedal, da bodo stari tarifni sistem sicer obdržali, na odločbo inšpektorata pa se bodo pritožili.

Ker smo želeli izvedeti, ali se je vodarina dejansko povišala ali ne, smo se obrnili na Dimitrija Kovačiča, vodjo največje opozicijske svetniške skupine SDS v mestnem svetu. Zatrdil je, da se je vodarina dejansko povečala za okoli 17 odstotkov, kar je bilo vidno tudi na položnicah.

»Nismo Mercator!« Zanimivo pismo v zvezi z ravnanjem ljubljanskega župana Jankoviča pa smo minuli teden dobili v uredništvo Demokracije. V njem

podpisnik Anton Kavčič v imenu se 40 sopodpisnikov, stanovalcev območja Stare Ljubljane, navaja pritožbo zoper spremembo prometne ureditve na Gallusovem nabrežju, ki so jo poslali županu. »Stanovalci, ki parkiramo avtomobile z dovolilnicami na Gallusovem nabrežju, sploh nismo bili obveščeni, da bodo prepovedali parkiranje na večjem delu Gallusovega nabrežja,« navaja Kavčič. Kot pravi, so na prvo septembrsko nedeljo ob 7. uri delavci komunalnega podjetja postavili prometni znak za zapore prometa ter pripeljali stroje za izkop in postavitev dviznega zapornega stebrička na tej ulici. Stanovalci so se jim odločno uprli, na kraj dogodka pa so prišli tudi uslužbenci MOL. Ko so ugotovili, da krajanov ne bo tako lahko prepričati, so na pomoč poklicali župana. »G. Zoranu Jankoviču smo predložili, da na tem območju živijo mlade družine z otroki in starejši ljudje, ki potrebujejo parkirni prostor v bližini svojega doma s 24-urno možnostjo dovoza in izvoza. Po-

Bodo stanovalci imeli 24-urni dovoz do stanovanj?

vedali smo, da imamo tukaj živeči stanovalci plačane dovolilnice za parkiranje do konca leta,« pišejo stanovalci v pritožbi. Po njihovih navedbah županu »zelo malo pomeni dobrobit stanovalcev«, poleg tega pa tamkajšnji stanovalci doživljajo tudi druge pritiske. »Na naše pritožbe nam nekateri 'svetujejo', naj se odselimo, če nam tu ni všeč. Županstvo bi moralo vedeti, da stanovalci v Stari Ljubljani nismo »Mercator«

in da pričakujemo demokratični dialog z mestno oblastjo, ne pa ultimativnega, avtoritativnega odločanja,« še pišejo podpisniki, ki so prepričani, da županu več pomeni kapital kot dobro stanovalcev Stare Ljubljane. Zato ni čudno, da je postavil zaporo na Gallusovem nabrežju natančno tam, kjer bo deloval nov gostinski obrat. Stanovalci odločno zavračajo županove »ad hoc odločitve« mimo mestnega sveta, kar je

pravno vprašljivo. »O spremembi se namreč mestni svetniki niso niti pogovarjali, kot je pisalo v časopisih,« končujejo pritožbo prebivalci Stare Ljubljane, ki se zavzemajo za vsaj eno cestno linijo skozi to območje.

Mimo mestnega sveta Z vprašanji o zapori ceste na Gallusovem nabrežju smo se obrnili tudi MOL. Tam so dejali, da so 6 od 18 parkirnih mest na tem območju že zagotovili, preostala pa še nameravajo – bilo naj bi jih celo več kot do zdaj. Stebriček, ki bo zapiral Gallusovo nabrežje, pa bodo stanovalci lahko odpirali s svojimi elektronskimi karticami. Veljavne dovolilnice bodo še vedno omogočale prevoz v času dobave med 7. in 9. uro in tudi dovolilnice za parkiranje še vedno veljajo, navajajo v MOL, z novim letom pa napovedujejo bolj selektivno izdajanje dovolilnic.

Kovačiča pa smo še vprašali, ali je mestni svet o zapori prometa sploh odločal. Potrdil nam je, da je župan to odločitev sprejel samovoljno. **D**

Poštnoležječa sreča.

Odslej lahko Loto vplačate tudi na 400 prodajnih mestih Pošte Slovenije.

www.posta.si

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE

Opazni medsosedski premiki

Mitja Volčanšek, foto: Stanko Gruden/STA, Bor Slana

V nedeljo in ponedeljek se je italijanski premier Romano Prodi mudil na uradnem obisku v Sloveniji. S premierjem Janezom Janšo sta poleg podpore Italije slovenskemu predsedovanju EU poudarila tudi skrb za manjšini na obeh straneh meje.

Prvi dan obiska je potekal v Posočju in je bil spričo izbire krajev nabit s čustvi. V spremstvu Janše in slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla je Prodi obiskal Muzej prve svetovne vojne v Kobaridu. Kraj, znan po odločilni bitki šoške fronte, je še dandanes v italijanskem besednjaku pogosta oznaka za boleč, katastrofalen poraz. Visoki gost si je ogledal tudi bližnjo kostnico z ostanki italijanskih vojakov, padlih v teh krajih med t. i. veliko vojno. EU je po Prodijevih besedah nastala prav zato, da se takšne tragedije ne bi ponovile.

Plodni pogovori Italija bo podpirala Slovenijo med skorajšnjim

Muzej prve svetovne vojne v Kobaridu

predsedovanjem Evropski uniji, je med drugim izjavil italijanski premier po uradnem delu obiska in pogovoru s slovenskim premierjem na Brdu pri Kranju. A o tem kasneje. Precejšen poudarek obiska je bil namreč namenjen manj-

šinski problematiki. Prodi se je v Ljubljani že v nedeljo sešel s predsednikom Unije Italijanov Maurizioem Tremulom. Poglavitna bojažen italijanske manjšine v Istri je, da bo schengenski režim zarezal ostro ločnico v skupnost, ki živi v Sloveniji in na Hrvaškem.

V Posočju pa se je slovenski premier srečal s predstavniki slovenske manjšine v Furlaniji – Julijski krajini. Premierja so tako sprejeli predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka, deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin in predsednica Slovenske kulturno-gospodarske zveze Videmske pokrajine Jole Namor.

Kot je novinarjem pojasnil Štoka, so slovenskemu premier-

ju predstavili težave manjšine, podrobno pa so ga seznanili tudi s problematiko sprejemanja in uresničevanja zaščitnega zakona. Janša je kot simbolno pozitiven premik ocenil ustanovitev dvojezične nižje srednje šole v Špetru Slovenov v Benečiji. »Tako kot bo Slovenija v prihodnje skrbela za to, da bo standard zaščite italijanske manjšine na evropskem nivoju oziroma ga bo presegel, pričakujem tudi od sosedov, da bo država enako ravnala s slovensko manjšino,« je ob srečanju dejal Janša.

Janša, ki sta ga spremljala minister Rupel in državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, je poudaril, da so opazni premiki pri odnosu italijanske države do slovenske manjšine. Janša tako upa, da bo italijanski predsednik Napolitano čim prej podpisal akt, s katerim bo začel veljati t. i. globalni zaščitni zakon, ki bo zajemal 32 občin v Tržaški, Goriški in Videmski pokrajini. Seveda bo treba zakon izvajati na celotnem predvidenem ozemlju in ne le zunaj mestnih jeder (kot bi, dodajamo mi, želeli nekateri župani), je poudaril premier. Stvari se premikajo v pravo smer, čeprav je še veliko odprtih vprašanj, je ocenil Janša.

Za tesnejše sodelovanje Prodi je govoril o potrebi po povežovanju tržaškega in koprškega pristanišča, vendar so mnogi v Sloveniji spričo preteklih izkušenj skeptični, zamejski krogi (denimo predsednik SKGZ Rudi Pavšič) pa temu dokaj naklonjeni. Prodi in Janša sta precej pozornosti namenila tudi skrbi za vzpostavitev petega koridorja,

Premierja Janša in Prodi na pogovorih na Brdu pri Kranju

Romano Prodi in France Cukjati sta govorila o položaju obeh manjšin.

ki je prioriteta tako za EU kot za obe državi.

Za zamejce v Tržaški pokrajini je zelo pomembno tudi vprašanje plinskih terminalov, ki bi jih italijanska stran želela postaviti v Tržaškem zalivu in v njegovem neposrednem kopenskem zaledju. Prodi je potrdil, da Italija terminale potrebuje, vendar je želel hkrati pomiriti Slovence, zato je obljubil, da bodo pri sprejemanju dokončnih odločitev delovali čim bolj transparentno. Janša, ki sicer razume energetske potrebe zahodne sosedne, je poudaril zahtevo po upoštevanju okoljskih implikacij. Slovenski premier je optimist, saj je prepričan, da bomo prišli do rešitve, ki bo zadovoljila tako energetske kot okoljevarstvene zahteve.

Italija nas podpira Premierja sta na srečanju na Brdu med drugim razpravljala o hrvaški razglasitvi ekološko-ribolovne cone. Po Prodi je to problem, ki ga bo treba reševati multilateralno, v dogovoru s Hrvaško, Slovenijo, Italijo in seveda unijo kot celoto. Prodi je obljubil tudi polno podporo Sloveniji med predsedovanjem,

saj imata državi ne nazadnje zelo podobne poglede. Izkušnje Italije kot ene od ustanovnih članic EU, ki ima podobne interese kot Slovenija (npr. Zahodni Balkan), bodo zelo dobrodošle. Razveseljivo je, da sta predsednika vlad v izčrpnem pogovoru na štiri oči glede Balkana ugotovila, kot je dejal Prodi, »da imamo zelo podobne poglede na reševanje problemov v regiji«. O položaju slovenske manjšine sta se strinjala, da je bil storjen velik napredek.

Slovensko zastopstvo? V Ljubljani se je Prodi sešel tudi z Borutom Pahorjem, predsednikom SD, politično sorodne stranke, in predsednikom državnega zbora Francetom Cukjati. Gospodarsko sodelovanje je po Prodi jevo ključ tudi do reševanja odprtih manjšinskih vprašanj. Cukjati je zadovoljen z izboljšanim položajem slovenske manjšine v Italiji, hkrati pa je opozoril, da bi bilo v času, ko se v Italiji spreminja volilna zakonodaja, treba tudi slovenski skupnosti zagotoviti zastopstvo v rimskem parlamentu. Cukjati vidi prihodnost čezmejnega sodelovanja v širši evroregiji.

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

Tedenski utrip

V ČAST SLOVENSKE PARLAMENTARCE Petčlanska delegacija državnega zbora je pretekli teden obiskala ZDA, v ameriškem senatu pa so v njihovo čast v četrtek pretrgali svojo sejo. Slovenske parlamentarce je ameriškim kolegom predstavil demokratični senator slovenskega rodu Tom Harkin iz Iowe med sejo, ki jo je vodila senatorka Amy Klobuchar iz Minnesote, po rodu iz Slovenije. Slovenska delegacija v sestavi Miro Petek (SDS), Marjan Pojbič (SDS), Jožef Horvat (NSi), Samo Bevk (SD) in Marjan Drogenik (SLS) je v Washington prispela preteklo sredo. V četrtek so se srečali z republikanskim članom senatnega odbora za pravosodje Chuckom Grassleyjem iz Iowe, predsednikom odbora za vladni nadzor in reforme Henryjem Waxmanom in senatorko slovenskega rodu iz Minnesote, demokratko Amy Klobuchar, pozneje pa še s predsednikom odbora predstavniškega doma za transport in infrastrukturo, demokratom Jamesom Oberstarjem iz Minnesote, ki je prav tako slovenskega rodu. Vodja delegacije Miro Petek je za STA dejal, da je bistvena razlika med ameriškim in slovenskim parlamentarnim sistemom v tem, da ima v odborih ameriškega kongresa večino parlamentarna večina in da v ameriškem sistemu na koncu preiskave navadno pride do spremembe zakonodaje. Za promocijo slovenske države pa je bila zagotovo najzaslužnejša predstavitev poslancev med senatno sejo, ko je Harkin razložil kolegom, da je Slovenija članica EU, ki je prevzela evro, prihodnje leto pa bo uniji tudi predsedovala. V. K.

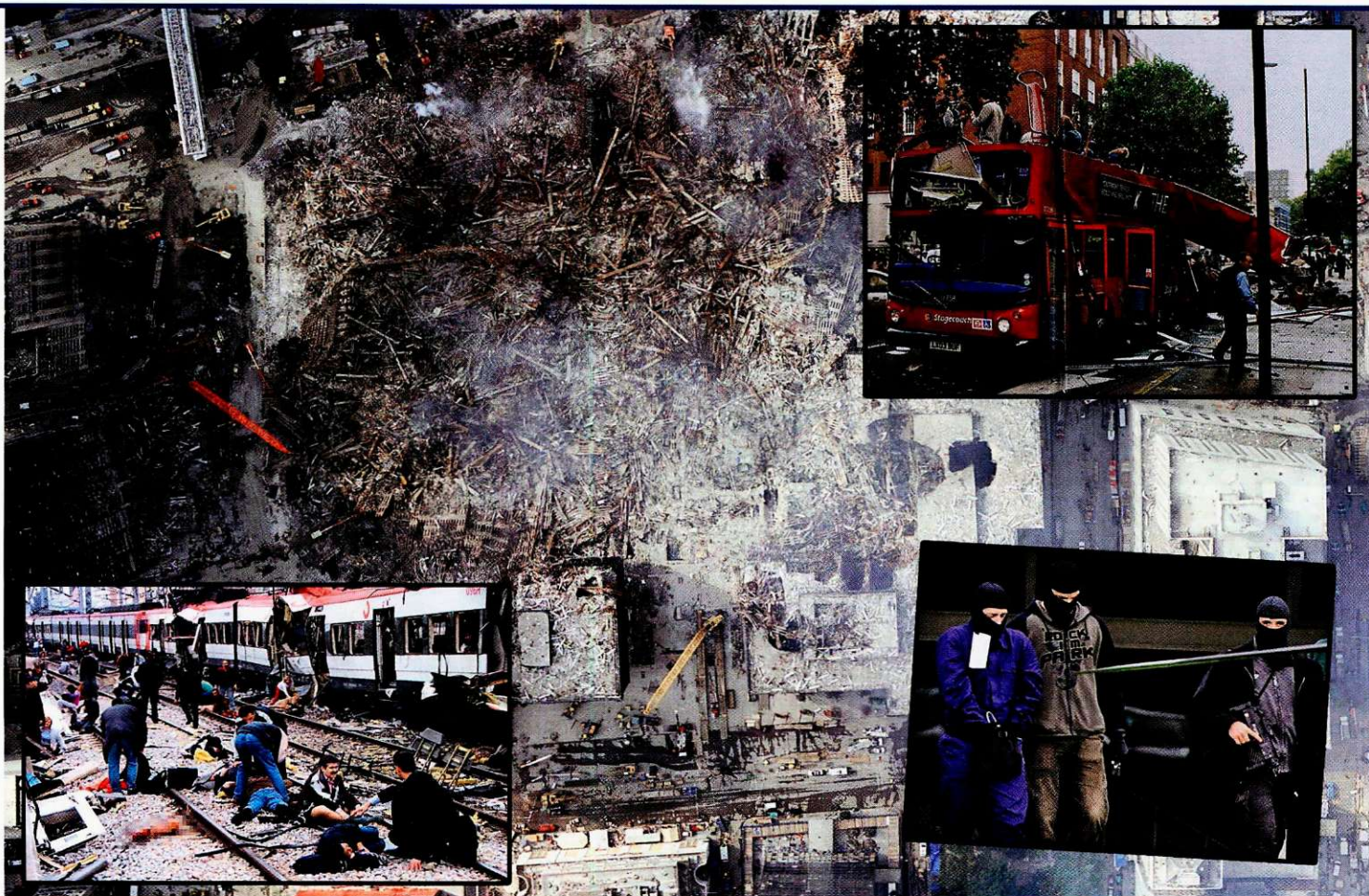

Poslanci so obiskali tudi ameriški senat.

CUKJATI SPREJEL MANJŠINCE Minuli ponedeljek je predsednik državnega zbora France Cukjati na pogovore sprejel predstavnike slovenske manjšine v Avstriji, ne le s Koroškega, pač pa tudi iz avstrijske Štajerske. Navzoči so bili Vladimir Smrtnik iz Enotne liste, Marjan Sturm (Zveza slovenskih organizacij), Bernard Sadovnik (Skupnost koroških Slovencev) in Susanne Weitlaner (Pavlova hiša, Radgona). Govor je bil o aktualnih vprašanjih narodne skupnosti, v prvi vrsti o dvojezični topografiji. Rojaki so poudarili svoje vztrajanje pri pravni rešitvi. Žgoče ostaja tudi vprašanje financiranja slovenskih organizacij. Želja Slovencev v Avstriji je, da bi bili stalno zastopani v koroškem deželnem zboru, a za to manjka politično soglasje. Cukjati je s svoje strani poudaril pomen čezmejnega sodelovanja in možnost črpanja evropskih sredstev. Udeleženci so se še strinjali o pozitivnih učinkih bližnjega srečanja predsednika DZ s predsednico avstrijskega parlamenta Barbaro Prammer.

France Cukjati z rojaki iz Avstrije

Islamski terorizem je na udaru vse od 11. septembra 2001, vendar ne kaže znakov utrujenosti.

Večna grožnja terorizma

Ana Müllner, foto: Reuters

V torek je minilo šest let od terorističnih napadov na ZDA, ki so temeljito premešali karte v svetovni politiki. Sodobni terorizem pa, kot kažejo nedavni dogodki, čedalje bolj ogroža tudi Evropo.

Šest let po terorističnih napadih na Združene države Amerike se vedno bolj potrjuje, da je ta datum temeljito spremenil podobo sveta v 21. stoletju. Zahodni svet je napovedal vojno proti skrajnemu islamskemu terorizmu, a slednji za zdaj ne kaže nobenih znakov vdaje. Potem ko je prestopil prag stare celine z bombnimi napadi v Madridu in Londonu, se za veliko večino ljudi zdi, da je naslednji teroristični napad le še vprašanje časa, kar potrjujejo tudi nedavni dogodki v Nemčiji in na Danskem, kjer so uspešno preprečili načrtovane bombne napade.

Zapuščina 11. septembra Potem ko so v torek po ZDA potekale spominske slovesnosti v spomin

na žrtve terorističnih napadov 11. septembra 2001, so se svetovni časopisi razpisali o posledicah tega usodnega datuma, ki je temeljito premešal politične karte v svetu, razdril stara in sklenil nova partnerstva med državami ter poskrbel, da je boj proti terorizmu postal najbolj aktualna tema našega časa. In čeprav so se največje posledice usodnih napadov pokazale v dveh letih, je na marsikaterem področju stanje ostalo nespremenjeno. V Iraku še vedno divja kaos, Al Kaida v Afganistanu se je znova okrepila in številne muslimanske države še vedno nihajo med islamsko državno ureditvijo in demokracijo. A kljub vsemu so teroristični napadi v ZDA prinesli nekatere pozitivne spremembe. Zaradi vzpona islamskega

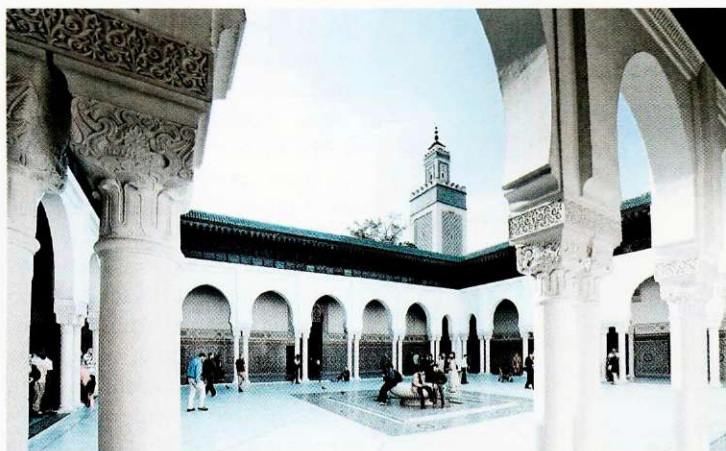
ekstremizma so skoraj popolnoma poniknile druge teroristične skupine, kot sta npr. baskovska ETA in severnoirska IRA. Poleg tega se je zahodni svet dokaj uspešno povezal v boju proti novodobnemu terorizmu, še posebej odkar je tarča teroristov postala Evropa. In prav povezanost zahodnih držav se utegne izkazati kot najučinkovitejši način boja proti uvoženemu verskemu ekstremizmu.

Premiki v Iraku Ena največjih posledic 11. septembra, ki bo to ostala še nekaj časa, je zagotovo večno bojišče v

Iraku. Do verjetno enega največjih premikov v zvezi z Irakom je prišlo prav v času priprav na spominske slovesnosti ob 11. septembru; poveljnik ameriške vojske v Iraku David Petraeus je namreč v ponedeljek v ameriškem kongresu napovedal skorajšnji delni umik ameriške vojske iz države. Dva tisoč marincev naj bi to nemirno državo zapustilo že ta mesec, v obdobju osmih me-

V New Yorku so potekale spominske slovesnosti.

Evropa trepeta pred verskim ekstremizmom, še posebej islamskim.

secev pa naj bi domov odšlo več kot 30 tisoč vojakov. Petraeusovo poročilo je močno presenetilo, še posebej glede na to, da je ameriški predsednik George Bush na začetku letošnjega leta obljubil povečanje števila ameriških vojakov v Iraku. Bistvo nedavnega poročila v zvezi s prihodnostjo Iraka pa je jasno: varnostne razmere v Iraku se počasi izboljšujejo, zavezniške sile pod vodstvom ZDA pa ne morejo več storiti veliko. Levji delež odgovornosti je torej na plečih nove iraške vlade, od katere pa ni odvisen samo splošni položaj v Iraku, temveč tudi varnost širšega območja.

Evropa na udaru Čeprav so bile za islamske skrajneže ZDA vedno tarča številka ena, pa ni trajalo dolgo, da se je terorizem preselil na staro celino. Po bombnih napadih v Madridu in Londonu se skrajneži čedalje bolj trudijo znova udariti v

evropskih državah. O tem pričajo predvsem poskusi napadov v Veliki Britaniji letos poleti ter nedavno odkriti zaroti na Danskem in v Nemčiji. Še najbolj aktivna in ambiciozna naj bi bila po sedanjih odkritjih celica teroristov v Nemčiji, kjer so v zadnjih letih uspešno odkrili in preprečili več terorističnih napadov. Sicer so v Nemčiji že kmalu po 11. septembru začeli odkrivati številne radikalne mošeje, v katerih so predvsem iz Azije „uvoženi“ imami novačili bodoče mučenike.

Kako zelo je Evropa na udaru islamskega terorizma, potrjuje geografska razširjenost terorističnih celic. Te se raztezajo od Iberskega polotoka do Britanskega otočja in osrednje Evrope. In če je sprva veljalo, da so med najbolj ogroženimi države, ki sodelujejo v vojaških operacijah v Iraku in Afganistanu, se je kmalu izkazalo, da to ne drži v celoti. Tarče islamskega terorizma so postale prav vse evropske države, kar potrjuje dejstvo, da glavni boj proti najokrutnejši obliki terorizma poteka na ideološki ravni ...

Ideološki boj ostaja Al Kaida s svojim voditeljem Osamo Bin Ladmom je že ob napadih na ZDA pred šestimi leti napovedala, da je to predvsem boj za vrednote in dogodki, ki so se zvrstili od takrat, to le potrjujejo. Jedro miselnosti islamskega terorizma je dejstvo, da se je proti zahodnemu svetu treba bojevati, dokler ta ne bo opustil svoje miselnosti in se spreobrnil v islam. S to miselnostjo islamski teroristi upravičujejo svoj raison d'être, ki pa v resnici ni nič drugega kot sejanje kaosa pod pretvezo vere. Znano je namreč, da se večina muslimanov v svetu distancira od

Ameriški vojski je uspelo delno zavezati nasilje v Iraku.

uporabe nasilja z verskimi name-ni. V boju proti terorizmu imajo torej pomembno vlogo zmerne muslimanske države, ki imajo moč, da na domačih tleh ustavijo

morebitne nove mučenike. Brez pomoči držav, kot so Savdska Arabija, Egipt, Maroko in Jordanija, je za Zahod izredno težko zagotoviti prihodnost brez terorizma. **D**

Vrnitev Osame bin Ladna

Po triletnem zatišju se je v središče svetovne javnosti vrnil najbolj iskan človek na svetu, zloglasni Osama bin Laden. Slednji kljub temu, da je ostal brez premoženja in brez državljanstva (Savdska Arabija mu ga je odrekla leta 1996), še naprej kljubuje svetu. Le slab teden pred obletnico 11. septembra je v javnost prišel posnetek z njegovim govorom, v katerem Američane poziva, naj „zapustijo demokratične vrednote in se mu pridružijo v islamski veri, če ne želijo trpeti novih mučeniških napadov na njihovih tleh“. Omenjeni posnetek je, bolj kot resno prestrašil javnost, odprl polemike predvsem glede dveh stvari. Spet se je začelo ugibati o bin Ladmovem (zdravstvenem) stanju in o današnji moči teroristične organizacije Al Kaida. Naj spomnimo, da so se pred časom pojavile govorice, naj bi bil bin Laden hudo bolan oz. mrtev, še posebej glede na to, koliko časa je z njegove strani vladalo zatišje. Bin Laden, o katerem marsikdo misli, da sploh ne obstaja ali pa je že dolgo časa mrtev, naj bi s svojim najnovejšim javnim nastopom svetu pokazal, da je živ in zdrav in da še vedno vodi „sveto vojno proti nevernikom“. Po drugi strani pa naj bi bila njegova moč čedalje bolj omejena, še posebej v zvezi s poveljevanjem zloglasni Al Kaidi. Razvejenost te organizacije je še dandanes precejšnja, slabi pa predvsem na območjih zunaj Iraka in Afganistana. V teh dveh državah pa se Al Kaidi ni treba bati, da bo ostala brez rekrutov, saj je navdušenje za terorizem še naprej izjemno veliko. Osama bin Laden tako tudi šest let po največjih terorističnih napadih moderne dobe še naprej ostaja najskrivnostnejši človek na planetu. Njegovi zasledovalci ostajajo praznih rok, čeprav pri iskanju razpolagajo s praktično neomejenimi finančnimi in tehnološkimi možnostmi, medtem ko je bin Laden le begunec, ki je ostal brez vsega. K njegovemu ujetju, kot kaže, ne pripomore niti rekordna nagrada 50 milijonov dolarjev, ki jo Američani ponujajo za informacije ali ujetje svoje najhujše nočne more.

Osama bin Laden je pretrgal tišino.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Nekdanji vohuni

Bolgarska preiskovalna komisija, ki išče sodelavce nekdanjih tajnih služb v času komunističnega režima, je na seznam uvrstila 141 poslancev vseh sklicev bolgarskega parlamenta od leta 1989, med njimi 19 poslancev sedanjega 240-članskega parlamenta. Na seznamu je tudi predsednik države Georgi Parvanov, ki ta čas opravlja drugi mandat. Sicer pa naj bi seznam največ skrbi povzročil voditelju turške manjšinske stranke Gibanje za pravice in svoboščine Ahmedu Doganu. Njegova stranka je namreč pomemben koalicijski partner v sedanji tristrankarski levosredinski vladni koaliciji. Dogan je bil agent vojaške in zunanje obveščevalne službe v letih od 1974 do 1988. Komisija je dosjeje zloglasne državne varnosti začela preverjati aprila na podlagi zakona, sprejetega decembra lani. Zakonodaja sicer ne predvideva nobenih kazni, vendar pa naj bi komisija po pričakovanjih sčasoma odprla dosjeje vseh politikov, visokih uradnikov, sodnikov in tudi uglednih novinarjev, s čimer bi posledično lahko ogrozila njihovo prihodnje delovanje na teh položajih. Komisija je doslej razkrila, da so za tajne službe v komunističnih časih delali trije nekdanji člani ustavnega sodišča in 15 vrhovnih sodnikov.

Vročina in sneg Vročinski val, ki je zajel južni del ameriške zvezne države Kalifornije, je povzročil smrt več deset ljudi. Vročina, ki je podnevi presegala 40 stopinj Celzija, je vztrajala tudi ponoči, ko se ni opazno ohladilo. Zaradi vročine in velike uporabe klimatskih naprav je prihajalo do preobremenitve električnega omrežja in brez elektrike je ostalo več deset tisoč domov, ponekod je bila ogrožena tudi preskrba z vodo.

Hkrati je v avstrijski zvezni deželi Salzburg po drastičnem padcu temperatur v gorah zapadel prvi sneg, zapadlo ga je 30 centime-

trov, meja sneženja se je spustila na tisoč metrov nadmorske višine, na nekaterih cestah pa je bila obvezna uporaba snežnih verig. Sneg je pobelil tudi vrhove v Spodnji Avstriji in na Južnem Tirolskem v Italiji, v dolinah pa se je temperatura spustila na nič stopinj Celzija. O prvem snegu so poročali tudi iz Srbije, pobelili so se hribi v okolici Glamoča ter vrhovi Vlašića in Jahorine v Bosni in Hercegovini.

Mati Terezija V Kalkuti na vzho-
du Indije se je več tisoč ljudi z
mašami, s procesijami in z moli-
tvami spomnilo desete obletnice
smrti matere Terezije, ki je svoje
življenje posvetila najrevnejšim
med revnimi v tem mestu. Ko je
5. septembra 1997 umrla, je njen
red misijonark ljubezni (ustanovi-
la ga je leta 1950) štel skoraj 4.000
redovnic in vodil okoli 600 siro-
tišnic, javnih kuhinj, zatočišč za
brezdomce in ambulant po vsem
svetu. Matere Terezije so se spo-
mnili tudi v Vatikanu, kjer je bila
maša v baziliki sv. Janeza v Late-
ranu, pripravili pa so tudi foto-

grafsko razstavo o njenem življe-
nju. Po njeni smrti so se pojavile
bojazni, kaj bo z njenim redom, a
misijonarke ljubezni so se v minu-
lem desetletju še razširile po sve-
tu. Po navedbah reda samega naj
bi bilo ta čas po svetu 4.800 sester
in več kot 750 hiš. Leta 2003 so
mater Terezijo razglasili za blaže-
no, številni kristjani po svetu pa

TUJI TISK

Frankfurter Rundschau

Spomenik svobodi

Nov spomenik, nov spor. Štiri me-
sece po neredih zaradi bronastega
vojaka je še en spomenik v estonski
prestolnici Talin postal jabolko
spora. Tokrat ne zato, ker bi ga po-
dpirali, ampak zato, ker ga želijo po-
staviti in so prišli na dan estetski in

politični vidiki. Kot pravi estonski
obrambni minister Jaak Aaviksoo,
Estonci še vedno nimajo spome-
nika, posvečenega njihovi svobodi.
Žirija pod vodstvom nadškofa An-
dresa Padera je izbrala kip, ki bo
posvečen osvobodilni vojni 1918–
1920 in osnovanju države. Spome-
nik bi morali odkriti 28. novembra
2008, na 90. obletnico začetka vojne
na Trgu svobode, kjer ura svobode
odštevata čas od 21. 8. 1991, ko je
estonski parlament razglasil neod-
visnost. Toda na žalost je bil izbrani
spomenik takoj deležen hude kri-
tike s strani umetnikov. »Žirija je
bila sestavljena iz ljudi, ki so daleč
od umetnosti,« trdi Mart Kalm,
profesor zgodovine arhitekture.
»Publiki bo spomenik všeč, toda
strokovnjaki ga bodo prezirali.«

Daily Telegraph

Živijo hitro

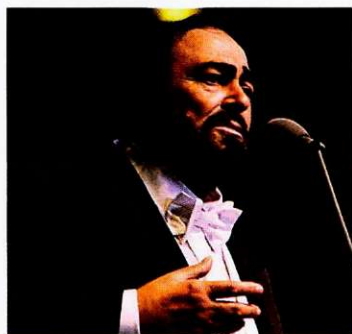

Raziskava biografij več kot tisoč
znanih glasbenikov v zadnjih 50
letih je pokazala, da imajo skoraj
dvakrat več možnosti za smrt v rani
mladosti kakor navadni ljudje. Raz-
iskovalci trdijo, da je ena četrtna
vseh analiziranih smrti posledica

odvisnosti od alkohola ali mamil.
Primeri predčasnih smrti med ro-
kovskimi zvezdami so številni in
znani. Profesor Marc Bellis, ki je
objavil svojo raziskavo v Journal
of Epidemiology and Communi-
ty Health, je sporočil: »Popzvezde
živijo v okolju, kjer so mamila in
alkohol močno razširjeni, in so
poleg tega podvrženi visoki sto-
pnji stresa. Treba bi bilo doseči
zdravstveno bolj sprejemljiv način
življenja, ki bi ga zvezde lahko po-
snemale.« V raziskavi so, upošte-
vajoč spol, starost in nacionalno
pripadnost, izračunali, kako dolgo
bi živeli, če bi ostali običajni člani
družbe in ne bi bili popularni. Pov-
prečna starost ameriških popzvezd
ob njihovi smrti je po raziskavi 42,
evropskih pa 35 let.

si prizadevajo, da bi jo priznali za svetnico. Leta 1979 je prejela Nobelovo nagrado za mir. Leta 1980 je obiskala tudi Slovenijo, leta 1987 pa so se v Ljubljani naselile prve misijonarke ljubezni.

Umrli Pavarotti Luciano Pavarotti, eden najbolj znanih svetovnih opernih pevcev, je umrl na svojem domu v italijanski Modeni. 71-le-

tni Pavarotti je bil julija lani operiran zaradi raka na slinavki. Letos avgusta se mu je zdravstveno stanje poslabšalo in so ga odpeljali v bolnišnico. 25. avgusta je bolnišnico zapustil, nato pa se je njegovo zdravstveno stanje nenadoma zelo poslabšalo. Pavarottiju je italijansko ministrstvo za kulturo tik pred smrtjo podelilo tudi novo ustanovljeno nagrado za izjemne dosežke v italijanski kulturi, vendar mu je niso mogli več vročiti.

Epilog nesreče Švicarsko sodišče v Bülachu pri Zürichu je štiri švi-

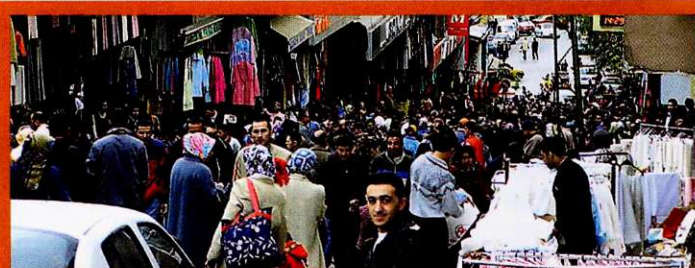
carske kontrolorje letenja spoznalo za krive za letalsko nesrečo 1. julija 2002, ko sta nad Bodenskim jezerom trčili rusko letalo, polno otrok, in nemško tovorno letalo, pri čemer je umrlo 71 ljudi. Sodišče je trem obsojenim za umor iz malomarnosti določilo pogojno kazen leta dni zapora, četrtemu pa denarno kazen 13.500 švicarskih frankov (8.200 evrov). Do trčenja je prišlo nad krajem Überlingen na jugu Nemčije. Sprva so sicer preiskovalci sumili, naj bi bili za nesrečo krivi ruski piloti, a je kasneje odgovornost prevzel kontrolor, ki je bil edini v nadzornem stolpu. Ko je ugotovil, da sta si letali nevarno blizu, je do trčenja manjkalo le še 44 sekund, prav tako je napačno napotil rusko letalo, naj se spusti, pri tem pa ga je poslal naravnost v nemško letalo. K nesreči so pripomogla tudi vzdrževalna dela na radarskem sistemu, zaradi česar je nadzorni sistem deloval pomanjkljivo.

Prestavljen let Ameriški letalski izdelovalec Boeing je prvi testni polet svojega letala 787 dreamliner prestavil na konec leta. Po novem naj bi tako svoje najnovejše letalo prvič preizkusil med sredino novembra in sredino decembra. Za ta korak so se v družbi odločili, ker potrebujejo več časa, da dokončajo vse preglede. Po dosedanjih napovedih je Boeing nameraval prvi po-

let svojega novega potniškega letala, ki ga je javnosti prvič predstavil julija letos, izvesti v drugi polovici septembra. Boeing je doslej prejel

okrog 700 naročil za letala 787, ki jih stroka označuje za letala, ki se najhitreje prodajajo v zgodovini komercialnega letalstva.

Preprečen napad

Turška policija je ob obletnici napadov na ZDA 11. septembra 2001 preprečila nov napad. Razstavila je namreč bombo velike moči, ki je bila podstavljena v nekem kombiju v središču Ankare. V vozilu, ki je bilo parkirano v večnadstropni parkirni hiši, so bile velike količine eksploziva, kombi pa je imel ponarejene registrske tablice. Policija je okoli parkirne hiše vzpostavila varnostno območje v obsegu petih kilometrov, pešcem in avtomobilom pa preprečila dostop do parkirne hiše. Na kraj dogodka so napotili gasilce in reševalce, izpraznili so bližnje občinsko poslopje. Sicer pa je bil v Turčiji v minulih letih izveden niz smrtonosnih napadov. Najbolj krvavi so bili leta 2003. 15. novembra 2003 so islamski skrajneži z avtomobili bombami izvedli napad na dve sinagogi, 20. novembra pa še napad na britanski konzulat in banko HSBC v Carigradu. Takrat je umrlo 63 ljudi, 600 jih je bilo ranjenih. Odgovornost za vrsto eksplozij v manjših mestih in letoviščih je vlada pripisala tudi prepovedani Kurdski delavski stranki (PKK) in levičarskim skupinam.

VIR: STA

TUJI TISK

The Wall Street Journal

Spomin na teror

Odprtje Muzeja sovjetske okupacije v Tbilisiju je Vladimir Putin razglasil za v nebo vpajočo provokacijo in vprašal predsednika Sakašvilija, zakaj je Gruzija naredila ta korak. Konec koncev sta bila najkrutejša prav Gruzijca Talin

in Berija. Sakašvili pa mu je odgovoril, da Rusi lahko mirne duše odprejo muzej o tem, kako jih je tlačila Gruzija. V spornem Muzeju sovjetske okupacije se človek počuti kakor v velikem mračnem mavzoleju, ki pa je nenavadno miren in gostoljuben. Na stenah so eksponati, ki sestavljajo kroniko neusmiljenega pritiska na Gruzijo v več kot 80 letih, od 1919 do 2003. razstava se konča z upanje vzbujajočimi posnetki zmage demokracije leta 2003. Med eksponati, fotografijami, dokumenti, pismi in deklaracijami je tudi živinski vagon v naravni velikosti, v katerem je skozi razpoke in razbitine mogoče videti žrtve sovjetskega terorja.

The Times

Niso proti

Vladna komisija za nadzorovanje rojstev v Veliki Britaniji naj bi kmalu odobrila »proizvajanje« pol človeških in pol živalskih zarodkov, tako imenovanih citoplazmatskih hibridov ali »cibridov«, ki bi nastali z vsta-

vljanjem človeške DNK v živalsko jajčno celico. Pridobljene hibridne zarodke bodo predvidoma uporabljali za poskuse pri raziskovanju Parkinsonove bolezni in sladkorne. Pobuda ima močno podporo v znanstvenih krogih, medtem ko javnost ni izrazila posebnega nasprotovanja. Nestrinjanje z novostjo so pokazali samo tisti vprašani, ki že sicer ne odobravajo poskusov na zarodkih. Glede na raziskavo kar 61 odstotkov vprašanih poskuse na takšnih zarodkih podpira, če bodo pripomogli k boljšemu zdravljenju omenjenih bolezni. Cibride bodo tako odobrili, ne bodo pa dovolili drugih vrst hibridnih zarodkov.

INTERVJU

Dan Ashbel

Vojna nikoli ne more biti rešitev

Ana Müllner, foto: Gregor Pohleven

Dan Ashbel je veleposlanik Izraela za Slovenijo s sedežem na Dunaju in predstavnik Izraela v Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi. Rodil se je leta 1949 v Tel Avivu. Po diplomu iz geografije in angleške literature na univerzi v Haifi je nadaljeval s študijem političnih znanosti s poudarkom na Bližnjem vzhodu. Po diplomu se je zaposlil na izraelskem zunanjem, kasneje pa na kulturnem ministrstvu. Deloval je v Nemčiji, Veliki Britaniji, ZDA in Avstriji pa tudi v svoji domovini.

Vaša ekscelenca, ste veleposlanik Izraela za Slovenijo. Kako ocenjujete odnose med Izraelom in Slovenijo in na katerih področjih bi sodelovanje med državama označili za posebno dobro?

Menim, da so odnosi med Slovenijo in Izraelom zelo dobri. Segajo v leta, ko se je Slovenija osamosvajala, bili so dobri takrat in so dobri še danes. Seveda bi lahko dosegli še več, še posebej kar se tiče ekonomskih vezi. Vesel sem, da sem v Sloveniji na dan, ko v Ljubljani gostuje Izraelska filharmonija (pogovor je potekal 30. avgusta, op. av.), kajti ni boljšega izraelskega veleposlanika, kot je izraelski filharmonični orkester. To je dokaz, da imata državi dobre stike tudi na kulturnem področju in seveda tudi na političnem. Slovenski zunanji minister je Izrael obiskal pred nekaj meseci. Na splošno so odnosi med državama dobri in osebno si jih prizadevam še izboljšati.

Ali menite, da lahko Slovenija kot razmeroma majhna država igra pomembno vlogo pri bližnjevzhodnem mirovnem procesu, še posebej v času našega predsedovanja Evropski uniji v prvi polovici prihodnjega leta?

Kot veste, ni velikost tista, ki šteje, vsaj v političnem smislu ne. Izkusili smo že, da je država z manjšim številom prebivalcev in z manjšo površino naredila veliko. Predsedovanje Evropski uniji je nedvomno nadvse pomembno, ki lahko utrdi politiko. Verjamem, da lahko Slovenija glede na to, kakšne odnose imamo z njo, veliko pripomore k mirni rešitvi krize na Bližnjem vzhodu.

V zadnjih letih so se spet okrepile zahteve slovenske judovske skupnosti glede vračanja nepremičnin. Ali bi se ta dolgotrajni problem lahko rešil v bližnji prihodnosti?

Poglejte, reševanje tega problema zahteva dobro voljo na obeh straneh. To vprašanje je bilo na dnevnem redu tudi v času obiska slovenskega zunanjega ministra v Izraelu in gospod Rupel je naši zunanji ministrici zatrdil, da se vlada resno posveča reševanju tega problema. Korenine tega vprašanja segajo v čas zelo težavnega zgodovinskega obdobja in vsi bi se morali zavzeti za čim hitrejšo rešitev.

Zakaj po vaše ta spor ostaja nerazrešen še danes?

Ne vem, če sem prava oseba za odgovor na to vprašanje. To bi morali vedeti predvsem ljudje v Sloveniji. Verjamem, da to vprašanje ni bilo tako pomembno v času osamosvajanja, a sedaj je Slovenija v položaju, ko se ji ni treba bati za svojo prihodnost. Velik korak k razrešitvi te problematike je bil, ko se je Slovenija zavedela, da je zmožna rešiti ta problem.

Ali ste, gledano na splošno, zadovoljni s položajem Judovske skupnosti v Sloveniji?

Lahko odgovorim, da sem. Kolikor vem, gre za precej majhno skupnost. Po stikih z Judovsko skupnostjo v Sloveniji tudi vem, da so zadovoljni s svojim položajem. To me veseli. Upam, da se bodo razvijali in uživali v tukajšnjem življenju. Hkrati pa dvomim, da se bodo pri tem soočali z večjimi težavami.

Minilo je že več kot leto dni od vojne med Izraelom in skrajnim šiitskim gibanjem Hezbolah. Katere so najpomembnejše posledice, ki jih je vojna pustila na Bližnjem vzhodu?

Vojna je izbruhnila prav na dan, ko sem v Sloveniji predstavil svoje akreditacije. V bistvu se je vse skupaj dogajalo skoraj ob isti uri – moja predstavitev tukaj in ugrabitev izraelskih vojakov. Malo oklevam pri tem, kaj bi postavil kot glavno posledico te vojne. A mislim, da se je pokazalo predvsem to, da vojna ne pripelje nikamor. Vojna ni rešitev za težave in to nikoli ne bo. Gospod Nasralah iz Hezbolaha sicer lahko misli, da je veliki zmagova-

lec vojne, a če je res takšen zmagovalec, zakaj se od takrat ne upa pokazati v javnosti? In kako je lahko zmagovalec, če ljudje, ki naj bi jih Nasralah varoval, trpijo? Zakaj se je sploh bojeval z Izraelom? Med Libanonom in Izraelom ni nobenih teritorialnih sporov in Izrael se na noben način ne vmešava v libanonske zadeve. Tu gre za mehanizem sovražstva, naperjen proti izraelski državi, spodbuja pa ga Iran oziroma nekatere sile zunaj območja. V nekem intervjuju, ki je bil kasneje cenzuriran s strani Hezbolaha, je gospod Nasralah dejal: »Sem vojak Irana.« Predstavlja se kot človek, ki izpolnjuje voljo Irana. In kaj je volja Irana? Nestabilnost na območju. In mislim, da bi se morala Evropa bolj zavedati, kakšno vlogo igra Iran pri destabilizaciji območja, tudi če zane-marimo vprašanje iranskega jedrskega programa. Iran financira Hezbolah, financira Hamas in financira kar koli, kar lahko poruši red in ogroža mir na območju Bližnjega vzhoda. Če rečem, da bi se Evropa morala bolj zavedati grožnje, ki jo predstavlja Iran, je to zato, ker je Bližnji vzhod evropska soseska.

Ali Hezbolah še vedno pomeni nevarno grožnjo Izraelu?

Poglejte, Hezbolah je v prvi vrsti grožnja Libanonu. Grozi stabilnosti države in grozi libanonski neodvisnosti s tem, da je v njem vedno teže vladati. Hkrati pa predstavlja grožnjo severnemu delu Izraela, ker nam lahko škoduje, kot so nam že do zdaj. Na tisoče raket je bilo izstreljenih nad Izrael, ogromno ljudi je moralo zapustiti svoje domove. A tega vprašanja smemo reševati na vojaški način. Glavno vprašanje pri tej temi je ideologija v ozadju. In ta ideologija nasprotuje demokraciji, nasprotuje Izraelu in je nevarna za širšo regijo.

Sirija že dalj časa ne skriva svojih interesov po obvladovanju razmer na območju, še posebej v Libanonu. Ali se po vašem mnenju njen vpliv povečuje?

Kot verjetno veste, Sirija nikoli ni imela vzpostavljenih diplomatskih stikov z Libanonom. To pa zato, ker Sirija v Libanonu vidi del svoje države, del »velike Sirije«. Sirija igra dvojno igro; po eni strani podpira režim v

► Iranu, podpira Hezbolah in ga uporablja za dosego svojih ciljev. Hkrati spodkopava zdajšnjo oblast v Iraku, s tem da podpira različne uporniške skupine v tej državi. Vloga Sirije na območju je vse prej kot pozitivna. Sirski predsednik Asad je sicer že večkrat izjavil, da si želi pogovorov z Izraelom. A naš pogoj ostaja jasen: naj naprej dokaže, da je njegovo glavno vodilo pri pogajanjih dosega miru na Bližnjem vzhodu in da se je pripravljen za ta cilj odreči nekaterim svojim stališčem. Vendar kaže, da Sirija tega še ni pripravljena storiti in ostaja negativen element v tem delu sveta.

Omenili ste že problem Irana, ki je še naprej največja grožnja Izraelu, še posebej odkar je na oblast prišel Mahmud Ahmadinežad. Ali verjamete trditvam Teherana, da jedrski program razvijajo le za civilne namene?

Ali vi verjamete temu? Dejstvo je, da nihče ne verjame trditvam Teherana – niti Združeni narodi niti Mednarodna agencija za jedrsko energijo. Zakaj bi bili torej mi edini zaslepljenci? Zadeva je vsekakor preresna, da bi jo jemali zlahka. Iran ne razvija le jedrske energije, temveč se zalaga tudi z balističnimi raketami. Če na zemljevidu pogledate, katere cilje bi Iran lahko zadel z raketami, ki jih že ima na zalogi, lahko ugotovite, da so že sedaj ogroženi nekateri deli južne Evrope. Grožnja pa postane še večja, če takšne zmogljivosti razvija oseba, kot je aktualni iranski predsednik Ahmadinežad, ki s svojimi skrajnimi verskimi vizijami, v katerih sebe vidi kot od-

rešenika, ki bo porazil nevernike, ni grožnja samo Izraelu. Režim v Teheranu ogroža vse družbe sveta z demokratično ureditvijo. Iran je vsekakor nevarnost za Izrael in to nas močno skrbi. A to ni problem samo za Izrael, temveč za celoten svobodni svet. Gre za boj med svobodnim svetom in fanatičnim režimom, ki si na vsak način želi pridobiti čim več sredstev za vojaški obračun ne samo z Izraelom, temveč tudi s preostalim svetom.

Kakšne posledice bi po vaše lahko imele Ahmadinežadove grožnje, da Izrael nima pravice do obstoja?

Če vodja države, ki je članica Združenih narodov, pozove k uničenju druge države, bi moral ves svet skočiti na noge, ne pa da se te izjave preprosto ignorirajo ali pa njihovega avtorja označijo za idiota. Ahmadinežad več kot očitno sledi določeni politiki in reakcije na njegove izjave bi vsekakor morale biti ostrejšje in ne bi smele prihajati samo iz evropskih držav. Ahmadinežad je že večkrat izrekel sovražne besede proti Izraelu, med drugim na vrhu Arabske lige. In nihče izmed navzočih ni dejal: Poglejte, res imamo težave z Izraelom, ampak ne sprejemamo klicev k njihovem uničenju. In ta reakcija me skrbi še bolj kot skrajne izjave iranskih politikov.

Še vedno se širijo ugibanja, da Izrael pripravlja vojaški napad na iranske jedrske cilje ...

Ugibanja obstajajo glede marsikaterih stvari na tem svetu in to je le eno izmed njih.

Zadnji meseci na Bližnjem vzhodu so bili zaznamovani z nasiljem med dvema glavnima palestinskima skupinama, Fatahom in Hamasom, ki ne kaže znakov prenehanja. Kje se skrivajo vzroki za izbruh nasilja?

Začnem lahko s palestinskimi volitvami na začetku lanskega leta, na katerih so zmagali pripadniki Hamasa. Sestavili so svojo vlado in dejali: Imeli smo demokratične volitve, zato morate sprejeti našo vlado in njeno politiko. In prav imajo; imeli so pravične volitve in zmagali so. A kot vsaka izvoljena vlada na svetu, naj bo slovenska, švedska ali izraelska, mora izpolnjevati voljo svojih volivcev. Če se slovenska vlada odloči za vstop v Evropsko unijo in temu ena stranka nasprotuje, vlada nima pravice razveljaviti do tedaj podpisanih pogodb. In natanko tako dela Hamas. Hamas je skrajno versko gibanje, ki v vsakem političnem kompromisu vidi nekaj, kar ogroža njegovo raison d'être. Na svetu je nešteto takšnih in drugačnih političnih gibanj. In kdor koli dobi odgovornost, da vlada državi, se mora te odgovornosti zavedati. Demokracija se ne konča z razglasitvijo volitev, temveč se kaže v tem, koliko se je neka vlada pripravljena prilagajati in sklepati kompromise. Kdor tega ni zmožen, ni pravi demokrat. Hamas je vse prej kot demokratična stranka in tudi sami se otepajo tega imena, predvsem s svojimi dejanji. Nasilno so zavzeli območje Gaze in od takrat je stanje tam slabše kot kadar koli prej. Mi se trudimo prebivalcem pomagati po najboljših močeh, predvsem s humanitarno pomočjo. Do sedaj nam je uspelo ljudem na območju redno dostavljati vsaj hrano in zdravila. To delamo, čeprav Hezbolah ne priznava izraelske države in v nas vidi smrtnega sovražnika. Kot veste, je pred kratkim na območju Gaze izbruhnila kriza, ko je EU ustavila dostavo goriva na palestinska območja. Izvedeli so namreč, da so predstavniki Hamasa denar, namenjen za gorivo, jemali zase in z njim kupovali orožje. To je kraja ne glede na to, iz katerega zornega kota gledate. Dejstvo je, da Hamas ni zanesljiv partner niti za Izrael niti za Palestine. In če ne spremeni svojega odnosa, se bo z njegovimi predstavniki izredno težko pogajati.

Večina mirovnih pogajanj med Fatahom in Hamasom ni obrodila sadov. Ali je napredek med tema dvema skupinama sploh mogoč v bližnji prihodnosti?

Verjamem zagotovo Fataha in tukaj smo z njim na popolnoma isti ravni. Hamas vidi sebe kot verskega odrešenika in ni pripravljen na pogajanja ali na izpolnjevanje treh temeljnih pogojev, ki jim jih je postavila mednarodna skupnost. Ti trije pogoji so: ustavitev nasilja, priznanje izraelske države in priznanje vseh v preteklosti podpisanih sporazumov. Hamas tega ni pripravljen storiti in tako ne obstaja nobena trdna podlaga za pogajanja. Že sedaj slišite prebivalce Gaze, ki zatrjujejo,

Iran je s svojimi raketnimi zmogljivostmi že grožnja nekaterim delom južne Evrope.

da pod aktualno oblastjo trpijo veliko bolj, kot so pod Izraelci, in si želijo, da bi bilo območje še vedno izraelsko. Sliši se noro, toda Hamas se prav nič ne ozira na mnenje svojih ljudi. Mislím, da je izredno pomembno, da mednarodna skupnost čim prej oblikuje svoja stališča in jih jasno predstavi Hamasu, šele potem se stvari lahko začnejo odvijati.

Palestinski predsednik Mahmud Abas je pokazal veliko volje za nadaljevanje mirovnih pogovorov z Izraelom. Ali ga vidite kot poštenega in zanesljivega pogajalca?

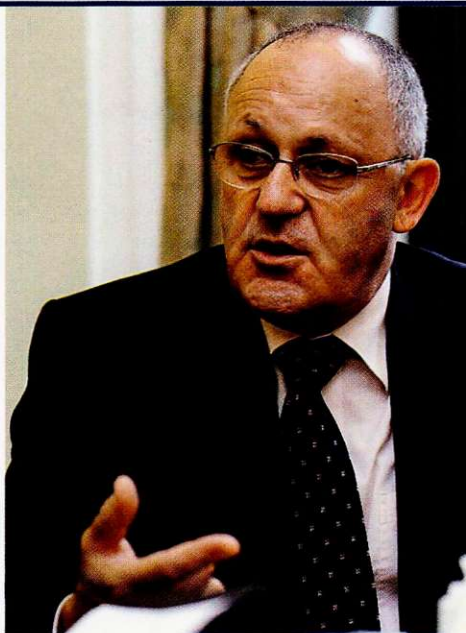
Gospod Abas je bil izvoljen z več kot šestdesetimi odstotki glasov in do sedaj je jasno pokazal, da si želi rešitve med obema državama. Zaradi vsega tega je naš sogovornik, a ne vem, ali je tudi avtomatično najboljši sogovornik. A to pravzaprav sploh ni pomembno. Pomembno je tisto, kar lahko z g. Abasom in z njegovo podporo, ki jo uživa v zunanjem svetu, storimo za oba naroda.

V zadnjem času se Savdska Arabija zelo dejavno vključuje v bližnjevzhodno politiko. Na eni strani deluje kot mirovna posrednica med Fatahom in Hamasom, na drugi pa savdski kralj Abdulah ne skriva svojih ambicij po sodelovanju pri izraelsko-palestinskih pogajanjih. Kako ocenjujete vlogo Savdove Arabije in kralja Abdulaha?

Zelo bi bil vesel, če bi bila vloga Savdske Arabije in Arabske lige pri tem vprašanju še večja. Izraelski premier Ehud Olmert je načrt Arabske lige o prihodnosti Bližnjega vzhoda označil za zanimivega in dejal, da se je Izrael pripravljen pogovarjati o tem. A zakaj pravim, da bi rad videl še večje sodelovanje Arabske lige? Ko se je Arabska liga odločila, da bo poslala delegacijo v Izrael, je k nam poslala predstavnike Jordanije in Egipta; držav torej, ki že imata diplomatske odnose z Izraelom. Ta poteza naj bi pomagala k izboljšanju odnosov med arabskimi državami in Izraelom, a menim, da bi se Arabska liga lahko bolj potrudila. Z njene strani bi zelo rad videl več pripravljenosti za pogovore z Izraelom, ne pa da nemo posluša Ahmadinedžadove govore.

Če izvzamemo vlogo arabskih držav, za katere države menite, da bi lahko izboljšale sodelovanje v bližnjevzhodnem mirovnem procesu?

Kakor koli obrnete, se bodo ta vprašanja še vedno najbolj dotikala vpletenih strani; nas in Palestincev, nas in Sirijcev, nas in Libanoncev. Na tem območju ne živijo Slovenci, Norvežani ali Američani, temveč mi. Vsak dogovor glede prihodnosti območja mora biti sprejemljiv za ljudi, ki tam živijo. Seveda so vedno obstajali konflikti in bodo verjetno tudi v prihodnje. Želim si, da bi Arabska liga igrala pozitivno vlogo. Vsaka država lahko stori nekaj za dosego napredka. Egipt se lah-

kot v Sloveniji, nima tolikšne moči kot vlada. In tudi slovenski predsednik je znan po tem, da stvari dela na svoj način. Ne vem, ali bo g. Peres deloval na isti način kot g. Drnovšek, a bo nedvomno še naprej ostajal aktiven kot vedno v svoji karieri.

Umik Izraela z območja Gaze velja za eno najpomembnejših potez, ki jih je vlada v Jeruzalemu potegnila v zadnjih letih. Kaj sledi? Je Izrael še vedno pripravljen na umik z Zahodnega brega?

Zdajšnja situacija je izredno težka za izraelsko vlado. To si sicer težko predstavljamo, a medtem ko sedimo tukaj, otroci v vaseh poleg Gaze vsak dan trepetajo za svoje življenje. Že sedem let na vas vsako jutro padajo rakete z druge strani meje in ti otroci so večino svojega življenja preživeli v zavetiščih. To je noro in ta situacija že predolgo ostaja nespre-

Graditvi sicer nasprotujejo na obeh straneh. A se moramo zavedati pomembnega dejstva: zidovi ne ubijajo. In že sedaj je bil preprečen marsikakšen teroristični napad.

ko npr. bolj potrudi pri preprečevanju tiho-tapljenja orožja čez njihovo ozemlje v Gazo. Sedaj me imate lahko za vizionarja, a mislim, da ima to območje izjemno lepe obete za prihodnost, kar se tiče miru. Imamo vse, kar dovoljuje razcvet: vodo, rodovitno zemljo in zemeljska bogastva. Vprašanje je le, kako bomo dosegli trajen mir; ta je odvisen skoraj izključno od tam živčih ljudi. Seveda potrebujemo tudi nekaj zunanje pomoči. Še najbolj pri tem sodeluje EU.

Ali je tradicionalno zavezništvo med ZDA ter Izraelom v zadnjih letih doživelo bistvene spremembe?

Najprej morate slediti odnosom med ZDA in Izraelom. Če jih opazujete, lahko ugotovite, da smo šli skozi različna obdobja. A v zadnjem času, tako v času Busheve kot tudi Clintonove administracije, so se odnosi še izboljšali. Oboji uživamo medsebojno zaupanje, ki je zelo redko na področju mednarodnih odnosov, hkrati pa si delimo iste vrednote. Odnosi med ZDA in Izraelom tako presegajo diplomatsko raven in lahko rečem, da so zelo intimni.

Kaj lahko po vašem mnenju prinese nedavna izvolitev Šimona Peresa za izraelskega predsednika, še posebej glede na to, da je v svetu izredno spoštovan politik?

G. Peres je izredno aktiven v izraelski politiki, vse odkar država obstaja. Politično kariero je začel zelo mlad, sedaj je starejši, a vedno ima vizijo, ki je nedvomno z leti pridobila veljavo. A kot veste, izraelski predsednik, tako

menjena. Pomembno je, da nismo več znotraj Gaze in da se nam ni treba dnevno ukvarjati s problemi, ki jih prinaša tamkajšnje življenje. A marsikdo se sprašuje, kaj je Izraelu prinesel umik iz Gaze; naših vojakov tam ni več, hkrati pa iz Gaze vsak dan letijo rakete.

Kako odgovarjate na kritike, ki Izrael obtožujejo graditve novega »berlinskega« zidu na Zahodnem bregu?

Izrael gradi pregrado, katere edini namen je preprečiti teroristične napade na izraelskih ozemljih. Graditvi sicer nasprotujejo na obeh straneh, na izraelski in na palestinski. A vsi se moramo zavedati pomembnega dejstva: zidovi ne ubijajo. In že sedaj je bil preprečen marsikakšen teroristični napad. Odločitev o gradnji je bila vse prej kot lahka. Toda če obstajajo osebe, ki so se pripravljene pretihotapiti med nas in se razstreliti na avtobusih ali v šolah, je veliko lažje zgraditi varnostni zid, kot pa nadzorovati gibanje prebivalstva. Če pa se bo situacija nekega dne spremenila, ga lahko vedno odstranimo.

Ali ste, splošno gledano, optimist, kar se tiče prihodnosti Bližnjega vzhoda?

Če želite biti realistični, morate hkrati vedno biti tudi malce optimistični. Verjamem, da si ljudje vsepovsod želijo živeti v miru in pri tem vojna nikoli ne more biti rešitev. Močno upam, da bo prevladal razum in da bodo vse vpletene strani na Bližnjem vzhodu prišle do spoznanja, da je treba konflikte reševati po mirni poti, kot to počnete zdaj znotraj EU.

Vir: Nadškofjski arhiv Ljubljana

Boj proti veri in Cerkvi

1. del

V. M.

V Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani je na ogled razstava *Boj proti veri in Cerkvi (1945–1961)*, ki jo je pripravila zgodovinarica dr. Tamara Griesser Pečar. Odprta bo do 2. decembra, prikazuje pa številna pričevanja tega komunističnega boja.

Ob tej priložnosti je izšel tudi katalog (založba Družina), v katerem je avtorica razstave Tamara Griesser Pečar na podlagi svojih dolgotrajnih raziskav povzela glavne značilnosti povojnega komunističnega boja proti slovenski tradiciji – proti veri in Cerkvi. Naj iz njega povzamemo njene poudarke.

Brisanje zgodovine Konec novembra 1998 je bilo odprtje razstave *Temna stran meseca* kot neke vrste odgovor na pomanjkljivo stalno razstavo v Muzeju novejšje zgodovine *Slovenci v 20. stoletju*, ki je prikrivala nasilje komunistične oblasti po koncu vojne maja 1945. Kljub obljubi je bila temna stran slovenske povojne zgodovine šele po osmih letih, leta 2006, vključena v stalno

razstavo. Razstava *Temna stran meseca* je bila prvi poskus celovitega prikaza komunističnega totalitarizma na Slovenskem. Med drugim je tematizirala nasilje nad Katoliško cerkvijo, npr. s fotografijo hudo opečene ljubljanskega škofa Antona Vovka po atentatu v Novem mestu januarja 1952, s slikami požganih in porušeni cerkva, s seznamom zaprtih duhovnikov mariborsko-lavantinske škofije in podobnim. Danes, skoraj deset let po omenjeni razstavi, je naše vedenje o strukturi represije na Slovenskem, tudi o nasilju nad Katoliško cerkvijo, veliko

večje. Na eni strani je čedalje več resnih in temeljitih raziskav na vseh področjih, hkrati pa odkrivamo podatke o gradivu, ki ga ni več. Tako je bilo veliko arhivskega gradiva, ki se nanaša na Cerkev, uničenega ob t. i. izraelski krizi

julija 1961. Na dolgem seznamu uničenega gradiva so dosjeji raznih redovnih skupnosti, številnih dekanij, podatki o verouku, bogoslovnem naraščanju, o dejavnostih klera itd. Uničena je bila tudi korespondenca, zaplenjena pri škofu Maksimilijanu Držečniku, korespondenca med škofoma Gregorijem Rožmanom in Ivanom Tomažičem pa tudi poročilo UDV Novo mesto za leto 1951 in 1952, iz katerega bi po vsej verjetnosti zvedeli kaj več o napadu na škofa Vovka. Iz »Komisijskega zapisnika o selekciji materiala v arhivu klera« pa je razvidno, da so bili februarja 1962 med drugimi uničeni dosjeji o nunciatu do leta 1952, delno uničeni oziroma »prečiščeni« dosjeji moških in ženskih redovnih skupnosti in zbirne mape o bogoslovcih.

Ljubljanski škof Gregorij Rožman.
Se vedno »obsojen«. Se vedno pokopan v daljni tujini.

Nasčuvana množica je 20. januarja 1952 na železniški postaji v Novem mestu škofa Antona Vovka najprej napadla fizično, nato pa so ga polili z bencinom in zažgali.

Popolna brezpravnost Razstava *Boj proti veri in Cerkvi*, ki je prav tako v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije, prirejajo pa jo Arhiv Republike Slovenije, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Družina in Nadškofijski arhiv v Ljubljani, je prikaz nasilja nad Cerkvijo od leta 1945 pa vse do Uredbe Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za izvrševanje Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti (14. julija 1961). Omejuje se torej na obdobje popolne brezpravnosti Cerkve in največjega fizičnega in psihičnega obračunavanja z njenimi predstavniki v Sloveniji. To je bil čas, ko je oblast poskušala zatreti vernost na Slovenskem, čeprav se je na ljudskem štetju 31. marca 1953 83,3 odstotka Slovencev opredelilo za katoličane.

Po koncu druge svetovne vojne je bil pritisk komunistične oblasti na Katoliško cerkev na Slovenskem izredno močan. Za novo oblast je bila Cerkev notranji sovražnik številka 1, ker je ostala edina organizirana sila zunaj komunistične partije. Že v poročilu notranjega ministrstva novembra 1945 je označena kot »hrbtenica vsej reakciji«. Oblast se je čutila ogrožena od moči, kateri ni mogla do živenga, ker je imela velik vpliv nad pretežno vernim prebivalstvom. Škof Vovk je na enem od zaslišanj leta 1949, ko je bil očitno na meji svojih moči, dejal: »Cerkev bo ostala, mene in vas pa ne bo.« Oblast je hotela Cerkev najprej zatreti, podobno kot je zatrla politično opozicijo. Kmalu pa je morala spoznati, da ima Cerkev premočno zaslonbo v prebivalstvu, zato je spremenila svojo taktiko. Cerkev je poskušala podjarmiti in njene predstavnike v očeh vernikov moralno onemogočiti – in s tem čim bolj zmanjšati njen vpliv. Pri tem so ji prišla prav vsa sredstva, pa če so bila še tako moralno vprašljiva.

Stalinistični procesi Po prevzemu oblasti je »ljudska oblast« začela takoj ukrepati proti Cer-

kvi kot ustanovi ter posameznim duhovnikom, redovnikom in redovnicam in vidnim vernikom: s hišnimi preiskavami, stanovanjskim utesnjevanjem, z brisanjem z volilnih seznamov, z omejevanjem verouka, zapiranjem cerkvenih šol, agrarno reformo in nacionalizacijo, omejevanjem verskega tiska, odpuščanjem sester iz šol in bolnišnic, čeprav zanje ni bilo nadomestila, pa z množičnimi aretacijami in s sodnimi procesi. V časopisih, na političnih mitingih, radijskih postajah in na odru se je takoj začela tudi gonja proti duhovnikom in Cerkvi.

Vzorec za povojne montirane procese je bil nedvomno prvi komunistični politični proces v Kočevju (od 9. do 11. oktobra 1943). Slavili so ga kot prvi proces proti vojnim zločincem v Evropi. Za kulisami tega procesa so po hitrem postopku ubili nekaj sto ljudi. Višji državni tožilec major Jernej Stante je na tiskovni konferenci 20. julija 1945 napovedal udarec Katoliški cerkvi. Poudaril je, da mora slediti proces proti tistim, ki so »zlorabili religijo« v škodo osvobodilnega boja, »kar je pri nas najtežji primer sodelovanja s sovražnikom«. Sledila je vrsta procesov, na katerih so bili škofijski duhovniki in redovniki obsojeni na stroge kazni. Najpomembnejši je bil proces proti ljubljanskemu škofu Gregoriju Rožmanu od 21. do 30. avgusta 1946. Vojaško sodišče IV. Jugoslovanske armade ga je v odsotnosti obsodilo na odvzem prostosti s prisilnim delom za dobo 18 let, izgubo političnih in državljanskih pravic za dobo 10 let po prestani kazni in zaplenbo celotne lastnine. Po pritožbi mu je vrhovno sodišče odvzelo še državljanstvo. Prvi večji skupinski proces, v katerega je bila vključena tudi Katoliška cerkev, je bil božični proces (23. decembra 1945), na katerem so sodili 34 obtožencem, med njimi petim duhovnikom.

Umori duhovnikov Od maja do konca leta 1945 je bilo v Sloveniji zaprtih najmanj 95 sve-

Zaščitni znak razstave so ostanki križa, ki so ga komunistični nestrpneži vrgli s Škrlatic.

Blagoslovitev križa na Škrlatici 3. avgusta 1935 (s klobukom in palico škof Gregorij Rožman). Križ so verjetno leta 1954 komunistični nestrpneži izruvali in ga vrgli čez prepadno steno.

Vir: Nadškofijski arhiv Ljubljana

Foto: Bor Slana

Duhovnik Peter Križaj je bil na stalinističnem »božičnem procesu« 23. decembra 1945 »obsojen« na smrt z obešenjem.

Vir: Muzej novejšje zgodovine Slovenije

▶ tnih in redovnih duhovnikov, od tega 12 Hrvatov in trije tuji duhovniki, poleg tega še 20 redovnih bratov in najmanj 22 redovnic ter večje število bogoslovcev. Med njimi je bilo 12 vojnih kuratov, ki so jih Angleži skupaj z domobranci vrnili iz Vetrinja, dva, ki sta bila zajeta na poti na Koroško, in kurat Janez Jenko, ki je spremljal pri Lescah zajeti domobranski sanitetni vlak. Končali so na enem od številnih morišč po Sloveniji. Genocid je bil prepovedan šele s *Konvencijo o preprečevanju in kaznovanju hudodelstva genocida* leta 1948 – v Sloveniji in Jugoslaviji je veljala od 1951 – in tudi takrat zaradi Stalinovega nasprotovanja prepoved ni vsebovala dejanj proti kakšni socialni ali politični skupini, vendar tudi v letu 1945 ni bilo pravne praznine. Po takratnih minimalnih standardih so omenjeni umori po mednarodnem pravu opredeljeni kot zločini proti človeštvu. V uvodu

četrtne Haaške konvencije iz leta 1907 je tudi Martensova klavzula, pod katero so civilisti in borci v vojni v primerih, ki niso bili urejeni s pogodbenim pravom, pod varstvom mednarodnega prava kot rezultat običajev med civiliziranimi narodi, zakonov človečnosti in zahtev javne zavesti.

Sodni umor Kar štirje duhovniki, ki so bili v koncentracijskem taborišču Dachau, so se po vrnitvi junija 1945 znašli v komunistič-

nem zaporu: salezijanski pomočnik Janko Božič, ki je bil leta 1945 obsojen na smrt zaradi sodelovanja z okupatorjem in potem pomiloščen, lavantinski duhovnik Franc Hrastelj, ki je bil tako kot frančiškan Engelhard Štucin prej zaprt in avgusta izpuščen, ter lavantinski duhovnik Henrik Goričan, ki je bil vključen v »božični proces« in obsojen na 15 let odvzema prostosti s prisilnim delom zaradi sodelovanja z okupatorjem. Leta 1949 je bil za isto dejanje obsojen na smrt, čeprav po veljavnem *Zakonu o sodnem prestopku* kazensko preganjanje za isto dejanje ni bilo dovoljeno. Tudi Hrastelj, ki je bil sicer avgusta 1945 pomiloščen, je bil leta 1948 na Okrajnem sodišču v Mariboru obsojen na 10 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom. Sestra Akvina Bojc je skusila nemške in komunistične zapore. Marca 1945 so jo zaprli Nemci, ker je iz Leonišča ušel politično sumljiv bolnik, Ozna pa jo je iz neznanih razlogov za nekaj dni zaprla maja in znova septembra 1945. Potem je delovala na raznih sestrskih postojankah v Makedoniji in Srbiji. Udba ji je povsod sledila. Končno je bila junija 1948 v Beogradu aretirana. Bila je vključena v proces proti že omenjenemu duhovniku Goričanu. Sodišče ji je med drugim očitalo

pomoč »organizatorjem in pobudnikom izdajstva na Slovenskem« in nasprotovanje »ljudski oblasti«. Obsojena je bila na 13 let odvzema prostosti s prisilnim delom. Umrla je 6. aprila 1951, dva dni po tem, ko so jo iz zapora na smrt bolno prepeljali v bolnišnico.

Sodstvo je partija Sodišča niso bila neodvisna in nevtralna. V nasprotju s pravnimi državami je bilo v Sloveniji in Jugoslaviji sodstvo v rokah vladajoče partije in je uresničevalo samo njene cilje. V preiskavi, med procesom in v zaporu so bile kršitve človekovih pravic na dnevnem redu. V jugoslovanski ustavi z dne 31. januarja 1946 so bile sicer zagotovljene človekove pravice, med njimi enakost državljanov ne glede na spol, narodnost, raso in religijo, pa tudi svoboda vesti, svoboda izvrševanja veroizpovedi na podlagi ločitve Cerkve in države, svoboda mišljenja, tiska, zbiranja in demonstriranja ter nedotakljivost osebe in stanovanja, vendar je bila v njej tudi določba, po kateri je oblast te pravice lahko omejila, kadar so se »zlora bile« za spodkopavanje ustavnega reda in v antidemokratske namene. Praktično je to bil inštrument v rokah tajne policije in drugih varnostnih organov, s katerim so v skladu s potrebami komunistične partije vsak čas lahko kršili temeljne človekove pravice. Boris Kraigher je jasno dejal: »Svobodo more uživati samo tisti človek, ki je dozorel za tako svobodo in ki je vreden take svobode, glede večine

Risba Nikola Pina

Bil je enim bližji London, drugim Rim in spet Berlin... Neomajno pa jih družni izdajalstvo in zločin!

Komunistična propaganda. V *Ljudski pravici* (sic!) so leta 1946 objavili »karikaturu« s podobo škofa Rožmana, ki drži v naročju Leona Rupnika, Milka Vizjaka in Lovra Hacinca.

duhovnikov pa ne bi upal trditi, da so jo popolnoma vredni.«

»Delo« **Udbe** Ozna si je takoj po vojni prisvojila trojno nalogo, obveščevalno, vlogo tajne policije in kazenske preiskave. Formalno je sicer bila v tej zadnji vlogi podrejena javnemu tožilstvu, v resnici pa je prav nasprotno delovala povsem samostojno. Aleksander Ranković je bil dejanski vrhovni šef javnega tožilstva, organizacijski sekretar CK KPJ in notranji minister, pod čigar pristojnost je spadala Uprava državne varnosti (UDV oz. Udba) od marca 1946. Udba je razvila postopek, katerega cilj je bilo obtoženčevo priznanje. Da je dosegla priznanje domnevne krivde, je uporabila različna represivna sredstva, med njimi samico, temnico, nočna zasliševanja, lakoto, katastrofalne higienske razmere itd. Tožilstvo je dobilo vpogled v gradivo, šele ko je Udba končala preiskavo in poslala na tožilstvo predlog o postavitvi pred obtožbo. Pred tem je izvedla selekcijo gradiva in izločila vse, kar bi lahko razbremenilo obtoženca, po potrebi pa je tudi skonstruirala lažne obtožbe. Za primer naj navedemo Alojzija Vrhnjaka, župnika v Ribnici na Pohorju. Postopek proti njemu je bil poskus moralne diskreditacije škofa Držečnika. Umrl je za posledicami zaporov v mariborskem zaporu marca 1950. Po letu 1951 se je preiskava prenesla v pristojnost sodišč, vendar se partija ni odrekla vplivu na sodstvo, kar se kaže že v tem, da je sodnik poleg strokovnih kvalifikacij moral biti »vdan ljudstvu in stvari socializma«. Za Katoliško cerkev, ki je bila v očeh

Škof Anton Vovk s tajniki, ki so skusili udbovski zapor; od leve Stanislav Lenič, Anton Vovk, Božidar Slapšak, Ivan Merlak

Vir: Nadškofski arhiv Ljubljana

partije glavni ideološki nasprotnik, nekako do sredine petdesetih let ni bilo kakšnih posebnih sprememb. Ne samo da so potekali številni politični procesi proti duhovnikom, redovnikom in vernikom, prišlo je tudi do fizičnih obračunavanj. Najodmevnejši je bil zažig ljubljanskega pomožnega škofa Antona Vovka 20. januarja 1952 v Novem mestu.

Uničevanje duhovnikov Če upoštevamo, da je bilo v omenjenem obdobju povprečno nekaj manj kot 1.000 duhovnikov, ter to primerjamo s sodnimi postopki in upravnimi ukrepi, ugotovimo, da je pretežna večina duhovnikov imela težave z oblastjo. Od konca vojne do leta 1961 se je kar 429 duhovnikov znašlo na zatožni klopi, še več pa je bilo aretiranih. Od teh 429 duhovnikov jih je bilo 339 kaznovanih z zaporno kaznijo, 73 pa z denarno. Nekateri so bili po večkrat obsojeni na zaporne kazni, npr. škofov tajnik Božidar Slapšak, kanonik in poznejši ljubljanski nadškof Jožef Pogačnik ter Henrik Goričan. Denarno kaznovanje v kazenskih postopkih se začne šele leta 1951, kaznovanih pa jih je bilo 73. Duhovniki so bili obsojeni na nesorazmerno visoke kazni, medtem ko so pravi kriminalci za umore in rope dobili veliko nižje kazni. Devet duhovnikov je bilo obsojenih na smrtno kazen, štirje so bili usmrčeni. Peter Križaj in Franc Cerkovnik, ki sta bila na »božičnem procesu« obsojena na smrtno kazen, sta bila justificirana

leta 1946. Februarja 1949 sta bila v Črnomlju na smrtno kazen obsojena tudi Alfonz Jarc in Viljem Savelli. Medtem ko je znano, da je bil Savelli usmrčen leta 1949, še danes ni razčiščeno, kdaj je bil usmrčen Jarc. Na smrt so bili obsojeni tudi salezijanec Martin Jurčak in Leopold Klančar leta 1946, Henrik Goričan in Jožko Kragelj leta 1949 in žužemberški

dekan Karel Gnidovec leta 1952. Vseh pet pa so jih pozneje pomilostili. Poleg teh so bili na smrt obsojeni in amnestirani še salezijski pomočnik Janko Božič, na Divizijskem vojaškem sodišču v Ljubljani hrvaški duhovnik Ivan Perhan in na Divizijskem vojnem sudu v Tuzli usmiljenka s. Eleuterija (Marija) Raspor. **D**

Konec prihodnjič

Tamara Griesser Pečar

Otroška oddaja Sobotna iskrica z Juretom Seškom vsako soboto ob 9h.

Sobotna iskrica rešitve išče, priključi radio, radio, radioooo... Ognjišče!

RADIO OGNJIŠČE

Boj za nedosežene ideale

Miran Mihelič; foto: arhiv Demokracije

Pred rojstno hišo leta 1947 ugrabljenega in umorjenega Andreja Slavka Uršiča je slovenska skupnost rojakov iz Italije 30. avgusta pripravila krajšo spominsko slovesnost in povabila nanjo tudi domoljube na slovenski strani.

Časnikar Andrej Uršič, zaveden Slovenec in borec za demokracijo

Slovenska skupnost v Italiji je 30. avgusta na kobarškem trgu, pred rojstno hišo Andreja Slavka Uršiča, nekdanjega urednika časopisa Demokracija, ki je izhajal v Trstu, pripravila spominsko slovesnost. Ob tej priložnosti so se spomnili tragičnega dogodka – zločina takratne

partije, katere roka je Uršiča pred šestdesetimi leti ugrabila, potem pa ubila in neznano kje zakopala, da še danes ni sledu za njim. Vemo: izgubljeni spomin.

Številni se še spomnijo Od vidnejših predstavnikov civilne družbe in politike so bili na

slovesnosti dr. Drago Štoka, predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO), Adriano Corsi, predsednik Gorske skupnosti, kamor spadajo tudi tamkajšnja Brda in Benečija, Pavel Gregorčič, predsednik Zveze za Primorsko in nekdanji župan kobarške občine. Nemara je bilo v ozadju opaziti tudi kobarškega župana Roberta Kavčiča, predstavnike društva TIGR in Vlada Hvalo, podpredsednika občinskega odbora NSi. O drugih političnih in društvenih predstavnikih pa lahko le ugibamo, zakaj jih ni bilo. Nekatere so z občine telefonsko obvestili le nekaj minut pred začetkom prireditve. Zato ni ču-

Jevnikar iz Trsta. Poudaril je, da se bližajo okrogle obletnice, lepe in grde, pomembne in grenke. Tudi tragične, kakršna je tista, zaradi katere so se zbrali na predvečer dogodka pred šestdesetimi leti pred domačijo »Jeronovih« v Kobaridu, kjer se je 17. oktobra 1908 rodil časnikar in politik Andrej, za domače Slavko Uršič. V tej hiši je živel tudi v času pred političnim zločinom, ki ga je doletel 31. avgusta 1947 zvečer na cesti med Starim Selom in Kobaridom. Z zvijačo so ga zvalili v Robič. Ko se je z motornim kolesom vračal v Kobarid, so mu neznanci, povezani z jugoslovansko politično policijo Udbo, nategnili žico čez cesto,

Ugrabitev, ki ji je sledil skrivni umor brez groba, je bila posebej sprevrženo dejanje, ki še dodatno prizadeva svojce in prijatelje.

dno, da domačinov – če izvzamemo opazovalce z drugega konca kobarškega »placa« – med okoli tridesetimi rojaki skoraj ni bilo. Ni znano, da bi obvestilo prejel kdo od tamkajšnjih novinarjev. Prišli pa so iz Gorice in Trsta tisti, ki se pokojnega Slavka spominjajo kot dobrega prijatelja in velikega domoljuba, ki je želel, da bi Slovencem pod eno streho po črnem fašizmu in nacizmu zacveteli bratska ljubezen in demokracija. Slovesnosti sta se udeležila še živeča Uršičeva bližnja sorodnika: nečak Marko z družino in brat Anton (živijo v Vidmu). Slednji je skupaj z Adrianom Corsijem na spominsko ploščo pripel venec, ki so ga s seboj prinesli rojaki.

Skrivnostni zločin V imenu Slovenske skupnosti je govoril dr. Ivo

da je padel, planili so nanj in ga čez hrib in gozd iz takratne Cone A Julijske krajine gnali v Jugoslavijo, kjer je izginil brez sledu.

Ugrabitev je imela velik odmev. Vodstvo Slovenske demokratske zveze iz Gorice se je obrnilo celo na varnostni svet Združenih narodov, da bi doseglo osvoboditev člana svojega vodstva in urednika svojega tedenskega glasila Demokracija.

Vse iskanje je bilo zaman. Na kraju ugrabitve so ležali motorno kolo, žica in dva nabita samokresa. V gozdu so našli denarnico, domačin s Svina pa je na pobočju Matajurja našel del pasu. Ko so ga gnali proti Soči, je Uršič verjetno poskušal pustiti kak znak za preiskovalce. V denarnici sta bili poleg nekaj denarja slike njegove zaročenke, glasbenice Silve

Andrejev brat Anton in Adriano Corsi pripenjata venec na spominsko ploščo na "Jeronovi" hiši.

Hrašovec, ki je ostala do smrti zvesta njegovemu spominu, in – ironija usode – Mirana Engelmana, prijatelja, ki so ga marca 1947 ugrabili pri Komnu, a mu je pozneje uspelo zbežati iz zapor (obiskal je tudi Uršiča v Kobaridu) in je svoja doživetja pozneje popisal. Denarnica in slike so bile med drugim razstavljene na odmevni razstavi Temna stran meseca.

Slavkova usoda je ostala dolgo skrivnostna, z dejstvi so se prepletale izmišljene zgodbe in domneve: da je bil na kraju ugrabitve smrtno ranjen; da so ga ugrabitelji kmalu umorili in nedaleč od tam pokopali; da se je njegovo truplo pozneje pojavilo na tolminskem pokopališču; da je pokopan ob Soči; da so ga poslali na Goli otok ali v Rusijo; da so ga ugrabili Američani ipd.

Izginil brez sledu Njegove sestre so ga iskale po Ljubljani, mati Amalija se je leta 1953 pisno obrnila celo na predsednika Tita, da bi potolažil, kot je zapisala, »strto mater« in pomagal »dognati usodo« sina Andreja. Jugoslovanski zvezni izvršni svet je 4. aprila 1957 na njena pisma Titu, Rankoviću in drugim predstavnikom oblasti odgovoril, da ni mogel nič ugotoviti, kaj se je zgodilo z njenim sinom. Nato je pisala republiškim sekretariatom za pravosodje po Jugoslaviji. Iz Ljubljane je 4. maja 1962 prejela odgovor, da se sin »ne nahaja v zaporih na teritoriju Ljudske republike Slovenije«, podobni odgovori so prišli iz Zagreba, Sarajeva in drugih republiških prestolnic.

Jevnikar je v svojem govoru podčrtal, da je bila ugrabitve, ki ji je sledil skrivni umor brez groba, posebej sprevrženo dejanje, ki še dodatno prizadeva svojce in prijatelje, saj leta in leta trpijo v negotovosti, sredi upa in obupa.

V zaporih Udbe Šele po demokratizaciji Slovenije, ko so se vsaj nekateri arhivi odprli, je bilo mogoče dognati, da so Slavka Uršiča odgnali v zapore Udbe, kjer je bil živ vsaj do 29. septembra 1948.

Večkrat je bil zaslišan. Vsaj sedem mesecev je bil, kot se zdi, v samici. Njegova navzočnost je bila tajna, saj v takratnih dokumentih bomo "Izpisek iz zaslišanj Neznane- ga Slavkota" ali pa "Neznani Slavko izpoveduje". Dokumenti o tem, kdo je odredil njegovo ugrabitve, kaj je bilo naposled z njim, kje in kdaj je umrl, kje je njegovo truplo, se do danes niso našli.

Še živ v spominu Spomin na Slavka Uršiča v zamejstvu nikoli ni zbledel, saj so se ga spominjali – tudi z različnimi publikacijami – zlasti prijatelji iz kroga nekdanje Slovenske demokratske zveze. Ob 50. obletnici ugrabitve, natančneje 20. septembra 1997, je slovenska skupnost v Italiji v Kobaridu priredila spominsko slovesnost. Rajni dekan Rupnik je zanj daroval mašo zadušnico. Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske pa je skupaj z občino Kobarid Slavku in njegovemu bratu, tigrovcu Rudiju, 14. oktobra 2001 odkrilo spominsko ploščo na domači hiši. Bratoma je posvetilo tudi dokumentarno brošuro. Takratni župan kobariške občine Pavel Gregorčič je poskrbel za veliko slovesnost in pravočasno poslal obvestila, tako da so ljudje od vsepovsod do zadnjega kotička napolnili kobariški trg.

Žal pa ob letošnji 60. obletnici ni bilo tako. Kljub temu gre vsa čast rojakom iz zamejstva, ki so zaslužni, da je do tega dogodka sploh prišlo. Kot je dejal Ivo jevnikar, so se želeli pokloniti javnemu delavcu, ki je ljubil svoj narod in svojo Primorsko, ki je

bil med ustanovitelji Slovenske demokratske zveze v Gorici in s tem med utemeljitelji povojnega samostojnega političnega nastopanja naše narodne skupnosti v zamejstvu. Verjel je v narodno samobitnost, enakopravnost med narodi, demokracijo, svobodo, politični pluralizem, v vrednote torej, ki so danes skupna last nas vseh. Vendar sta ga zaradi dela za te vrednote in za-

radi pisanja o njih preganjala najprej fašizem, nato komunizem.

Z žalostjo ugotavljamo, da sta nas v zadnjem letu zapustili Slavkovi sestra Mara in Vera, zvesti in gostoljubni negovalki njegovega spomina. Mara Uršič je umrla 16. septembra lani, Vera, ki je v Kobaridu po padcu fašizma obnavljala slovensko šolstvo, pa ji je sledila v večnost 12. novembra istega leta.

Narodno zavedna družina Slavko je bil drugi od sedmih otrok. Starejši brat Rudi je stopil med tigrovce in so ga fašistične oblasti leta 1928 obsodile na tri leta konfinacije. Prebil jo je na italijanskem otoku Ponzi. Po vojni je bil napovedovalec na tržaškem radiu. Slavko se je umaknil v Jugoslavijo in v Ljubljani doštudiral pravo. Od bratove aretacije pa vse do konca vojne ni želel obiskati domačega kraja. Zakaj ne, nam pove podatek, da je po italijanski okupaciji Ljubljane njegov soimenjak dr. Andrej Uršič predsedel več kot mesec dni v zaporu, ker je okupator pomotoma menil, da je zaprl Andreja Slavka Uršiča.

Evropsko cvetličarsko prvenstvo

EUROPA CUP 2007

European Florists Competition

**Tisoče rož.
20 cvetličarjev.
En naslov.**

Velenje bo štiri dni najimenitnejša cvetličarna v Evropi. Prvaki dvajsetih držav se bodo za naslov pomerili v šestih tekmovalnih temah: Pikina pojedina, Poročni šopek, Nasad v posodi, Jože Plečnik, Šopek in Presenečenje. Cvetličarjem bomo gledali pod prste, cvetlicam pod liste. Neizprosni boj bo, a zagotovo v cvetju.

**VELENJE,
Rdeča dvorana
od 28. do 30. septembra 2007**

info: www.florist.si

Prihod jugoslovanske vojske v Trst ob koncu druge svetovne vojne.

► Zgodaj se je vključil v mladinske liberalne politične kroge in tisk. Po zasedbi Jugoslavije se je njegova skupina pogajala za vstop v Osvobodilno fronto, vendar se je z njo razšla, ker ni sprejemala monopola komunistov in je ostajala zvesta kraljevi Jugoslaviji. Uršič je bil potem član vodstva Slovenske zaveze. Zavzemal se je za priključitev Primorske obnovljeni Jugoslaviji. Ideološko je nasprotoval komunizmu, ni pa bil član kake vojaške formacije.

Ob koncu vojne se je umaknil na Koroško, od tam v Rim, nato je prišel v Trst in se naselil pri domačih v Kobaridu, v coni A Julijske krajine, ki so jo nadzirali zahodni zavezniki. Ko se je na Primorskem začelo obnavljati politično življenje tudi v taboru, ki ga niso vodili komunisti, se je pridružil pobudnikom Slovenske demokratske

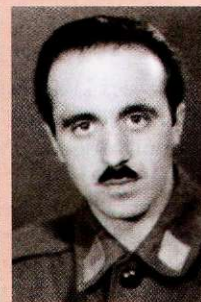
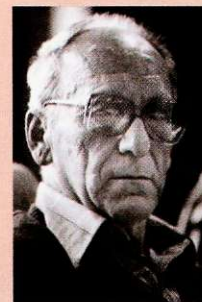
zveze. Slednja je bila v Gorici ustanovljena 17. januarja 1947. Postal je urednik političnega tednika Demokracija, ki je začel izhajati 25. aprila pred 60 leti. Zelo odmeven je bil niz njegovih člankov Misli o demokraciji, v katerih je izpovedal svoje ideale.

Za komuniste izdajalec Levičica je na nove pojave reagirala z zelo ostrimi obsodbami in grožnjami. Snovanje novih strank je bilo "izdajalsko početje", pisanje Demokracije "krinka agentov novega fašizma". Takratni tajnik Slovensko-italijanske antifašistične unije in Centralnega komiteja Komunistične partije Julijske krajine Branko Babič je med drugim izjavil: "Do včeraj so bili zvesti hlapci dučerja in Hitlerja, danes pa so stopili v službo novega fašizma, Trumana in Churchilla."

Ribičič in Roter sta vedela

"V tistem času so v Trstu delovale številne protikomunistične organizacije, katerih člani so bili tako slovenski kot italijanski komunisti ... Na ... demokratični strani je Slovence v Trstu povezovala Slovenska demokratska zveza, ki jo je vodil dr. Agneletto starejši ... Že dolgo smo sumili, da nas nekdo izdaja, vendar nam izdajalca ni uspelo odkriti in razkrinkati. Ko je SDZ v Trstu dobila nekaj finančne pomoči iz ameriških fundacij, je v časniku že naslednji dan izšel članek "Dolarska zveza", v katerem so napadali SDZ. Klembasov prijatelj Kalin z Opčin pri Trstu je izdajalcu že pred tem skoraj prišel na sled, vendar je to drago plačal. Ozna ga je leta 1949 na Opčinah sredi dneva ugrabila in potem ga nismo videli nikoli več. Podobno so nekoč ugrabili tudi urednika časnika Demokracija dr. Andreja Uršiča. Odpeljali so ga čez mejo v ljubljanske zapore, ga tam umorili, tako da še danes nihče od njegovih svojcev ne ve, kje je pokopan. Zagotovo pa okoliščine ugrabitev in in z njimi povezane dogodke poznata eden od šefov tedanje Ozne Mitja Ribičič in Zdenko Roter, takratni oficir Ozne v oddelku, zadolženem za akcije v Trstu in njegovi okolici, ki mu je bil podrejen."

(Iz knjige Dušana S. Lajovca *Med svobodo in rdečo zvezdo*, Ljubljana, Nova obzorja 2003, stran 78)

Zdenko Roter in major Mitja Ribičič

Režim je motilo dejstvo, da so se, potem ko je bila razmejitev že določena in so bili Slovenci v Italiji znova obsojeni na manjšinsko življenje, začeli organizirati javni delavci, ki niso soglašali s komunistično ideologijo, s stalinističnim monopolom in z nasiljem,

Kobarid, ne izpostavljal se nevarnosti," je odgovoril: "Jaz se ničesar ne bojim, moja vest je čista in moje delo je pošteno!"

Komemoracijo pred desetimi leti na istem kraju so skupaj z rojaki sklenili z besedami: "Do našega srečanja danes ni prišlo zato, da bi

Uršič je verjel v demokracijo, svobodo, politični pluralizem, zaradi česar sta ga preganjala najprej fašizem, nato komunizem.

s politiko tako imenovane fratelance (bratstva) in z bojkotom zavezniške vojaške uprave ter njenih, sicer le delnih ponudb za popravilo krivic fašističnega režima (bojkot je Slovincem zapravljal lep del možnosti za soodločanje v javnih upravah in jim skoraj zaigral celotno šolstvo).

Kljub svarilom se Uršič ni umaknil iz Kobarida. Prijatelju odvetniku Avgustu Sfiligoju, kateri ga je dan pred ugrabitvijo v Gorici svaril: "Slavko, ne hodi v

obujali nekdanje sovraštvo in nasilnost. Demokracija je v strpnosti, pluralizmu, dialogu. Potrebni smo sprave, za katero pa je treba popraviti krivice, zavračati nasilje in nestrpnost, vrniti ljudem dobro ime, razčistiti resnico, pokopati mrtve. Potrebni smo zgledov ljudi, ki so žrtvovali vse za svoje ideale. Ti ideali niso nikdar dokončno doseženi, naša naloga je, da nadaljujemo delo tistih, ki so se zanje borili pred nami!" je sklenil svojo misel Ivo Jevnikar. ■

PREKLOPI NA
ŠIROKOPASOVNI
SIOL INTERNET!
HITREJŠI, MOČNEJŠI, BOLJŠI

MESECE
BREZPLAČNO
www.siol.net · 080 8000

INTERNET · TV · TELEFON

VSAK
50.
DOBI
DARILO!

Tako lahko je ...

najti vsebine za vso družino: novice, kakšen dober recept ali nasvet za popoldansko kosilo, glasbo, filme, izobraževalne vsebine ... Hkrati lahko oče gleda prenos nogometa na televiziji, mama klepeta s prijateljico in sin brska za mp3 datotekami. Kombinacije izberete sami - možne so prav vse. Lahko je - s širokopasovnimi storitvami SIOL!

Ponudba velja od 24.8.2007 do 15.11.2007 za vse nove naročnike, ki bodo v času trajanja akcije naročili katerokoli širokopasovno storitev ali paket in se zavezali za 12 mesecev. V primeru subvencioniranja TV komunikatorja je vezava 24 mesecev. 4 mesece brezplačno se nanaša na mesečno naročnino.

Trenta

Petra Janša, foto: STO/ A. Fejzer, B. Kladnik, J. Skok, B. Bajželj

V osrčju Triglavskega narodnega parka leži vas Trenta (595m), poimenovana po istoimenski dolini, ki jo oklepa obod alpskih vršacev s Triglavom, Jalovcem, Prisojnikom in Bavškim Grintavcem na čelu. Edini strnjeni del in središče vasi je Log ali Na Logu, druge domačije so raztresene po vsej dolini v dolžini šestnajstih kilometrov. Trento sta nadvse hvalila že ljubitelj gora Julius Kugy in nemški pesnik Rudolf Baumbach, prvi pa jo je opisal kirurg, naravoslovec, gornik in etnolog Baltazar Hacquet leta 1782.

Od rudarjev do pastirjev Za prvo pisno omembo območja Trente velja zapis o planini Trebiščina iz leta 1326. Na začetku 16. stoletja so se v Trenti še razprostirali gozdovi v lasti države. Kdo in kdaj je v Trenti našel železovo rudo, ni znano. Leta 1576 sta bili postavljeni **fužini** nasproti sedanje cerkve in blizu trentarskega Loga ob Zadnjici. V dolino so z vseh strani začeli prihajati vojaški in zaporniški begunci ter svobodnjaki, med katerimi so prevladovali tisti iz južnotirolskega **Tridentia oz. Trenta**, po katerem naj bi bila dolina dobila ime.

Vendar pa rudniki niso bili uspešni in so zato prehajali iz rok v roke. Med njimi je bil lastnik tudi grof Herman Attems, ki je zgradil dolgo vozno pot do Bovca in se naselil v Trenti. Stanoval je v velikem gradu, ki je stal na mestu današnjega župnišča. Leta 1690 je za rudarje dal sezidati **cerkev Marije Device Lavretanske**. Ta še stoji, v začetku 20. stoletja pa je bila precej predelana. Od baročne cerkve sta se ohranila predvsem kip »črne Matere Božje« v oltarni niši in kakovostno izdelan marmorni relief, ki upodablja Marijino oznanjenje in je vstavljen na prednjo stran novejšega oltarja. Tudi kamniti kip Madone v niši glavne fasade je izdelan v baročnem duhu. Notranjščino je leta 1945 poslikal Tone Kralj in ji dal svojevrsten pečat.

Zaradi prevelikih stroškov s kopanjem in prevozom rudnik ni mogel konkurirati drugim. Okoli leta 1750 so ga Attemsi prodali, dokončno pa je bil zaprt leta 1778. Fužine pri cerkvi je leto po zaprtju obiskal in natančno popisal prvi raziskovalec Julijskih Alp Baltazar Hacquet. Delavci so se razkropili po različnih krajih, nekaj družin je ostalo v Trenti in rudarsko kladivo so zamenjali za pastirsko palico.

Leta 1715 je v Trento prišel duhovnik Venceslav Lucenperger in ostal tam do svoje smrti leta 1781. Imel je okoli 100 ovac in delil usodo Trentarjev tudi po zaprtju rudnikov. Trentarji se ga še danes spominjajo pod imenom ranjki Trentar.

Vozna pot do Bovca je kmalu po zaprtju rudnika razpadla, namesto nje so nastale številne steze po planinah in gorah okoli Trente. Družine so se pre-

življale z drobnico, s sečnjo in plavljenjem lesa ter z lovom. V drugi polovici 19. stoletja je začelo naraščati zanimanje za gore in precej **Trentarjev** se je proslavilo v vlogi **izvrstnih gorskih vodnikov**.

Življenje v dolini je bilo težko, kar je opazil tudi cesar Franc Jožef leta 1882 na svoji poti proti Trstu. Prebivalcem je ponudil zemljo na Ogrskem, a so domačini iz doline ponudbo gladko zavrnil.

Odkritelj Julijskih Alp Leta 1877 je v dolino prvič prišel **dr. Julius Kugy** (1858–1944). Po izobrazbi je bil pravnik, sicer pa humanist, ki si po pravici zasluži oznako odkritelja Julijskih Alp. Na njegovih raziskovanjih in osvajanjih Julijskih Alp so ga kot vodniki spremljali domačini, ki so ga očarali s svojo spretnostjo in poznavanjem gora. V svojih knjigah jih je predstavil svetu. Planinska zveza Slovenije mu je leta 1953 nad domačijo Na Turi v Trenti postavila spomenik, delo kiparja Jakoba Savinška. Kot botanik je prijateljaval z **Albertom Boisom de Chesnejem** (1871–1954), ki je v Trenti imel pravico do lova, leta 1925 pa je kupil zemljišče in začel urejati **Alpski botanični vrt Julijana**.

Vrt leži 50 m nad cerkvijo sv. Marije, na pobočju Kukle, na nadmorski višini 800 m. Meri 2.572 m². Največ rastlin so v vanj prinesli iz Vzhodnih in Zahodnih Julijskih Alp, Furlanskega hribovja, s kraških košenic in predalpskega sveta, nekaj pa tudi iz Karavank in Kamniških Alp. Poseben del vrta je namenjen tujkam, ki so prišle iz Zahodnih Alp, Pirenejev, Apeninov, Atlasa, Kavkaza. V zakon o Triglavskem narodnem parku je Alpski botanični vrt Juliana v Trenti vključen kot naravni spomenik. Danes je Juliana **edini alpski botanični vrt v Sloveniji**, ki živi že več kot 70 let.

Zavetje med soško fronto Zgodovina prve svetovne vojne je zapisala imena krajev najhujših bojov: Verdun, obrežje reke Somme, Ypres, Kras in Bovec. Po treh letih bojov ob Soči je avstrijsko-nemško vojaštvo oktobra 1917 začelo silovit napad, znan kot »čudež pri Kobaridu«, v katerem so uporabili tudi plinsko strelivo. Čeprav so bila glavna bojišča v okolici Bovca in od začetka doline oddaljena manj kot 10 kilometrov, je najhujši boji niso neposredno dosegli. Med prvo svetovno vojno je kot zaledje gostila najprej ruske ujetnike, ki so v strašnih razmerah gradili cesto čez Vršič. Na njihovo trpljenje in umiranje nas danes spominjajo samo ruska kapelica na gorenjski strani prelaza in **vojaško pokopališče v Trenti**, kjer so ruske ujetnike pokopavali skupaj s padlimi avstrijskimi vojaki. Med vojno je Trenta ponujala začasno zavetje in prehod domačinom iz Bovca in njegove okolice, ki so morali na ukaz avstrijskih oblasti zapustiti svoje domove. Blizu glavnim bojiščem sta bili dolina Lepena in vas Soča, kjer za cerkvijo najdemo pokopališče in spomenik padlim vojakom.

Učilnica na prostem Vas Trenta je danes lovski in ribolovni rezervat posebnega pomena, zavarovana v območju Triglavskega narodnega parka. Lahko pa se podaste po najstarejši učni poti Triglavskega narodnega parka, **Soški poti**, ki je dolga okrog 20 kilometrov. Na meji parka Soška pot preide v eno od bovških sprehajalnih poti in nas privede v Bovec. Pot pelje mimo osrednjega informacijskega središča Triglavskega narodnega parka v domu Trenta. Najprej doživite **kraški izvir Soče in njene slapove** ter si oglejte mogočni spomenik **dr. Juliusu Kugyju in Turarjevo domačijo**, značilno **trentarsko hišo**. Po **viseči brvi čez Sočo** se spustite do spodnjega dela previsnih korit **potoka Mlinarice**. Sprehodite se po izjemnem alpskem botaničnem vrtu Alpinum Juliana s skoraj tisoč primerki visokogorskih rastlin. Malce nižje lahko v zaselku Pri cerkvi občudujete rudarsko baročno cerkev Device Marije Lavretanske, **Tožbarjevo domačijo**

in **ostanke nekdanjih fužin**. V tišini si oglejte skromno trentarsko pokopališče s pripojenim vojaškim pokopališčem iz prve svetovne vojne. **Dom Trenta** vam z izjemno **muzejsko postavitvijo** pomaga urediti vtise in poglobiti znanje o gorski naravi in njenih ljudeh.

Kekčeva domačija Tu se skriva še en trentarski biser – **Kekčeva domačija**, ki je končala leta prejela **zlatega sejalka 2006**, na-

Previsna korita Mlinarice

Rudarska baročna cerkev

Pogled na Julijske Alpe iz Zadnje Trente

Vas Trenta

Vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne

Alpski botanični vrt Juliana

Spomenik J. Kugyju je postavljen ob cesti na Vršič.

Dr. Julius Kugy
(1858–1944)

Kekec

Kekčeva domačija je tradicionalna alpska hiša.

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.bovec.si, www.trenta-soca.si

Karavanke

Založba Sidarta

Dobili smo najnovejši planinski vodnik *Karavanke*, ki sta ga napisala Irena Mušič in Vladimir Habjan. V njem je prikazanih 66 tur, izletov in prečenj, od nedeljskih izletov do zahtevnejših brezpotij in lažjih plezalnih tur. Snov je razdeljena v štiri skupine (poglavja), ki predstavljajo težavnostno stopnjo. Najprej so na vrsti sprehodi in izleti, ki jih je 18: Peč, Škocjan, Pri kapelici (nad Rožem), Žingarica, soteska Čepa, Ajdna, Bornova pot, stari Ljubelj, planina Korošica, planina Kofce, Dovžanova soteska, Podkanjski slap, Junska gora, Ojstra in Topica, Solčavska tisa, Potočka zijalka, Koprivna. Pod oznako sredogorje spada 21 tur: Vošča, Trupejevo poldne, Visoki vrh, Plevelniki, Dovška Baba, Golica, Struška, »Skalaška pot« po grebenu Belščice, Svačica, Srednji vrh, Zelenica čez Ljubeljščico, Košutica, Grlovec, Setiče, Kališnikovo poldne, Ženiklovec, Stegovnik, Virnikov Grintovec, Pristovski Storžič, Olševa, Uršlja gora. 22 je vzponov v visokogorje, pet pa opisov prečenj in večdnevni tur (Korensko sedlo–Belca, Belca–Ljubelj, prečenje Košute, prečenje pod Košuto, Pavličev vrh–Olševa–Peca). Avtorja sta prehodila vse v knjigi predstavljene poti na obeh straneh meje in opisala najnovejše stanje na terenu. Opisana je tudi najnovejša plezalna zavarovana pot na Cjajnik, nova ferata na Košutnikov turn ter pot čez Meli. To je pravi izborni vodnik tako za nedeljske izletnike kot najzahtevnejše gornike!

Podobe iz sanj

Založba Karantanija

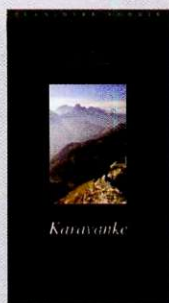
V zbirki *Klasiki* je založba Karantanija izdala zbirko črtic *Podobe iz sanj*, ki jih je Ivan Cankar zbral in izdal leta 1917 in so bile zadnja pisateljeva knjiga. Zbirka obsega enaintrideset črtic. Črtice so po vsebini močno različne. Srečamo vizionarne podobe in hrepenenje po odrešitvi skozi mit narodnega junaka, obtožbo vojnih grozot in trpljenja, spomin na mater, vprašanja o smislu trpljenja in smislu smrti, spomin na prijatelje in razmišljanje o usodi naroda in vseh tistih, ki jih je vojna prizadela s svojo brezobzirnostjo, odgovornost za svetovno vojno, sebičnost in licemerstvo.

Kurdi

Založba Modrijan

Dr. Günther Deschner (1941) je avtor dokumentarnih in reklamnih filmov. Kot publicist in pisatelj se že dolgo časa ukvarja s kurdskim vprašanjem. Na številnih potovanjih po Kurdistanu se je pogovarjal z vsemi pomembnimi kurdskimi politiki. Bil je prijatelj legendarnega kurdskega vodje Mustafa Barzanija; mnogokrat

1.

1.

2.

3.

4.

se je srečal z njegovim naslednikom Masudom Barzanijem, partnerjem in tekmečem Džalalom Talabanijem in z vodjem Kurdske delavske stranke Abdullahom Öcalanom. Zdaj smo dobili prevod njegove knjige *Kurdi*, ki predstavlja zgodovino in sedanost naroda, ki nikoli ni imel svoje države in je razdeljen med več držav. Najbolj grobo zatirani so v Turčiji vse od Atatürka naprej, v Iraku je Sadam Husein nad njimi izvajal pravi genocid, vendar se jim zdaj tam godi bolje. Kurdsko vprašanje je že dolgo povezano z nafto in z njihovo neenotnostjo, ki je posledica dolgega življenja v različnih državah.

Kraljica Slovencev

Založba Ognjišče

Ob stoti obletnici kronanja podobe Marije Pomagaj na Brezjah je izšla knjiga *Kraljica Slovencev*, ki jo je napisal Ivan Sivec. V njej je v literarni obliki prikazal zgodovino brezjanske božje poti od njenega nastanka do danes. V obliki pripovedi pokaže življenje slikarja Layerja, ki je naslikal milostno podobo Marije Pomagaj, začetek in rast romanj, prihod frančiškanov, čudežne ozdravitve, kronanje milostne podobe, Marijo Pomagaj kot medvojno begunko, Brezje kot kraj odpuščanja in sprave, romanje bolnikov in invalidov in končno papežev obisk te najbolj znane slovenske božje poti. Knjiga bo ob stoti obletnici kronanja primerno počastila Marijo Pomagaj, Kraljico Slovencev. 16 strani barvne priloge nam z arhivskimi fotografijami prikaže brezjansko božjo pot skozi čas.

Zavarovane rastline

Založba Mladinska knjiga

Žepni vodnik *Zavarovane rastline Slovenije* – napisal ga je Peter Skoberne, izšel pa je v zbirki *Narava na dlani* – je zelo aktualen, saj je prvi, ki zajema celoten novi seznam zavarovanih rastlin. Predstavljena je zgodovina varstva rastlinstva v Sloveniji, na poljuden način tudi predpisi in pravila ravnanja, glavni del pa obsega predstavitev večine zavarovanih rastlin –

85 gesel s kratkim opisom, fotografijo, razlago ogroženosti in področjem razširjenosti. Prva zavarovana rastlina na ozemlju Slovenije je bila planika – leta 1896 na Goriškem. Od tedaj se je zvrstilo več predpisov, ki so obravnavali to področje, zadnji leta 1976, po katerem je bilo zavarovanih 28 vrst. Novi predpis iz leta 2004 pa zajema bistveno več rastlin (več kot sto), saj upošteva tudi zahteve evropske zakonodaje.

Spisi o filozofiji

ZRS

Znanstveno-raziskovalno središče Koper je v zbirki *Knjižnica Annales* izdalo delo *Vstopanja (spisi o filozofiji)*, ki ga avtorica Andrina Tonkli Komel posveča obravnavi izbranih tem iz zgodovine filozofije in sodobne filozofije, ki segajo vse od problematike sofističnega razumevanja vloge govora pa do pojmovnozgodovinskega pristopa k filozofski tvorbi pojmov. Pri tem poskuša pokazati, v čem je vrednost ukvarjanja s filozofskim izročilom, kje se to prepleta z osnovnimi vprašanji sodobne filozofije, predvsem v njeni fenomenološki in hermenevtični usmeritvi. Naslovi prispevkov v prvem sklopu: *Prepričljivost govora, Premaknjenost filozofije, Razumem, da bi verjel?, Kako je resničnost postala basen ..., Kriza*. In v drugem: *»Prevrat kopernikanskega nauka«, Evropa kot življenjski svet, Husserl v Biti in času, Kaj pa jezik in čas?, Uvod v pojmovno zgodovino*.

Pasme psov

Založba Narava, Olševsek

V zbirki *Vodnik od A do Ž* je izšel priročni vodnik *Pasme psov od A do Ž*. Namenjen je za prepoznavanje pasem, izbiro in nakup psa. Vsebuje več kot 300 odličnih barvnih fotografij. Opisi pasem psov so po abecednem redu. Kratke informacije in opisi potrebnih življenjskih razmer omogočajo preprosto ugotavljanje primerne pasme. Prikazane so različne skupine pasem in njihove posebnosti, s čimer bomo lažje izbrali ustreznega psa. Poleg tega so zbrani tudi pomembni strokovni izrazi s pasjih razstav.

ISTRABENZ^(UP)

Iz Male Azije, prek stare Grčije do Rimljanov se je v tej ali oni obliki ohranjal kult boga veseljenja in vina, zavetnika tragedije in komedije, zascitnika sadja in vrtov. Naj bo Zevsov sin Dioniz med antičnimi Grki ali Bakh v starem Rimu, kjer se je pojavil, je vino teklo v potokih in jedace je bilo na pretek. Ljudem je prinesel vinsko trto, jih naučil pridelovati vino in povsod so ga ljudske množice rade castele. Naj bosta Zevsov sin Dioniz in Bakh letosno jesen z nami!

Istrabenz, holdinška družba, d.d., objavlja tradicionalni peti javni kadrovski natečaj »Istrabenz UP« za leto 2007, s katerim bo poiskala mladega strokovnjaka ali mlado strokovnjakinjo s področja vinarstva in mu oziroma ji omogočila šolanje v tujini v skupni vrednosti 42.000 EUR.

Kandidatke in kandidati se boste potegovali za:

- ▶ šolanje na eni izmed elitnih tujih institucij, kot so: Université Victor-Segalen, Bordeaux 2 (<http://www.u-bordeaux2.fr/index.jsp>), UC Davis, University of California (www.ucdavis.edu), VINTAGE International Master of Science (www.vintagemaster.com),
- ▶ zaposlitev in načrtovanje kariere v enem izmed podjetij, povezanih s holdinško družbo Istrabenz, d.d.

K prijavi vabimo:

Dodiplomske študente in študentke višjih letnikov (3., 4., ABS) in poddiplomske študente in študentke Biotehniške fakultete, Fakultete za kmetijstvo, Visoke šole za vinogradništvo in vinarstvo ter živilsko-prehrabnih smeri ostalih fakultet, stare od 20 do 29 let, z aktivnim znanjem angleškega jezika in dobrimi organoleptičnimi sposobnostmi, zagnane, inovativne in samoiniciativne.

Prijava mora vsebovati:

- ▶ življenjepis,
- ▶ potrdilo o opravljenih izpitih s povprečno oceno,
- ▶ nalogo z naslovom »Ekološka pridelava vina danes in nov tržni izziv za jutri«.

Zmagovalca bodo izbirali:

prof. dr. Mojmir Wondra, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani; mag. Janez Valdhuber, Fakulteta za kmetijstvo, Univerza v Mariboru; mag. Barbara Stegel, pomočnica uprave za odnose z javnostmi, Istrabenz, d.d.; Magda Sturman, strokovna sodelavka za kadre, Istrabenz, d.d.; Iztok Klenar, član uprave Vinakoper, d.o.o., in podpredsednik mednarodne zveze enologov ter predsednik komisije Nevijo Pucer, predsednik uprave, Vinakoper, d.o.o.

Prijave sprejemamo do 18. oktobra 2007 na naslov:

ISTRABENZ, holdinška družba, d.d., Kadrovska služba (za Istrabenz UP), Cesta Zore Perello-Godina 2, 6000 Koper

Vaše prijave pričakujemo, poleg pisne po pošti, tudi na elektronskem naslovu: istrabenz.up@istrabenz.si. Isti elektronski naslov vam je na voljo tudi za morebitna dodatna vprašanja v zvezi s strokovno nalogo in kandidiranjem na razpis. Več informacij najdete na naši spletni strani <http://www.istrabenz.si/slo/kadri> istrabenzovup

Sommer, Stefanovski in Vilenica

Lucija Horvat, foto: Marko Cencič/STA, arhiv Demokracije

V soboto se je mednarodni literarni festival Vilenica končal. Dopoldne so se literati zadrževali v Štanjelu, kjer je bila podelitev kristala vilenica, zvečer pa so podelili nagrado vilenica makedonskemu dramatik Goranu Stefanovskemu.

Nagrada vilenica je prejel Goran Stefanovski.

Prireditve v Štanjelu je minila v znamenju predstavitev nagajencev mlade vilenice, pogleda v ustvarjalnost slovenske manjšine na Hrvaškem in podelitve kristala, ki ga je lani za svojo zgodbo v zborniku prejela Mojca Kumerdej. Mednarodna žirija pa se je letos odločila, da kristal za najboljši literarni prispevek v zborniku in na literarnem branju prejme znani poljski pesnik Piotr Sommer. Letošnji »kristalni« pesnik je študiral na Univerzi v Varšavi in je urednik poljske revije Literatura na Swiecie, ki objavlja prispevke avtorjev z vsega sveta, poleg tega poučuje poezijo. Napisal je več pesniških zbirk, med njimi V stolu, Po čem so nas pomnili, Lirični dejavnik in Pastirjeva pesem. Njegove pesmi so prevedene v številne jezike, v slovenščini je leta 2004 izšla zbirka Lirični dejavnik in druge pesmi. Uveljavil se je tudi kot pisec literarnih esejev. Sommer je prejel statueto, delo akademskega slikarja Petra

Abrama, in priložnost, da nastopi na uglednem literarnem festivalu Cuirt, ki vsako leto aprila poteka v irskem Galwayu.

Bogat program Večerna slovesnost v kraški jami Vilenica, ki se je udeležil tudi minister za kulturo Vasko Simoniti, se je začela z literarnimi branji. Svojo poezijo so brali Slovenec Milan Dekleva, Američanka Carolyn Forché, Mattison, Irec Chatal O Searcaigh, Turek Ataol Behramoglu in Poljak Piotr Sommer. Kasneje sta igralca Milena Zupančič in Rok Vihar v jami odigrala sceno drame Gorana Stefanovskega Črna luknja, za glasbeni del programa pa so poskrbeli Boštjan Gombač, Lado Jakša in vokalistka Vesna Zornik. Slovesnost je sklenila irska glasba.

»Hvala, Vilenica« S temi besedami se je za nagrado zahvalil letošnji vileniški lavreat, makedonski dramatik, scenarist in avtor znanstvenih del Goran

Stefanovski, ki so ga na podelitev nagrade pripeljali lipicanci v kočiji, in ob vhodu v jamo posadil lipo. Nagrado mu je izročil predsednik Društva slovenskih pisateljev Vlado Žabot, ki je opozoril, da festival s svojimi temami, diskusijami ter opozarjanjem na tako ali drugače zasenčene in marginalne kulture hoče in mora ostati aktualen. Letos je Vilenica še posebej opozorila na

literaturo v irščini in obravnavala različne oblike sodobne cenzure. Z nagrado so počastili najboljše v makedonski dramski književnosti in enega najmočnejših evropskih dramskih glasov, hkrati pa drami namenili več pozornosti ter tako odprli novo poglavje Vilenice, je pisalo v obrazložitvi, v kateri so še zapisali, da je delo Stefanovskega prebudilo pot celotne makedonske dramske književnosti in še naprej odpira nove prostore dramskega izražanja, v makedonsko dramo pa vneslo diha sozvočja med tradicionalnim ter sodobnim in univerzalnim. Goran Stefanovski je bil v nekdanji Jugoslaviji eden vodilnih dramatikov. Leta 1986 je na Akademiji za gledališko umetnost v Skopju odprl oddelek za scenarijstvo in bil do leta 1998 tam redni profesor. Na Brownovi univerzi v ZDA je predaval kot Fulbrightov zaslužni umetnik, med letoma 1998 in 2000 je bil gostujoči profesor na Dramatiški Institut v Stockholmu, od leta 2003 pa predava na Canterbury Christ Church University v Veliki Britaniji. Je član mednarodnega PEN in Evropskega kulturnega parlamenta. Leta 2004 je postal član Akademije znanosti in umetnosti Republike Makedonije. **D**

Letošnji »kristalni« nagajenec je poljski pesnik Piotr Sommer.

Mariborski NagiB

Kulturni center Pekarna je v sodelovanju s Slovenskim narodnim gledališčem (SNG) Maribor in Plesno izbo Maribor letos že tretjič pripravil festival eksperimentalnega giba NagiB. Festival je potekal med 6. in 8. septembrom z delavnicami v Zeleni dvorani Plesne izbe Maribor ter s predstavami v Pekarnini dvorani Gustafina na malem odru mariborskega gledališča. Umetniška voditeljica festivala je Vlasta Veselko. Program je predstavil izbor predstav in performansov, v katerih so ustvarjalci iz različnih kulturnih ozadij poskušali odgovoriti na vprašanje telesa v sodobni družbi, saj se v njem notranje srečuje z zunanjim in predstavlja mesto mogočih konfliktov. Le-tošnje delavnice, ki so bile namenjene dramaturgiji giba, je vodil srbski dramaturg Igor Dobričić, ki deluje v Amsterdamu. Glavni cilj teh delavnic je bil analizirati kom-

pleksnost produkcije pomena v plesnih predstavah, zapletenost notranjih in zunanjih znakov ter pojasniti vlogo dramaturgije pri upravljanju obeh vidikov.

Festival se je začel s četrtkovo predstavo Couple-like belgijsko-nizozemskega plesnega para Ugo Dehaes/Keren Levi

na malem odru SNG Maribor, v Pekarni pa se je odvila predstava hrvaškega Tala Dance Centra z naslovom Out of Service. Drugi dan festivala se je s svojo predstavo najprej predstavila Venezuelka Silvana Suarez Cedeno, potem Avstrijec Georg Hobmeier in nato še turška koreografinja Begum Erciyas. Sobota je bila v znamenju instalacije Čakalnice v izvedbi slovenskega KUD C3. NagiB se je končal s predstavo Striptease španskega plesalca Pera Faure v SNG Maribor ter z glasbenim delom NagiBeat v Gustafu. L. H.

Umetnik Georg Hobmeier

Negovan Nemec

Mestna galerija Nova Gorica bo deseto razstavno sezono začela s pregledno postavitvijo male kamnite plastike enega najvidnejših ustvarjalcev slovenskega modernega kiparstva Negovana Nemca. Letos mineva 20 let od smrti in 60 od rojstva umetnika, ki je s svojimi številnimi deli vtisnil svojevrsten pečat mnogim primorskim, predvsem pa goriškim krajem. Razstavo, ki bo na ogled do 2. oktobra, so odprli v petek, 7. septembra. Nastala je v sodelovanju z ajdovsko Pilonovo galerijo in Galerijo Velenje ter sodi v sklop študijskih razstav, ki so oziroma bodo z različnimi izbori predstavljale najznačilnejša Nemčeva dela. Tudi dvajset let po smrti namreč ostaja opus tega goriškega kiparja enako subtilen in vznemirljiv, izzivalen in nagovarjajoč. Za Nemca je značilna prepoznavna kiparska misel premišljenih razmerij materiala, prostora, mase in strukture,

Velika plastika Negovana Nemca

živo vpeta v prostor. Umetnik prostor prodorno zaznamuje s spomeniško, portretno in z veliko plastiko v javni uporabi v kamnu, lesu in železu pa tudi z malo plastiko v kamnu in bronu, so zapisali v goriški galeriji. Negovan Nemec se je rodil leta 1947 v Biljah in na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost diplomiral s spomenikom padlim v NOB na Gradišču nad Prvačino. Prvo samostojno razstavo je pripravil leta 1972 v Novi Gorici in razstavljal v številnih galerijah po Sloveniji in zamejstvu, ukvarjal pa se je še z grafičnim in industrijskim oblikovanjem. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 13. 9. 2007

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 Trubarjev antikvariat: Vokalna skupina Ad Libitum (Slovenija) – renesančna glasba

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal. Zgodba je postavljena v leto 1905, v majhno judovsko vasico Anatevka na ozemlju današnje Belorusije.

PETEK, 14. 9. 2007

20.00 Stara elektrarna: Akhe (Rusija): Katalog heroja. Režija: Y. Tumina

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

20.00 Križanke: Borut Bučar & Big Band RTV Slovenija – džez

SOBOTA, 15. 9. 2007

19.30 SNG Drama: Henrik Ibsen: Strahovi

20.00 Stara elektrarna: Farm in the Cave gledališki studio (Češka): Sclavi – Emigrantova pesem

20.30 Slovensko mladinsko gledališče: A. Furse: Don Juan. Kdo? Koprodukcija SMG in Athletes of the Heart (Velika Britanija)

21.00 Križanke: Terrafolk: Kvartet – etno folk. Terrafolk je tako doma kot tudi v tujini najuspešnejša slovenska etnoskupina. Leta 2003 so prejeli nagrado poslušalcev radia BBC.

NEDELJA, 16. 9. 2007

20.30 Cankarjev dom: H. Waldman: Vrniti pošiljatelj – Pisma iz šotorov / Return to Sender – Letters from Tentland (Iran)

PONEDELJEK, 17. 9. 2007

12.30 ZRC SAZU, Novi trg 2: Prof. dr. Tatjana Buklijaš (Hrvaška / Velika Britanija): Znanstvena disciplina in urbana preobrazba: anatomija na Dunaju 1848–1945. Predavanje bo potekalo v hrvaščini.

20.00 Plesni teater Ljubljana: Uroš Potočnik & Sabina Schwenner: Moja Mala Revolucija – plesno-gledališka predstava

TOREK, 18. 9. 2007

20.00 Plesni teater Ljubljana: Uroš Potočnik & Sabina Schwenner: Moja Mala Revolucija – plesno-gledališka predstava

20.30 Slovensko mladinsko gledališče: A. Furse: Don Juan. Kdo?

SREDA, 19. 9. 2007

18.30 Dvorni trg: Akademski folklorna skupina France Marolt

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

20.00 Cankarjev dom: Gledališče Krétakör & Árpád Schilling (Madžarska): ČRNADEŽELA / BLACKLAND. Politična satira predstavlja provokativno, groteskno in satirično sliko sveta, v katerem živimo.

20.30 Slovensko mladinsko gledališče: A. Furse: Don Juan. Kdo?

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Bournov ultimat

Monika Maljevič

Potem ko mu je skrivna agencija vzela identiteto, spomin in ljubljene osebe, se skrivni agent Bourne vrača še v tretje, da bi dokončno obračunal z ljudmi, ki so mu uničili življenje.

V iskanju odgovorov ga sled pripelje do zvezdavega novinarja Rossa, ki prav tako postane tarča neusmiljenega vladnega predstavnika Noaha. Ta v lov za ubežnikom pošlje odločno agentko Pamela, po življenju pa jima streže tudi okrutni morilec Paz, toda vpleteni se ne zavedajo, da je Bourne najnevarnejši prav takrat, ko ga začnejo stiskati v kot.

Leta 2002 je poskušal odkriti, kdo je. Leta 2004 se je maščeval za vse, kar so mu storili. Zdaj se vrača domov in zasledovalcem, ki bi se ga radi znebiti, lahko reče samo tri besede: »Vsega se spominjam.«

Bourne je človek brez domovine in brez preteklosti. Ljudje, ki jih ne prepozna, so ga poslali na okrutno urjenje, a se ga ne spominja. Postal je vrhunsko orožje in hkrati najtežja tarča, kar se je je CIA kdaj lotila. Od-

kar so ga pred nekaj leti ribiči potegnili ranjenega iz Sredozemskega morja, poskuša ugotoviti, kdo je in kdo ga je naučil ubijati. Ko morilec ubije njegovo ljubljeno Marie, se hoče Bourne maščevati, nato pa za

The Bourne Ultimatum

Režija: Paul Greengrass

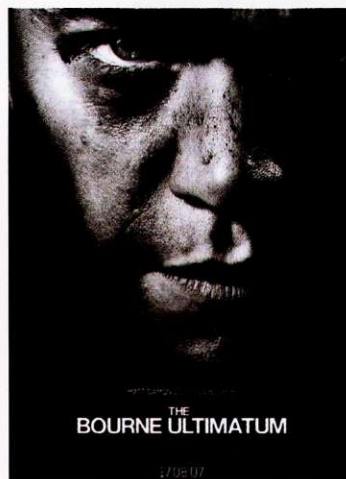
Scenarij: Tony Gilroy po romanu Roberta Ludluma

Produkcija: Doug Liman, Jeffrey M. Weiner, Henry Morrison

Igrajo: Matt Damon, Paddy Considine, Edgar Ramirez, Julia Stiles, Chris Cooper, Brian Cox, Daniel Brühl, David Strathairn

Premiera: 13. 9. 2007

Distribucija: Karantanija Cinemas

cije, ne deluje več. Nadomestil ga je nov program Črni šipek z novo generacijo izurjenih morilcev, ki jih ne nadzira nihče. Za vse, ki so odgovorni za program, je Bourne grožnja, ki jo je treba enkrat za vselej odstraniti. Zanj pa je program edina vez z življenjem, ki ga je zaman poskušal pozabiti.

Nima več kaj izgubiti, zato bo vse, kar so ga nekdanji gospodarji naučili, izkoristil za to, da bo našel tiste, ki so ga ustvarili, in končal to zgodbo. Pot ga pelje od Moskve do Pariza, Madrida, Londona in Tangerja, nazadnje pa se znajde tam, kjer se je vse začelo. Na ulicah New Yorka.

Filmsko občinstvo je minulih pet let navdušeno spremljalo Bournovo nevarno pot. Zgodba jih je očarala, pristop, način snemanja in izvrstna igra Matta Damona pa so jih osupnili. Drugi film iz serije je režiserja Greengrassa katapultiral med najbolj iskane filmarje današnjega časa, s filmom United 93 pa si je prislužil tudi prvo nominacijo za oskarja.

Zdaj se je Greengrass vrnil k Bournu in skupaj iščeta njegove korenine. »Bourne je resničen človek v resničnem svetu,« pravi režiser. »Zgodba ni črno-bela. Ves čas razmišljamo, ali je morilec ali pa so ga naredili za morilca. Skozi film se vleče stalen občutek, da je Bourne eden od nas, ki beži pred njimi.« **D**

vedno izginiti in pozabiti življenje, ki so mu ga ukradli.

Toda londonski časopis objavi zgodbo, ki razblini vse Bournove upe, da bo končno lahko mirno živel. Spet postane tarča. Stopnica, tajni program za neuradne ak-

Nepogrešljiv priročnik za gobarje

Več kot 60 opisov užitnih, pogojno užitnih in neužitnih gob ter izvirni recepti za pripravo okusnih jedi

za samo
3,20 €
pri prodajalcih
časopisov

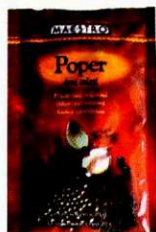
Recept iz vsebine

NARASTEK Z JURČKI

ZA 4 OSEBE POTREBUJEMO:

150 g kuhane pire
100 g na lističe narezanih jurčkov
1 beljak
1 rumenjak
žlico kisle smetane
parmezan
olivno olje Gea, sol, poper

Jurčke opečemo in prihranimo. Iz beljakov stepemo čvrst sneg. K piri primešamo rumenjak, jurčke, nastrgan parmezan in kisko smetano. Nato nežno primešamo sneg. Maso naložimo v namazane modelčke in narastek pečemo pri 180 stopinjah Celzija približno pol ure.

Priloženo DARILO ZA KUPCA

Podarja Market Klasek v sodelovanju z Maestrom.

Za vsake noč dan!

MAESTRO

Bravo, maestro!

Naročniki Večera lahko priročnik Gobe naročite po telefonu **02/23 53 326**, **02/23 53 322** ali **02/23 53 427** in po e-pošti: narocnina@vecer.com

C-MAXimalno uporaben

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Ford C-max 2,0 TDCi titanium

Čeprav je v družini Fordovih enoprostorcev najmanjši, je še vedno dovolj primeren in privlačen tudi za tiste, ki so si ogledovali bodisi galaxyja, bodisi S-maxa. Z odcepitvijo od družine 'focus' je C-max sedaj pridružen družini 'max', v katero spada že prej omenjeni in v Sloveniji izredno priljubljeni S-max. Po prenovi je postal še privlačnejši in še vedno ena najbolj ugodnih različic v svojem razredu.

Zelo privlačen Najugodnejša izbira pa prav gotovo ni 2,0-litrski turbodizel v povezavi z opre-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FORD C-MAX 2,0 TDCi
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.997
moč v kW (KM) pri vrt./min	100 (136) pri 4.000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 (340) pri 2.000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.372 x 1.825 x 1.588
medosna razdalja v mm	2.640
prtljažnik v litrih	460 – 1.620
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.563 (427)
največja hitrost v km/h	200
pospešek 0-100 km/h v s	9,6
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,6/4,8/5,8
poraba na testu v l/100 km	7,3
cena vozila v EUR	21.683

mo 'titanium'. Od osnovnega modela je dražji za skoraj 6.000 evrov, vendar boste z doplačilom še za nekaj dodatne opreme deležni še večjega udobja, varnosti ter ne nazadnje še privlačnejšega videza avtomobila. Panoramska streha (čez celotno površino strehe), tempomat, aktivni žarometi, dvojna klimatska naprava, avdiosistem v povezavi s telefonom in glasovnim ukazovanjem, športnejši sedeži, cela vrsta kozmetičnih dodatkov so le nekateri s seznama serijske in dodatne opreme, ki smo je bili deležni. Grajo si tu zasluži le potovalni računalnik z bolj skupimi funkcijami ter miniaturnim za-

slončkom med ogromnima merilnikoma motornih vrtljajev in brzinomerom. Če so se pri obliki zgledovali po S-maxu, bi se lahko tudi tu. Kinetična oblika nosu poudarja dinamične vozne lastnosti avtomobila. Zadnji žarometi se ponašajo z LED-diodami, kar je edinstven primer v tem razredu. Če je karoserija odeta v lak z imenom 'panther black', platišča kar 18-palčna in zadnja stekla še dodatno zatemnjena, pa je videz vseh tudi tistim, ki ne marajo enoprostorskih vozil. Pri vstopu v avtomobil vas najprej pričaka občutek svetlosti in zračnosti zaradi že prej opevane panoramske strehe. Zaradi izdatno nastavljenih sedežev in volanskega obroča se vsak šofer hitro počuti domače. Tudi zadnji sedeži so posamično nastavljivi, s čimer dopuščajo možnost izbire med velikostjo prtljažnika in prostora za potnike zadaj. Zaradi te odlične lastnosti je tudi v osnovi ne največji prtljažnik izredno

vam na voljo, pa ob ukazu 'help' ženski glas z angleškim naglasom vljudno našteje mogoče funkcije. Uporabno – pa še morebitno zarjavelo znanje angleščine lahko obnovite.

Zmogljiv in varen Ob obratu kontaktnega ključa se oglasi značilen dizelski ropot, ki pa se, ko agregat doseže delovno temperaturo, spremeni v nežno brundanje. V našem primeru gre za iz galaxyja in S-maxa znani agregat, ki z močjo 100 kW spada še v nižji razred zavarovanja ter je tako prijaznejši za družinski proračun. Zaradi manjše mase vozila tu svoje poslanstvo opravlja še bolj suvereno. Do stotice na merilniku hitrosti pride prej kot v 10 sekundah in potegne do 200 km na uro. Kljub zavidljivim podatkom ga žeja ne muči pretirano, saj za 100 prevoženih kilometrov zahteva dobrih 7 litrov plinskega olja. Podvozje je tipično 'fordovsko', in to v dobrem pomenu be-

uporaben. Da je C-max prijazen do voznika in mu daje možnost, da se popolnoma posveti vožnji, so pri Fordu svoj avdiosistem nadgradili z glasovnim ukazovanjem. Z ukazi 'phone', 'radio', 'climate' vam sistem pomaga nastavitve nekaterih temeljnih funkcij omenjenih sistemov kar brezročno. Če ne veste, katere funkcije so

sede. Meja zdrsa je začrtana višje, kot si voznik enoprostorskega vozila predstavlja, kljub temu pa razen grobih neravnin podvozje absorbira negativno energijo s cestišča. Veliko zaslug si tu lastijo 18-palčna platišča s pnevmatikami širine 225 mm. Če odločno pretiravate, vas elektronski stabilizacijski sistem hitro postavi v pravo smer vožnje.

Nakup enoprostorca že dolgo ni več nujno zlo. Odpovedi dinamični vožnji in lepljenju pogledov se prav tako ni treba odpovedati. Za sprejemljivo ceno so ti užitki na voljo v paketu C-max. **D**

Novici

MAZDA CX-7 Najmanj terenski in najbolj športen med vozili SUV. Tako bi lahko na hitro opisali novo mazdo CX-7, ki z zelo privlačno obliko in ceno napada ta priljubljeni segment vozil. V bistvu ni na tem avtomobilu nič terenskega, če odmislimo mere in štirikolesni pogon. Velika kolesa s cestnim profilom, 2,3-litrski motor s turbopolnilnikom in 191 kW (260 KM), šeststopenjski ročni menjalnik in vzmetenje skrbijo za odlično lego na cesti, pospešek od 0 do 100 km/h v osmih sekundah in končna hitrost 210 km/h pa potrjujejo športnost. Povprečna poraba znaša 10,2 litra bencina na 100 km, paketa opreme pa sta dva; osnovna različica vključuje šest zračnih blazin, elektronska pomagala, kot so ABS z EBD in DSC (ESP), samodejno klimatsko napravo, radio s cedejem in 18-palčna platišča ter stane 31.300, dražja pa 34.500 evrov, pri čemer lastnik med drugim dobi ksenonske žaromete, usnjeno oblažljenje in avdiosistem Bose.

FORD MONDEO Fordova uspešnica mondeo je pravkar zapeljala na slovenske ceste. Tretja generacija je, pričakovano, največja doslej, v dolžino za primerjavo meri približno 5 cm več kot prejšnji petvrtni mondeo, medosna razdalja pa se je povečala za kar 10 cm, kar obljublja ogromno prostora v kabini. Za dinamično obliko je zaslužen novi 'kinetični dizajn', prav tako pa Ford obljublja zelo dinamične vozne lastnosti. Velik je napredek pri kakovosti tako v notranjosti kot na karoseriji, kjer so prvič uporabili brezživno lasersko varjenje. Karoserijske različice so še vedno tri: s štirimi ali petimi vrati in kombi. Velika je tudi izbira motorjev; bencinskih je pet, s prostorninami od 1,6 do 2,5 litra in močmi od 81 kW (110 KM) do 162 kW (220 KM), turbodizli pa štirje, s prostorninami od 1,8 do 2,0 litra in močmi od 74 kW (100 KM) do 103 kW (140 KM). Najcenejši novi mondeo lahko kupec pri nas dobi za 19.631 evrov.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe:

**AVTOŠOLA
JEŽICA**

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev vozniškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Nemirni velikan

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Severna Amerika v svojem osrednjem severnem delu, ki meji na Kanado, skriva enega najlepših narodnih parkov na svetu – Yellowstone. Le redkokdo pa se zaveda, da se pod to prelepo pokrajino skriva največji vulkan na svetu, ki je še vedno aktiven.

V Yellowstonu je mogoče opazovati celo vrsto tipičnih ameriških živali. Najbolj znameniti so bizoni in volkovi.

Narodni park Yellowstone je s svojimi skoraj 9.000 kvadratnimi kilometri največji in hkrati najstarejši nacionalni park na svetu. Za nacionalni park je bil razglašen že ob samem nastajanju Združenih držav Amerike, to je bilo leta 1872. Park letno obišče okoli 3 milijone ljudi, ki jih zanima predvsem prista ameriška divjina in nekatere vrste tipičnih ameriških živali. Tako je v parku mogoče najti drugod po Ameriki že zdavnaj iztrebljene bizone in volkove (te so ameriške oblasti, potem ko so bili v parku že iztrebljeni, pred časom znova naselile, saj volkovi skrbijo za to, da se črede bizonov ne raz-

množijo preveč), kojote, grizlje, lose, orle in gorske leve. Prav tako v parku živi več kot 400 vrst ptic, sesalcev, rib, dvoživk in plazilcev, od katerih je pet vrst živali zaščitnih, mnoge pa živijo samo še v tem parku. Ker so se upravitelji parka bali, da bi zaradi prevelikega števila obiskovalcev prišlo do prevelikega vznemirjenja in prevelikega rušenja naravnega bioritma živali, so po parku namenoma zgradile redke in ozke ceste, zaradi česar je park težko dostopen, hkrati pa ohranjajo tipično ameriško divjino.

10.000 gejzirjev Poleg živali ima park še eno

Geolog Paul Doss

posebnost. Iz njegove notranjosti na površje bruhajo številni gejzirji in oblaki pare, ki so največkrat mešanica vode in žvepla (od tod ime parka Rumeni kamen – žveplo namreč na zunanem površju pušča tipično rumeno barvo). Po ta čas dostopnih podatkih je samo v Yellowstonu več gejzirjev kot drugod po svetu, okoli 10.000, vsako leto pa odkrijejo še kakšnega. Najbolj znan med njimi je gejzir Old Faithful, ki zanesljivo bruhne enkrat na 65 do 92 minut (prav od tod njegovo ime – Stari zanesljivi). Ocenjujejo, da je do danes bruhnil že skoraj 140.000-krat. Bolj znan gejzir je tudi Steamboat ali »Parnik«, ki svojemu imenu primerno ob izbruhu vodo potisne tudi do višine 120 metrov.

Skrivnost »Rumenega kamna«

No, le malokdo se ob vseh lepotah zaveda, da je vse to vrenje posledica tega, da skoraj celoten park leži na supervulkanu (znanstveniki takšnim vulkanom pravijo kaldero – kotel), ki je za nameček še vedno precej aktiven. Pri tem je zanimivo, da so do te ugotovitve prišli šele leta 1960. Do takrat so sicer vedeli, da je park vulkanskega izvora, vendar se s tem niso kaj prida ukvarjali. Leta 1960 se je nato Bob Christiansen z Ameriške geološke uprave med preučevanjem zgodovine parka spomnil na nekaj, na kar se ni še nihče pred njim, če je vulkanskega izvora, tudi krater. Začel ga je iskati, vendar brez uspeha. Na njegovo srečo se je prav takrat Nasa, da bi preizkusi-

la nove kamere, odločila park še enkrat posneti z zraka. Kopije posnetih slik so prišle tudi do Christiansena. Takoj ko jih je videl, mu je postalo jasno, zakaj kraterja ni našel. Krater je dobesedno celotni park. Eksplozija vulkana je naredila krater s premerom 65 kilometrov, zaradi česar ga s tal ni bilo mogoče prepoznati.

Poznejša raziskovanja so pokazala, da gre za največji znani aktivni vulkan na svetu, ki je nazadnje v vsej svoji razsežnosti izbruhnil pred 600.000 leti. Hkrati so znanstveniki ugotovili, da vulkan na veliko izbruhne vsakih 630.000 let, kar pomeni, da bi moralo do naslednjega izbruha priti v 30.000 letih. Če bi se to zgodilo, bi pomenilo, da bi na površje izbruhnilo toliko lave, kot bi jo lahko spravili v valj s premerom 72 kilometrov in višino 13 kilometrov, kar bi imelo nepredstavljive posledice za življenje na Zemlji. Znanstveniki ocenjujejo, da bi se v tem primeru curek lave, dima in pepela dvignil 13 kilometrov visoko, lava bi meter na

Park je dobil ime po značilni rumeni obarvanosti skal, ki je posledica izbruhov mešanice pare in žvepla.

debelo prekrila območje, veliko za več površin Slovenije, hkrati pa bi izbruhnilo toliko pepela, da bi lahko z njim prekrili Kalifornijo šest metrov na debelo. Resni znanstveniki pravijo, da bi bila ameriška celina v tem primeru najverjetneje povsem uničena, izbruhani pepel pa bi povzročil takšne podnebne spremembe, ki bi vplivale na 95 odstotkov svetovnega prebivalstva. Ameriška geološka uprava in uprava Yellowstonea sta že pred časom ustanovili t. i. Yellowstoneški observatorij, ki naj bi zdaj preučil, kakšna je možnost izbruha vulkana in kako bi ravnali v tem primeru.

Nestabilna stabilnost No, še največja težava tistih, ki bi posku-

šali napovedati možnost izbruha vulkana, je, da je težko najti vzorec, iz katerega bi lahko skleпали, da bo vulkan izbruhnil. »Navadno so znaki za vulkanski izbruh potresi, a teh je v Yellowstoneu že zdaj veliko – letno okoli 1.200. Večina je prešibkih, da bi jih sploh čutili. Tudi spremembe v vzorcu gejzirskih izbruhov bi lahko imeli za indikatorje, a kaj ko se ti nepredvidljivo spreminjajo ves čas. Celoten park je zelo nestanovit, zato je težko kar koli napovedati,« v knjigi *Kratka zgodovina skoraj vsega* piše Paul Doss, glavni geolog v parku. Težava je po njegovo tudi v tem, da se vsi manjši izbruhi zgodijo popolnoma nepričakovano in brez vseh poprejšnjih znamenj. Tako je denimo leta 1989 v parku izbruhnil manjši vulkan, ki je za seboj pustil krater s premerom petih metrov. Žrtev ni bilo, zaskrbljivo pa je, da je izbruhnil

povsem nepričakovano. Kljub temu Doss pravi, da to še ne pomeni, da bi do velikega izbruha prišlo v bližnji prihodnosti. Sam celo dvomi, da bo do njega sploh prišlo. »Samo na podlagi tega, da je v preteklosti obstajal vzorec obnašanja vulkana, še ne moremo z gotovostjo sklepati, da bo tudi v prihodnje tako. Videti je, da se večina kotla magme hladi in kristalizira. Hlapi, ki pri tem nastajajo, se sproti sproščajo. Če bi hoteli eksplozijo, bi se morali hlapi ujeti in akumulirati pod zemljo,« pravi Doss. Pritrjujejo mu tudi nekateri drugi znanstveniki, ki pravijo, da je, čeprav je celotno območje parka precej aktivno, mogoče po izbruhih gejzirjev in potresih, ki jih je vsako leto približno isto število, sklepati, da obstaja vzorec predvidljivosti, ki hkrati kaže, da je celotno območje kljub nenehnemu vrvežu na neki način stabilno. Seveda pa tudi opozarjajo, da so vulkani vedno nepredvidljivi. Yellowstone tako za zdaj navidezno spi, vendar to še ne pomeni, da se ne bo nikoli več zbudil. **D**

**NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO**

Dajte radio
na glas ob 7:07

**102.4, 103.7
RADIO CENTER**

RADIO CENTER
Radio centeri so na voljo na vseh radijskih postajah.

WWW.RADIOCENTER.SI

Končalo se je sanjsko

Kristjan Stranščak, foto: Reuters

Slovenski atleti in atletinje so na enajstem svetovnem prvenstvu, ki je potekalo od 25. avgusta do 2. septembra, v japonski Osaki presegli vsa pričakovanja.

Na prvenstvo je odpotovalo 13 atletov in atletinj, pregovorno nesrečna številka pa naši izbrani vrsti še zdaleč ni prinesla nesreče. Slovenci so nastopili odlično in postavili mejnik, ki ga bo v prihodnosti težko preseči. Razočaral ni niti en posameznik, navdušilo pa jih je kar nekaj.

Največ pohval si zasluži Primož Kozmus, ki je osvojil srebro v metu kladiva. Po Gregorju Cankarju, ki je bil leta 1999 bronast v skoku v daljavo, je postal drugi Slovenec z medaljo na svetovnem prvenstvu. Kozmus je že pred prvenstvom napovedoval kolajno, ki je v hudi konkurenci najboljših metalcev na svetu, med katerimi jih je vsaj šest lahko upalo na stopničke, ni bilo lahko obljubiti. Brežičan se je brez težav uvrstil v finale, v njem je nato že v prvem metu kladivo vrgel 80,68 metra daleč in napovedal boj za meda-

ljo. Ko je v tretjem metu dosežek izboljšal na 82,12, je bilo jasno, da je velik uspeh pred vrati. Pred zadnjo serijo je bil na prvem mestu, nato pa je na sceno stopil Ivan Tihon, čigar kladivo je pristalo pri 83,63, kar je bilo dovolj za naslov. Slovenskemu orjaku je ostalo srebro. Da je psihično zelo stabilen in sposoben za največje dosežke, je pokazal z zadnjim metom, saj je kljub vsemu verjel v zmago in še nekoliko izboljšal svoj rezultat ter z najboljšim metom le centimeter zaostal za državnim rekordom.

Finale za finalom Velik obliž na rane, ki jih je slovenski atletiki prizadejala afera Jolande Čeplak, so tudi izidi preostalih slovenskih tekmovalcev na japonskih tleh. Finale Matica Osovnikarja v teku na 100 metrov je primerljiv s Kozmusovim dosežkom. Škofjeločan je nastopil na vrhuncu

prvenstva, ki ga vselej z velikim zanimanjem spremljajo milijoni gledalcev pred televizijskimi zasloni, in ime Slovenije ponesel v širni svet. Res je, da 27-letni šprinter vselej najbolje nastopi na velikih tekmovanjih, a se preboja v finale, kamor se je uvrstil

Napoved o medalji je izpolnil.

Najhitrejši beli šprinter na svetu

kot prvi belec po dvajsetih letih, vseeno nismo nadejali. Ob tem je postavil še nov državni rekord 10,13 in bil ena najzanimivejših 'zgodb' prvenstva. Razočaral ni niti v teku na 200 metrov, v katerem se je prebil do četrtfinala, polfinale pa zgrešil le za eno mesto. Odlično je nastopila tudi Brigita Langerholc, ki je bila v odsotnosti suspendirane Čeplakove pod pritiskom, a je vseeno tekla osebni rekord in se prebila v finale. V njem je nato iztisnila vse iz sebe, prehitela tri tekmovalke in pristala na petem mestu. Peta je bila še Marija Šestak v troskoku, ki je bila celo kandidatka za medaljo, a ob treh tekmovalkah, ki so za zdaj boljše od naturalizirane Slovenke, objektivno več ni mogla narediti. Približala se je odličnemu osebnemu rekordu in povsem upravičila nastop na Japonskem. Po hudi poškodbi, zaradi katere je začasno pretrgala športno pot, je iz leta v leto bolj-

IAAF: nikoli več prazne tribune

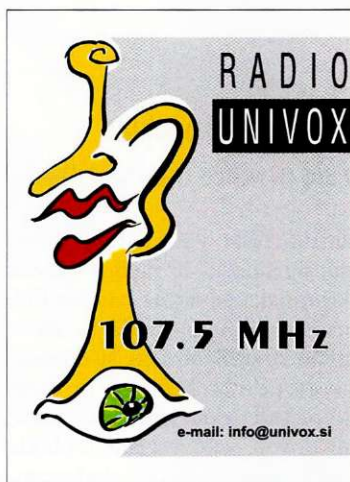
ša in bo kolajno naskakovala na prihajajočih velikih tekmovanjih. Na stopničke lahko v prihodnosti računa tudi Miran Vodovnik, ki je bil tokrat odličen šesti v suvanju krogle. Ko bo nekoliko shujšal, kar je že napovedal, bo še bližje svetovnemu vrhu, pravijo številni strokovnjaki.

Nihče ni pogorel Sonja Roman je dosegla najboljši izid sezone in se prebila med polfinalistke teka na 1500 metrov, medtem ko se je Jan Žumer z dostojnim nastopom prebil do četrtfinala v kratkem šprintu. Oba debitanta na svetovnem prvenstvu na prostem si zaslužita čestitke. Podobno velja tudi za preostale, čeprav se niso prebili iz kvalifikacij. Boštjan Buč, ki je doslej na velikih tekmovanjih kot po pravilu razočaral, je tokrat s pogumnim tekom na 3000 metrov z ovirami le za las zgrešil finalni nastop in postavil osebni izid sezone. Rožle Prezelj je le za centimeter za izidom sezone zaostal v skoku v višino, Helena Javornik pa se je v prvo polovico sodelujočih prebila v maratonu, ki je potekal v zelo težavnih vremenskih razmerah. Merlene Ottey je blizu najboljšega časa sezone tekla na 100 metrov, kar ni bilo dovolj za napredovanje, a je Jamajčanka, ki je rekorderka po številu medalj s svetovnih prvenstev, zmagala že s tem, ko je na Japonskem pri 47 letih sploh nastopila. Upamo, da se še ne bo odločila za pokoj in bo Slovenijo tudi v prihodnosti zastopala na velikih tekmovanjih. Še najmanj sta pokazala Damjan Zlatnar v teku na 110 metrov z ovirami in Andrej Poljanec v sko-

ku s palico. A slednji ima opravičilo, saj je imel velike težave z opremo. V seštevku lahko nastop slovenske reprezentance ocenimo z odliko, saj nihče ni razočaral, navdušili in presegli pa so že tako visoka pričakovanja.

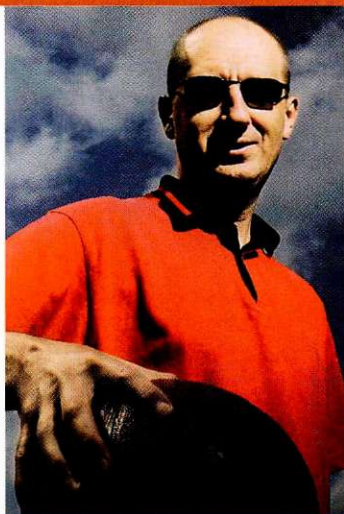
Brez rekorda, a razburljivo

Klub rekordnemu številu atletov (1990) v Osaki ni bilo niti enega svetovnega rekorda. Razplet številnih disciplin je bil razburljiv in zanimiv, prav tako pa smo bili priče številnim vrhunskim izidom. Bilo je nekaj presenečenj, nekateri zvezdniki pa so še utrdili svoj status. Veseli smo, da ni bilo afer, medtem ko je bil nekoliko bolj žalosten pogled na tribune stadiona Nagai, saj so bile pogosto na pol prazne. Odgovorni ljudje v vrhu Mednarodne atletske zveze (IAAF) so uvideli napako in že napovedali, da bodo v prihodnosti prvenstva podeljevali samo tistim, ki bodo zagotovili polne tribune in pravo ozračje. Prihodnje prvenstvo bo leta 2009 v Berlinu, kjer se za gledalce ni bati. **D**

Telovadca **MITJA PETKOVŠEK** in **ALJAŽ PEGAN** sta na SP v športni gimnastiki dosegla fantastičen uspeh. Petkovšek je na bradlji postal svetovni prvak in si tako zagotovil nastop na olimpijadi v Pekingu 2008, Pegan pa je postal svetovni podprvak.

Na atletski veliki nagradi IAAF v Rietiju je Jamajčan **ASAFA POWELL** s časom 9,74 sekunde že v kvalifikacijah izboljšal svoj svetovni rekord (9,77) iz Pekinga 2005. Tako je izpolnil obljubo, da bo rekord popravil pred koncem sezone.

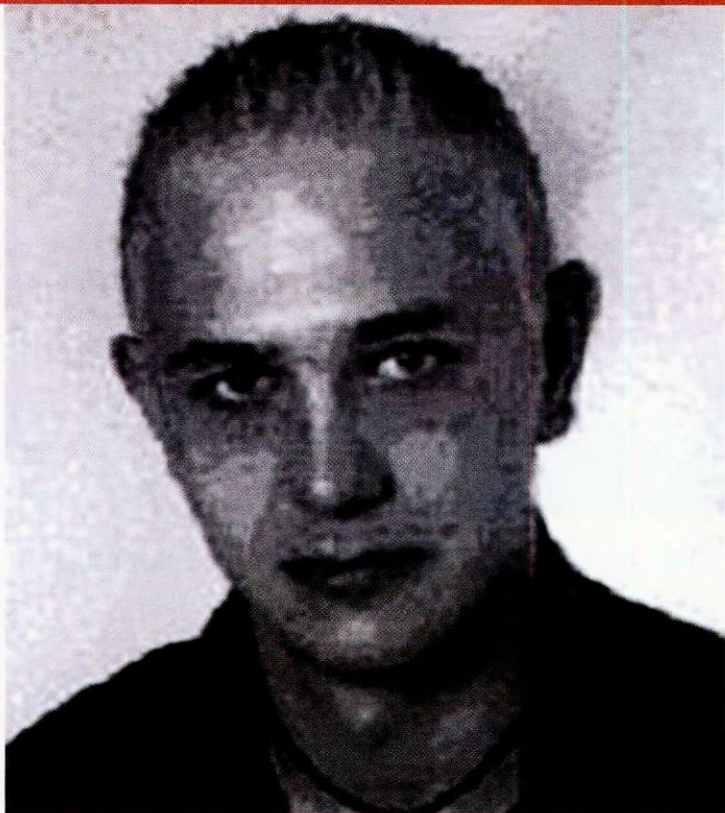

Poveljniki

Esad Babačić

Tisto, kar nas pri naši reprezentanci najbolj navdušuje, je homogenost, ki se kaže predvsem v obrambi.

Če smo se proti Francozom še čudili, nam je proti Turkom postalo jasno, da igrajo naši eno najboljših obramb na prvenstvu. Nikakor ne trdim, da smo dorasli Rusom ali celo Špancem, toda eno je gotovo: kdor nas bo hotel premagati, se bo pošteno namučil. Pred prvenstvom smo se bali, da nimamo dovolj igralcev za velike stvari, zdaj se sprašujemo, kdo poleg Špancev ima tako dolgo klop kot Slovenci. To mislim popolnoma resno. Zdaj ko smo videli, kako igrajo Jagodnik, Slokar, oba Lorbka in Dragič, se nam res ni treba nikogar bati. Poleg naše reprezentance smo se v teh dneh navduševali tudi nad genialnostjo Šarunasa Jasikevičiusa, ki je dokončno povrnil vero v evropsko košarko. Potem ko je popljuval košarko NBA, ki je že dolgo časa popolnoma brez domišljije, je ponižal še Francijo na čelu s superzvezdo Tonyjem Parkerjem, ki nima tako raznovrstnega orožja kot veličastni Litvanec. Šarunas igra inteligentno košarko, ki onstran velike luže očitno ni zaželen. Kako naj si drugače razlagamo dejstvo, da v najmočnejši svetovni ligi niso opazili vsega razkošja, ki ga ponuja nekdanji igralec Olimpije. Tudi atletsko prepotentni Francozi so lahko le nemo opazovali bravure spretnega Šarunasa, ki igra in poveljuje svojemu moštvu, tako da se zdi, kot da je selektor malce odveč. Prav tako se je izkazalo, da moštvo brez vojskovodje na terenu ne more konkurirati za najvišja mesta. Na srečo smo tudi sami dobili poveljnika, ki zna postaviti soigralce in jim razložiti, kaj naj počnejo. Seveda je to Matjaž Smodiš, ki zna odigrati pod koš ali pa se preleviti v organizatorja igre, odvisno od tega, kje v igri se kažejo razpoke. Bistvo je v tem, da mu nihče ne oporeka, kadar povzdigne glas v imenu ekipe. Nekaj takšnega je bilo v minulih letih skorajda nemogoče, saj je bilo v ekipi preveč potencialnih vodij. Kako se je delitev oblasti odražala v igri, smo lahko začutili na svoji koži vsi tisti, ki s srcem navijamo za slovenske košarkarje. Prav tako imamo končno razdeljene vloge; starejši in bolj izkušeni na čelu z Nesterovičem in Lakovičem uživajo avtoriteto med mlajšimi, kar je najbolj normalno. Mlajši igrajo racionalno, kot da bi imeli za seboj že nekaj takšnih prvenstev. Posebej veliko odkritje je seveda Goran Dragič, ki igra izjemno napadalno košarko, prav nič pa ne zaostaja v obrambi. Vse to nas lahko navdaja z optimizmom, ki tokrat ni iz trte izvit. Takšnega moštvenega duha še nismo imeli in zakaj nam tokrat ne bi uspelo nekaj velikega.

Zapornik je zvrtil skozi zid luknjo in jo pobrisal.

Kako da ni nihče od paznikov opazil vrtanja šestdesetcentimetrške luknje?

Prebil je zid

Bogdan Sajovic, foto: PU Maribor, arhiv Demokracije

Obsojeni kriminallec je v le nekaj tednih v zid zapora zvrtil 60-centimetrsko luknjo in jo prejšnji teden pobrisal iz mariborskega zapora. Kopanja v zid ni nihče niti opazil!

Želja po svobodi je večino dana vsakemu živemu bitju. Pri tem ni pomembno, ali gre za človeka ali žival. Kaj ni pesnik nekoč napisal pesem Ujetega ptiča tožba? Samovoljno omejevanje svobode, da o sužnjelastniških odnosih niti ne govorimo, je prepovedano z vrsto mednarodnih konvencij. Prav tako sta sužnjelastništvo in protipravno omejevanje človekove svobode v vsaki civilizirani državi prepovedna z njenimi lastnimi zakoni ne glede na prej omenjene mednarodne konvencije. V nekaterih državah je prepovedano celo protipravno zadrževanje določene vrste živali v ujetništvu.

A vendar zakon v nekaterih primerih predpisuje omejevanje svobode. Prvenstveno pri ljudeh, ki se ne morejo normalno vključiti v družbo, ki so preveč bolni in bi bili lahko grožnja sebi in okolici, ali pa pri ljudeh, ki so se

zavestno odločili, da pravila civilizirane skupnosti zanje ne veljajo in jih zato po mili volji kršijo. Po domače povedano gre pri slednjih za obsojene kriminalce. A glej ga, zlomka, prav ti so navadno prepričani, da se jim je zgodila največja krivica. Precej liberalni slovenski kazenski režim jim z izjemo res najbolj nevarnih morilcev sicer omogoča, da se med prestajanjem zaporne kazni občasno vrnejo v družbo, katere pravila so nekoč kršili. Zaradi primerne obnašanja za zapahi jim omogoča proste izhode za konec tedna, še več, kot so jih imeli nekoč tisti, ki so

služili vojsko v nekdanji Jugoslovanski ljudski armadi. Nekateri kriminalci pa lahko odidejo tudi na dopust ne glede na to, da ni malo državljanov, ki si dopusta skoraj ne morejo privoščiti. A vse to očitno nekaterim obsojencem ni dovolj, zato v zlato svobodo pobegnejo mimo običajnih privilegiranih izhodov.

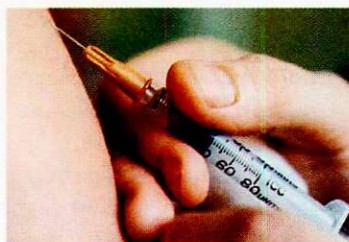
Kje so bili pazniki Eden takšnih je tudi 24-letni Siniša Josić. Očitno gre za kar velikega kriminalca, kajti prestajal je šestletno zaporno kazen zaradi rop in hude telesne poškodbe. Do konca kazni mu je ostalo še leto in pol za rešetkami. Za rešetke je torej prišel zaradi zločina, ki ga je zagrešil, komaj je dobro zakorakal v polnoletnost. Da mladca obsojijo na tako visoko kazen, glede na našo vsakdanjo sodno prakso pomeni, da gre vsekakor za zakrknjenega ali pa vsaj nevarnega

kriminalca. Josić je imel ne glede na precej visoko kazen proste izhode, vendar so mu jih odpravili, kajti na rednem testiranju so odkrili pozitivno reakcijo na drogo.

Josić je zato sklenil, da jo bo pobrisal. V ta namen je v zunanjo steno zapora zvrtil šestdeset centimetrov široko luknjo, skozi njo skočil na ulico in jo popihal. Do sedaj ga še niso našli.

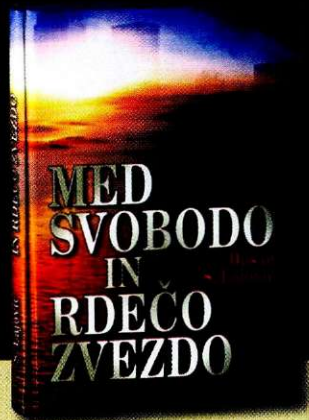
V njegovi sobi so pod posteljo našli le škatle, v katere je skrival odvečni material, ki se je nabral med vrtanjem zidu.

Zanimivo pa je vprašanje, s kakšnim orodjem mu je uspelo zvrtili luknjo, kako ga je dobil in predvsem kako da ni nihče od paznikov slišal vrtanja oziroma prebijanja zidu niti ni pogledal pod posteljo, kjer se je kopičil odvečni material. Grof Monte Cristo je kopal trinajst let in je sedel v samici, Josić pa nekaj tednov v normalni celici, pa ni nihče nič slišal. Morda bi bilo treba malce zaslišati tudi njegove paznike, predvsem pa jih vse, z upravnikom vred prevetrili. **1**

**„KONČNO SEM UGOTOVIL, DA
IMAM V ROKAH UDBOVSKO
EVIDENCO, IZ KATERE JE
MOGOČE ZANESLJIVO RAZBRATI,
KDO JE BIL V KOMUNISTIČNEM
SISTEMU NJIHOV AGENT
IN KOGA SO ŠE POSEBEJ
NADZOROVALI.”**

**ZADNJI
IZVODI**

+ DARILO*

Dušan S. Lajovic
(Med svobodo in rdečo zvezdo, str. 148)

www.demokracija.si/knjigarna

Dušan S. Lajovic **MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO**

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. Obseg: 347 strani. Format: 17 x 24,5 cm. Trda vezava. Cena knjige je 25,87 EUR. Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*OB NAROČILU KNJIGE VAM PODARIMO DARILO V VREDNOSTI 6,00 EUR.

Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si
ali po telefonu 01 230 06 66.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Eva Černe - zmaga občinstva

Alenka Godec - najboljša izvajalka

Iva Stanič - najboljša mlada
neuvveljavljena izvajalka

Zamgovalka strokovne komisije je Damjana Golavšek.

Slovenska popevka 2007

Barbara Prevorčič

V nedeljo je na odru Gallusove dvorane Cankarjevega doma potekala prireditev Slovenska popevka. Med glasovi, ki so odzvanjali, je gledalce najbolj prepričala mlada Eva Černe, strokovno komisijo pa izkušena Damjana Golavšek.

Slovenska popevka je postala gospa v zrelih letih, saj je praznovala 45. rojstni dan, zato so gledalci in poslušalci prvega programa Televizije Slovenija, Radia Koper in Radia Maribor med glasovanjem lahko prisluhnili nekaterim preteklim, zdaj že zimzelenim zmagovalkam Slovenske popevke, ki so jih izvedli prvotni izvajalci. Na oder so tako prišli Nino Robič, Ivanka Krašovec, Braco Koren, Alenka Pinterič, Rafko Irgolič, Lidija Kodrič, Alfi Nipič, Lado Leskovar, Elda Viler ter Pepel in kri in za svoje nastope prejeli bučen aplavz. Na začetku sta prvo zmagovalko festivala, zimzeleno Mandolino, zapela Stane Mancini in Beti Jurkovič. Anika Horvat je skupaj z otroškim zborčkom zapela lansko

nagrajeno skladbo Belo nebo. Prireditev, ki poteka od leta 1962, ko so se slovenski popevkarji prvič zbrali na Bledu, je zamenjala kar nekaj lokacij. Z Bleda se je kmalu preselila na Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, nato v Halo Tivoli, Križanke in Cankarjev dom.

Nove melodije Letos se je na tekmovanje prijavilo 55 skladb, med katerimi jih je strokovna komisija izbrala 14. Na odru so tako nastopili: Slavko Ivančič, Kalamari, Ansambel Rdeči dečki z Edvinom Fliserjem, Ylenia, Folkrola, Nataša Mihelič, Iva Stanič, Manca Špik, Alenka Godec, Eva Černe, Andreja Zupančič, Kattrinas, Damjana Golavšek in Dežur. Voditelja sta bila simpatična Bernarda Žarn ter televizijski in gledališki igralec Janez Škof.

Nagrade Eva, ki je prejela 2.415 klicev, je zapela balado Pomlad v mestu avtorjev Boštjana Grabnarja in Damjane Kenda Hussu,

očarala pa je tudi s smaragdno večerno toaleta. Prisluži-la si je kipec dečka s piščalko. Tako so v nasprotju z lanskim letom, ko so organizatorji želeli, da o zmagovalcih odloča izključno kakovost glasbe, ne pa priljubljenost izvajalcev, tokrat svoje mnenje prek telefonskega glasovanja lahko izrazili tudi gledalci. Drugih pet nagrad je podelila petčlanska strokovna komisija. Za najboljšo skladbo v celoti je razglasila povratnico na glasbene festivale Damjano Golavšek, ki se je predstavila s skladbo Naravne sile, pod katero sta se podpisala Karel Novak - Čarli in še enkrat Damjana Kenda Hussu. Slednja je prejela tudi nagrado za najboljšo besedilo, in sicer za verze popevke Ne računaj name, ki jih je zapela Ylenia. Po mnenju strokovne komisije je najboljša izvajalka postala stara znanka tekmovanj Alenka Godec, ki je zapela počasno skladbo Boljša kot prej. Najboljša mlada, še neuvveljavljena izvajalka je med nekaj debitanti postala Iva Stanič s popevko Kako živiš?. Prvega so na oder poklicali Janeza Gregorca, ki je prejel nagrado za najboljši aranžma, še enkrat za skladbo Naravne sile Damjane Golavšek, ki se tako lahko pohvali kar s tremi nagradami. **D**

Aktivne Select

Mlade pevke, združene v triu Select, osvajajo tudi televizijske gledalce. Za uspešnico Modra misel so namreč dekleta posnela videospot, ki se je septembra začel vrteti na malih zaslonih. S svojim prejšnjim videospotom za pesem U la la (que sera, sera) so bila dekleta objavljena na kanadski videofestival Cravefest, kjer so se v kategoriji Electronic/Dance/World predstavila ob tako velikih glasbenih imenih, kot so Chemical Brothers, Armand van Helden, Raight Said Fred in Air. Zato ne dvomimo, da bo tudi njihova nova vizualizacija s svojevrstno dinamiko in zanimivo montažo pritegnila precejšnje zanimanje javnosti. Poleg snemanja pa so se 'Izbranke' odločile tudi za zanimivo sodelovanje s svojim občinstvom. V prihajajočem mesecu bodo namreč izbrale zmagovalca poletnega razpisa za najboljši dokumentarec s snemanja spota Modra misel, podarile pa mu bodo vikend paket za dve osebi na vroči Mallorci.

Osvajajo male zaslone.

Znesel se je nad fotografom

Ne prenese nadležnih paparacev.

Simpatični britanski igralec Jude Law očito ne zna krotiti svojega besa. Ker se je znesel nad fotografom, je pristal na policijski postaji. Po poročanju britanskih medijev naj bi bil Law paparaca udaril najprej v obraz, nato pa ga zbrcal na tla in pri tem vpil, naj neha zasledovati njega in njegove otroke. Domnevno žrtev, ki je pred napadom stala na avtobusni postaji v bližini igralčevega doma, so morali po

napadu odpeljati na zdravljenje v bolnišnico, kjer so mu oskrbeli poškodovano roko.

Fotograf sicer trdi, da ni fotografiral ne Jude ne njegovih otrok. Izjavil je: »Bil sem na avtobusni postaji, a nisem slikal. Fotoaparati sem imel še pospravljeni. Njegovih otrok pa sploh nikjer ni bilo. Prepoznal me je in me začel obtoževati, da hočem posneti njegove otroke. Nato me je udaril v obraz in me začel brcati. Njegovo vedenje me je prav šokiralo.« Po dogodku naj bi se bil igralec sam odpravil na policijo, tam pa so ga kmalu izpustili. Law nikoli ni skrival svojega sovraštva do fotografov; trdil je, da so vsi navadni zalezovalci. Nekoč se je jezil: »Vdor fotografov v zasebnost ljudi je višek. Če bi jim odvzeli fotoaparate, bi bili navadni čudaki in zalezovalci. Vsak dan me zasledujejo v upanju, da bom padel ali kaj podobnega, oni pa bodo to posneli.«

Ninova mala

Na radijskih postajah se vrtili različica pesmi Moja mala, ki jo izvaja pevec Nino. Nino se je z izvirnikom predstavil v začetku letošnjega poletja, skladba pa se je vrtela tudi na festivalu Pesem poletja 2007, kjer je navdušil z nastopom ob novi spremljevalni plesni skupini.

Mladi pevec se odločno prebija na glasbeno sceno.

In kdo je Nino? Sedemnajstletnik je svojo glasbeno pot začel že pri šestih letih. Takrat se je namreč vpisal v velenjsko glasbeno šolo, kjer je začel igrati klavir in prepevati v pevskem zboru, kasneje pa je igral

tudi v orkestru Orff. V osnovni šoli je nastopil na številnih festivalih, npr. Korajža velja, Karaoke ... Kasneje je v Ljubljani uspešno končal nižjo glasbeno šolo, leta 2005 pa se je vpisal v prvi letnik glasbene gimnazije. Istega leta je spoznal produkcijsko ekipo studia M4 iz Velenja in z njo posnel prve avtorske pesmi. Spomladi 2006 se je javnosti prvič predstavil v oddaji TLP, poleti pa se je s pesmijo Ognjeni ples uvrstil v finale festivala Pesem poletja 2006. Lansko jesen je pesem pospešeno predstavljal v radijskih in TV-oddajah, na različnih prireditvah, dobrotelčnih koncertih ... V začetku letošnjega leta je začel sodelovati s producentom Deanom de Lucco in z njim posnel pesem Moja mala. Izdal jo je v založbi Nika Records. Pesem Moja mala je kmalu pristala na vrhu lestvic radijskih postaj.

Zahteva preživnino

Afera hrvaškega igralca Gorana Višnjića še ni dobila epiloga. Višnjiću, znanemu predvsem po vlogi v ameriški nanizanki Urgenca, se konec tega meseca na hrvaškem sodišču obeta tožba glede priznanja očetovstva, ki jo je proti njemu vložila Mirela Rupić iz Šibenika. Rupićeva trdi, da je Višnjić, s katerim je imela lansko poletje ljubezensko afero, oče njene petmesečne hčerke. Zanj zahteva 10.000 kun oz. 1.300 evrov mesečne preživnine. Rupićeva je hrvaškim medijem julija dejala, da je po aferi z Višnjićem rodila hčer in da je igralec za njeno nosečnost vedel od začetka. Čeprav hčerke nikoli ni javno priznal, naj bi ji bil že od rojstva do sredine julija mesečno nakazoval okoli 1.000 dolarjev. Zaslišanje naj bi potekalo 26. septembra, po besedah Višnjićevega odvetnika za zaprtimi vrati. Rupićeva zahteva, da Višnjić privoli v analizo DNK. Igralec naj bi bil po odvetnikovih besedah v to že privolil, a je predlagal, da jo opravi v ZDA, kjer živi.

Višnjićev zakon se je znašel na čerih.

Prestolnica EU

Magični gledalec, foto: RTV Slovenija

Na nacionalki se je začel niz dvanajstih kvizov o slovenskem predsedovanju Evropski uniji. Kviz je zanimiv, malce pa ga bo treba še izpiliti.

Pred predsedovanjem Slovenije Evropski uniji so se programski šefi na slovenski nacionalni televiziji spomnili, da bi bilo morda koristno ob množici drugih oddaj, posvečenih temu predsedovanju in evropski uniji nasploh, obogatiti svojo ponudbo tudi s kvizom na to temo. Tako je bila pred dnevi prva oddaja kviza Ljubljana, prestolnica EU. V načrtu programske sheme na nacionalki je dvanajst oddaj, ki jih vodi Peter Poles, zvrstile pa se bodo v sobotnih večerih.

Pravila oddaje so preprosta. Po poprejšnjem izboru se v dvorani pojavi dvanajst tekmovalcev. Odgovarjajo na sklop vprašanj o našem glavnem mestu. Nekateri so se sicer zmrdovali, kako da prav Poles, ki je doma iz Štajerske, vodi kviz o slovenski prestolnici, vendar se, resnici na ljubo, ni slabo izkazal. Kot je nekoč dejal cinični kolega: v Ljubljani je tako ali tako več Štajercev kot Ljubljančanov.

Tekmovalci imajo pri svojih odgovorih tudi ves čas pomoč. V ušesih imajo slušalke in so ves čas v zvezi s svojim pomočnikom zunaj studia. Napačen odgovor prinese rdečo luč. Tri rdeče luči prinesejo izpad iz nadaljnega tekmovanja.

Po izpadu šesterice se tema vprašanj spremeni v vprašanja o Evropski uniji. Na enak način kot v prvem sklopu voditelj postavlja

vprašanja, dokler ni izločena še četverica tekmovalcev. Preostala dva se pomerita v velikem finalu, tokrat brez pomoči od zunaj, in zmagovalca, ki prvi odgovori na tri vprašanja, dobi pet tisočakov. Tolažilnih nagrad ni. Zmagovalca nagrado lahko podvoji z dodatno nalogo, računalniško miselno igrice z zastavami, kar pa se ne zdi najbolj posrečena ideja. Predvsem starejši tekmovalci, ki ne nabijajo vsak dan videoigric, nimajo prav veliko možnosti, da bi v eni minuti razvrstili zastavice in si pridobili dodatno nagrado.

Oddaja sama je imela nekaj lepotnih napak. Voditelj je recimo prevečkrat »opominjal« igralce, da »jim gre kar predboro«, kakor da s pravilnimi odgovori motijo koncept oddaje, ker do izteka časa ne bo zmagovalca. Zanimivo bi bilo videti, kako bi avtorji rešili tak razplet kviza. Voditelj je bil tudi malce preveč živčen, zamešale so se mu kartice s podatki tekmovalcev, vsaj enkrat ni dobro pogledal odgovora in je z napačno napovedjo zmedel tekmovalca, nekajkrat pa so se mu tudi zamešale letnice. Upajmo, da je bila to le začetna trema in da bo svojo vznemirjenost v naslednjih oddajah bolje obvladoval.

V okviru kviza je tudi oddajanje v živo z ene od lokacij v Ljubljani. Tam naj bi bil skrit mošnjiček z dvema evrskima kovancema. Zala Vidali, ki v okviru igre vodi iskanje mošnjička, nagovarja mimoidoče, naj poskušajo mošnjiček najti in ga do konca oddaje prinesiti v studio. Najditelj v prvi oddaji je bil nagraden s potovanjem v dvoje na Dunaj in brezplačnima letnima kartama za smučišči Rogla in Kravavec. Upajmo, da bo letos sezona boljša kot lani. Bodo pa morali Vidalijevo malce vzeti v roke, saj se ji je med oddajo jezik le malo preveč zapletal, kar je zaradi treme sicer razumljivo, vendar pa kvari kakovost oddaje. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Vaši načrti so v nevarnosti, saj si je določena oseba naredila drugačen načrt, kot je bilo sprva rečeno. Počutili se boste ogroženi od prijateljev, vendar so to samo prazne marnje in prazne skrbi, saj se na osebo poleg sebe lahko zanesete.

Bik
21.4.-21.5.

Veseli boste, da se vse odvija, kakor ste načrtovali, čeprav se morate kar močno truditi. Bodite vedri, saj vas ne bo nihče mogel prehiteti pri koritu. Če ste zaposleni v šolstvu, boste imeli nekaj več dela, kot je običajno, in lep konec tedna.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Oddahnili se boste od napornega tekanja po trgovinah. Vseeno pa boste čakali odgovor na vprašanje, ki ste ga nekomu postavili že pred nekaj dnevi. Potrditev svojih sumov boste dobili prej kot ta odgovor. Pripravite se na manjši pretres.

Rak
22.6.-21.7.

Nikakor si ne morete privoščiti koraka nazaj, pa čeprav ste raki. Potrudili se boste in šli samo še naprej; ne boste se pustili motiti. Delo vas bo počakalo, še naveličani ga boste. Nikakor ne boste mogli delati, če ne boste najprej vzpostavili reda.

Lev
22.7.-21.8.

Rojeni v prvem delu avgusta boste utegnili imeti težave z avtom, vendar se bodo hitro rešile. Bolj problematičen bo nepremišljen nakup, ko boste morali vračati stvari, ki so neuporabne in predrage. Pritok financ je zagotovljen.

Devica
22.8.-21.9.

Preprosto dobro se boste počutili, posebno tisti, ki boste v teh dneh povabljeni na kakšno trgatev. Bodite čim bolj naravni in nezahtevni, pa se bo vse odvijalo po načrtih in delo bo šlo odlično. Družina vas bo pogrešala in vam dala to jasno vedeti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Veseli boste, da ste izkoristili še zadnje dni poletja za krajši dopust na morju, saj se je mraz začel že takoj v septembru. Naveličani sodelavci se boste odpravili iskat novo delo, vendar se boste kmalu prepričali, da je veliko bolje tam, kjer ste.

Škorpion
23.10.-21.11.

Nekoliko boste utrujeni od številnih poslovnih srečanj, sicer pa polni energije. Ne pozabite se posvetiti svojim otrokom, ki že nestrno pričakujejo, kdaj si boste vzeli čas zanje. Tisti, ki jih nimate, pa si vzemite čas za prijatelje in sorodnike.

Strelec
22.11.-20.12.

Velik kamen se vam je odvalil od srca, potem ko ste vse, kar vas je tiščalo, povedali osebi, ki ji zaupate. Imeli boste veliko sreče pri sklepanju poslov in denarja vam ne bo manjkalo. Tudi v zasebnem življenju boste cveteli.

Kozorog
21.12.-19.1.

Kozorogi, starejši od šestdeset let, se boste te dni jezili na svoje otroke, ker se po vaše nikakor ne potrudijo dovolj. Veliko dela boste imeli mlajši kozorogi, posebno tisti, ki študirajo. V ljubezni se utesne za samske pojaviti kakšno upanje.

Vodnar
20.1.-18.2.

Zaradi izjemne zaposlenosti si boste starejši vodnarji zaželeli čimprejšnje upokojitve, mlajšim pa bo v teh dneh nekoliko dolgočasno in neprijetno, ker boste nekako brez družbe vrstnikov istih let. Želeli si boste nazaj minulo poletje.

Ribi
19.2.-20.3.

Prepustili se boste počitku na lovorikah; vse lepo in prav, toda le če ne boste počivali predolgo. Pravočasno se potrudite in se vrnite nazaj na stare tire. V petek vas bo iskal neki človek, vendar vas ne bo našel in nihče vam ne bo znal povedati, kdo je bil.

ENOTNI V ZMAGI
OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	ROMAN CHATEAUBRIANDA	OBLAČILO ZA NA ROKO	ŠVICARSKO-FRANCOSKI PISATELJ (CLAUDE)	ČETA (POMANJ-SANO)	DEMOKRACIJA
MOŠKI, KI GARA						UMIVALNA SKLEDA
VRSTA MUŠKATNEGA VINA						
VESOLJSKO PLOVILO						
STOPNJA PRIDEVNIKA						
BIVALIŠČE UMRLIH				KOBALT		
FR. MATEM. (FRANCOIS)				TOVARNA PREDMETOV IZ KARTONA		

DEMOKRACIJA	VEČDELNA SKLADBA	OSEBA V RAZMERJU DO DRUGE OSEBE	IZVRŠNI ORGAN ALI OBLAST	ŽENSKO IME	HERCEGOVEC	DEMOKRACIJA	VIDA JUVAN LJUBLJANA		DEDALOV SIN IVAN LENDL				
KRAJ OBRNEN OD SONCA						PSU PODOBNA ZVER						AFGANI- STANSKI POLITIK TARAKI	ANDREJ ŠIFRER
MOŠKI, KI ROPA						TOVARNA JEKLA MANJŠA METLA							
BULA MEZGOVNEGA TKIVA							TITAN HRIB NAD TREBINJEM		NEPROFE- SIONALEC	PRHA MESTO TARANTO			
REKA V ŠPANIJI (IZ CRK RETA)					DVIGALO ZA TRANSPORT- IRANJE PESKA								ŠABAC
KNJIŽEVNIK HANSSON				VZDEVEK ALEŠA KERSNIKA	ZNAK ZA TELUR NRAVO- SLOVEC			ZDRAVILNA RASTLINA				BIVŠI HRVAŠKI KOŠARKAR TVRDIČ	NEKDANJI SLOVENSKI ALPINIST (FRANCI)
AMERIŠKO OTOCJE V ALEUTIH				VZDEVEK GRAFIKA GABRIJELA JUSTINA				GLAVNO MESTO ZIMBABVEJA					
SPIKERJICA KOROSČEVA				PUBLICIST VIDMAR NICK NOLTE				DEMOKRACIJA FIZIČNI DELAVEC RICHARD HAMILTON					
KRAJ V OBČINI LITJIA								ATLETINJA STRAŠKOVA					
DEMOKRACIJA	SLOVENSKI KNJIŽEVNIK (IVAN)							VITEK LOVSKI PES			OLGA REMS		

Rešitev prejšnje križanke

NAVADA, ARAKAN,
KALINA, AMATER, VITA,
KOS, LO, SRST, KOV, ETAT,
TOTAL, ALPINIST, APA, ILL,
AMINTA, ROTITEV, RAJKO,
ITIKAVA, IR, AVT, NASA,
ERAZEM, II, ANT, ACIS,
TARČA, RJINA, JIM, AJAR,
EKAR, ART, SARA

Nagrajenci 35. številke

- 1. nagrada:** **JOŽE HORVAT**
Iršičeva 12, 3000 Celje
- 2. nagrada:** **VINKO CIJAN**
Heroja Staneta 2, 3310 Žalec
- 3. nagrada:** **BREDA PERKO**
Pod vrbami 55, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 20. 9. 2007
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- **10.9.1890** se je rodila francoska modna oblikovalka italijanskega rodu Elsa Schiaparelli, ki je v modo uvedla podložena ramena.
- **10.9.1905** so v Ljubljani odkrili spomenik pesniku Francetu Prešernu.
- **10.9.1990** je IS začel preučevati predlog konfederalne pogodbe za preureditev jugoslovanske države, ki naj bi jo pripravili skupaj s hrvaško vlado.
- **11.9.1649** so Angleži v Droghedi izvedli enega najhujših pokolov nad Irci, ki so po verski reformaciji v Angliji ostali katoličani.
- **11.9.1918** so v Trstu ustanovili slovenski tržaški narodni svet, na Vogrskem pa Narodnoosvobodilni svet za Primorsko Slovenijo.
- **11.9.1989** je slovenska alternativa objavila poziv z naslovom Kakšne volitve hočemo.
- **12.9.1897** se je rodila francoska fizičarka Irene Curie, hčerka Marie in Pierra Curie, poročena s F. Joliotom. Leta 1935 je skupaj z možem dobila Nobelovo nagrado za fiziko.
- **12.9.1934** so Latvija, Estonija in Litva sklenile sporazum o sodelovanju, imenovan tudi baltska atanta, da bi se uprle predvsem agresivnosti sovjetske Rusije.
- **12.9.1943** je nemška vojska po tridnevni bojih prodrla v Gorico in iz nje izrinila partizansko vojsko.
- **13.9.1830** se je rodila avstrijska pisateljica baronica Marie von Ebner-Eschenbach. Rekla je: »Smo tudi samokritični – če se pri tem nihče z nami ne strinja.«
- **13.9.1908** so na Ptuj izbruhnile velike protislovenske demonstracije s fizičnimi spopadi med Nemci in Slovenci.
- **14.9.1920** je mednarodna plebiscitna komisija v Celovcu odločila, da se mora jugoslovanska vojska slab mesec pred plebiscitom umakniti iz plebiscitne cone A.
- **14.9.1960** so v Bagdadu ustanovili organizacijo izvoznic nafte Opec.
- **15.9.1890** se je rodila angleška pisateljica kriminalnih romanov Agatha Christie.
- **15.9.1908** se je v Veliki Polani rodil pisatelj in politik Miško Kranjec.
- **16.9.1859** je škof Anton Martin Slomšek dosegel premestitev sedeža lavantinske škofije iz Št. Andraža v Labotski dolini v Maribor.
- **16.9.1934** je bila v škofijskem dvorcu v Goričanah pokrajinska konferenca KPJ za Slovenijo. Sklenili so, da je treba ustanoviti Komunistično stranko Slovenije. Takrat je bilo v Sloveniji okoli 400 komunistov. Nekoč je ob tem zapisal: »Vse skupaj bi lahko stlačili v eno majhno umobolnico ...«

POGLED NAZAJ (OD 10. 9. DO 17. 9.)

Slovenski četniki

V začetku leta 1943, pol leta po utopitvi četništva v protikomunistični milici, je Mihailovičev predstavnik za Slovenijo major Karel Novak s pomočjo Slovenske zaveze začel obnavljati oborožene četniške oddelke. Na Zaplani je ustanovil prvi četniški oddelek in vzpostavil radijsko zvezo z britansko službo v Kairu.

Odred, ki je v Polhograjskih dolomitih zlasti s prihodom prostovoljcev iz Ljubljane narasel na okoli 80 mož, je Novak junija preuredil v več odredov: osrednjega (Danilo Koprivica), štajerskega (Marjan Sterniša), gorenjskega (Jože Hlebec) in primorskega (Radivoj Cotič). Gorenjski in Primorski odred sta se vrnila v Polhograjske dolomite, osrednji odred pa je odšel proti Dolenjski. Ko je odred prispel na Otočec, je narasel na okoli 130 mož. Ustavil se je v Starem gradu pri Ortneku, kjer je 31. avgusta odbil napad Tomšičeve brigade. Umaknil se je na Grčarice, kjer se je utrdil v dveh močnih poslopih. 8. septembra 1943 je partizanska 14. divizija obkolila odred v Grčaricah. Z ognjem iz medtem zaplenjenih italijanskih topov, ki so jim stregli italijanski topničarji, je odred **10. septembra 1943** prisilila k brezpogojni vdaji. 141 preživelih ujetnikov so odpeljali v kočevske zapore in jim sodili kot izdajalcem.

Tujega nočemo ...

Tito je **12. septembra 1944** v govoru na Visu dejal, da med vojno še niso govorili o mejah, zdaj pa je napočil čas, ko bo treba nekaj povedati tudi o tem. V prvi izjavi o ozemelskih zahtevah, namenjeni mednarodni javnosti, je dejal, da je bila sestavni del boja vseskozi tudi »osvoboditev naših bratov« v Istri, Slovenskem primorju in na Koroškem. Te zahteve je nato podkrepil z geslom »Tujega nočemo, svojega ne damo«.

V nadaljevanju je Tito pojasnil, da so bili glede ozemelskih zahtev do tedaj preveč skromni, nasprotno pa so se sosedje ukvarjali z različnimi kombinacijami. Kot je poudaril,

prav sosedje, »ki so zasedli našo domovino, zdaj govorijo o jugoslovanskem imperializmu, hkrati pa pozivajo k velikodušnosti, na podlagi katere naj bi naše brate še naprej pustili pod tujo oblastjo«.

Napad na ZDA

11. septembra 2001 sta v znameniti stolpnici newyorškega WTC (Svetovnega trgovskega centra) treščili ugrabljeni letali in ju porušili. Tretje ugrabljeno letalo je treščilo v Pentagon, stavbo ameriškega obrambnega ministrstva, četrto pa je strmoglavilo blizu Pittsburga. V letalih in porušenih objektih je bilo več kot 3.000 mrtvih.

Ameriški predsednik George Bush je 15. septembra prvič potrdil, da je Osama bin Laden glavni osumljenec za napade na ZDA. V ZDA so se začeli pripravljati na odgovor. Potem ko so talibani zavračali izročitev osumljenega bin Ladna, je prišlo 7. oktobra 2001 ob 20.57 po krajevnem času do vojaške operacije proti Afganistanu. Američanom so se v protiteroristični organizaciji poleg drugih držav pridružile tudi države, ki mejijo na Afganistan, pri čemer je bilo najpomembnejše sodelovanje Pakistana. Američani so dobili pomembno pomoč tudi v enotah afganistanskega opozicijskega Severnega zavezništva, ki so 9. novembra že vkorakale s strateško pomembno mesto Mazar-i-Šarif. 13. novembra je padlo glasno mesto Kabul, kar je pomenilo poraz talibanskega režima. Začel se je lov na Osamo bin Ladna in talibane.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5 % DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 34/42

Mesto jekla in cvetja (1)

Vesel sem bil prispevka 23. avgusta v Demokraciji. Na dveh straneh je bila predstavljena Monografija mesta Jesenice. Žal pa je 20. stoletje obdelano le enostransko, kot da bi še vedno živeli v prejšnjem sistemu. Rdeči prah je odpihala nova tehnologija, a ostala je rdeča ideologija. Sam župan je 1. avgusta, na spominski dan, izjavil, da je nerazumljivo, da je bilo treba ta dan kot dolgoletni občinski praznik nadomestiti z dnem, ko so bile Jesenice iz povsem političnih razlogov razglašene za mesto. Res žalostno. Dolga leta smo se zavzemali, da dobimo status mestne občine, sedaj pa prvi človek občine dviguje revolucijo celo nad pridobljene mestne pravice.

Varuhi enoumja se očitno upirajo raziskavi partijsko-partizanskega sektašenja od samega začetka vojne, ki je zahtevalo številne žrtve in povzročilo velik razdor. Mnogi prizadeti si še danes ne upajo govoriti o krivicah, ki so se jim dogajale dolga desetletja po vojni. Ko me kdaj kateri teh ljudi prosi, da napišem njegovo zgodbo, ga poskušam opogumiti, naj to naredi sam. Pa tudi če še naprej le v svojem srcu nosi krivice, ki jih je prestajal po nedolžnem kot lastnik nekega premoženja ali nemški vojak ali verujoči državljani, ostaja njegova vest čista. Tistega, ki je povzročil krivice, pa verjetno peče vest, kar dokazuje tudi čedalje močnejše iz-

ražena potreba obnavljanja mitov revolucije. Zločine so spremenili v herojstvo, pa očitno ne razumejo, da s tem ne morejo doseči pomiritve. Hudih dejanj se bodo razbremenili le, če se bodo opogumili in pogledali resnici v oči.

Najhuje pa je, da se zaradi izkrievljanja resnice in dolgoletne indoktrinacije slabi vzorci obnašanja ponavljajo. Tudi ljubljanskega župana so zmotila resnična dejstva, zato je z gradu pregnal razstavo o slovenski osamosvojitvi. In resnična dejstva o revoluciji so na Jesenicah očitno tako boleča, da si znova pomagajo z obnavljanjem mitov. Prišel je čas razkrivanja zamolčane preteklosti. Zgodovinarji, kakršni je denimo Jože Dežman, se bodo lahko vrnili v znano okolje, da bo tudi mesto jekla in cvetja znova zadihalo z obema polovicama pljuč.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 36/71

Žrtve frankofolovskih partizanov (4)

Odzivam se na sestavek Žrtve frankolovskih partizanov (3) z dne 6. septembra 2007, ki ga je podpisal Daniel Selčan in družina Selčan, Stranice.

Spoštovani g. Selčan in družina! Zavajanje in netočnost moje- ga zapisa sta relativna! Zakaj?

Kot predsednik Demosove komisije v Celju, ki je poskušala po- leti 1990 evidentirati medvojna

in povojna grobišča ter medvojne in povojne zunajsodne umore in morije v nekdanji občini Celje, nisem imel na razpolago nobenih dokumentov in zapisov, ampak samo pričevanja oseb, ki so se oglasile prostovoljno ali pa pi- sale anonimna pisma komisiji ter anonimna sporočila po telefonu.

Ga. Štefka Šibanc me je prosi- la, ali lahko poiščem grob njene sestre Dragice Šibanc, ki je bila umorjena nekje na Frankolovem. Za umor njene noseče sestre sem samo slišal, zato sem se napotil k njej, da njeno pričevanje zapišem. Njeno pričevanje je bilo shrljivo in polno podatkov z imeni in pri- imki, usodne tragike umora njene sestre (tu je bilo prvič med drugi- mi omenjeno ime vašega očeta, in sicer: trije so prišli v hišo, drugi so čakali zunaj). Posebno zanimivo pa je pričevanje o doživljanju te- harskega taborišča, saj je bila nji- hova družina med prvimi pripe- ljana tja. Tudi tu je g. Štefka Šibanc navajala veliko imen in priimkov sozapornic in stražarjev. (Na Te- harjah so na zelo krut način umo- rili njihovega očeta.) Med stražarji je navedla (že drugič) tudi ime in domači priimek vašega očeta – Lopatjekov Rudi.

Zaradi izčrpnega pričevanja o tragični usodi njene družine, in ker o tem ni bilo nikjer nobenih dokumentov, sem zaprosil zgo-

dovinarja dr. Milka Mikolo, da še enkrat obiščeva Štefko Šibanc, da bi si še on zapisal njeno pričeva- nje. Njena usoda je zanimala tudi zgodovinarja in novinarja g. Iva Zajdelo in tudi z njim sem še en- krat šel k Štefki Šibanc.

Na koncu sem vse svoje zapi- ske zbral v sestavek, ki sva ga z gospo Štefko Šibanc nekega dne v nekdanji gostilni Zamorc skupaj prebrala. Takrat sem jo vprašal, ali naj ostanejo zapisane tudi vsa imena. Strinjala se je z vsem, kar sem imel zapisano. To je bilo nato objavljeno 21. 8. 2003 v Demokra- ciji, št. 34. Rad bi vam povedal, da sem tudi jaz poznal vašega očeta, saj je bil samo nekaj let starejši od mene, tako da sva se tikala. Kako sem si ga zapomnil?

Najprej po tem, kako je med vojno hotel prestrašiti svojo mamo in očeta, vašo staro mamo in starega očeta torej. Svojo ne- deljsko obleko je natlačil s slamo in jo na dvorišču pred hišo obesil na češnjo, ki je tam rasla. Prestra- šeni starši so vpili: »Naš Rudi se je obesil,« dokler sosedi, ki so pri- hiteli na pomoč, niso ugotovili, da je v obleki samo slama.

Vem, da je bil v partizanih, da so ga po koncu vojne enkrat za- radi nekih gospodarskih prestop- kov zaprli (kar mi je sam razlagal) in da je s svojim malim tovarnja- kov zbiral stara olja po črpalkah.

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice

Ta pravi!

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Že proti koncu njegovega življenja pa sem ga po dogovoru z njim obiskal pri vas doma v Stranica.

V Konjicah in Zrečah sem veliko zvedel o grobišču ob zidu straniškega pokopališča in domnevem grobišču v straniškem rudniku premoga (ki ga je imel v najemu Konjičan Hasenbichel) ter o domnevem grobišču pod »štircem« ob cesti Stranice–Vitjanje. Oboje je nasproti vaše sedanje domačije v Stranica. Zato sem vašega očeta o tem spraševal, vendar mi je dejal, da o tem nič ne ve in da o tem ni nič slišal. Tako sva se poslovila.

Datum 31. 8. 1944, ki ga navedate, da je šel vaš oče v izvidnico na Frankolovo, je najbrž točen, kajti 27. 7. 1944 je bila racija gestapa na Frankolovem. Takrat so zaprli moje starše in pet mojih sorodnikov. Takrat je moja teta Dana Šnabl videla vašega očeta na dvorišču. Jaz, 8-letni fantič, sem se skril na kozolcu.

Govorice ZB o vašem očetu na Frankolovem pa so sledeče: vaš oče se je kot mladoleten partizan šel sam dvakrat javit okupatorju; enkrat so ga hoteli ustreliti, tako da si je moral sam jamo kopati.

G. Danijel Selčan, kmalu po tem, ko je izšel moj sestavek v Demokraciji in ste me klicali, da niste vedeli, kaj je počel vaš oče, bili pa ste jezni, da hodi na pogrebe borcev (pogreb konjiškega Pintarja), sem vam rekel, da je bil žrtev vojne časa in zaveden od partizanov. To ste sprejeli. Razočarani pa boste nad arhivi Starega piskra, ki so vsi v Muzeju novejši zgodovine v Celju. Rekli bodo sicer, da jih nimajo, čeprav je dr. Jera Vodusek Starič v knjigi Prevzem oblasti

zapisala, da je celjski gestapo 8. 5. 1945 vso dokumentacijo izročil partizanski oblasti. Na koncu bi vas prosil, da – kolikor bi našli kakšne očetove zapise iz časa, ko je bil v Knoju in stražar v taborišču Teharje – le-te pošljete na moje ime na naslov: Komisija vlade RS za izvajanje zakona o popravu krivic, Jesenkova 3, 1000 Ljubljana. Zelo vam bomo hvaležni.

Janez Črnej, Celje

Vsiljevanje neokusnih reklam

Soglašam z Antonom Rupnikom iz Ljubljane in Daliborjem Jovanovičem iz Ajdovščine, ko opozarjata na neokusne in večkrat ponavljajoče se reklame na nacionalni TV. Tudi meni se upira ta napadalni reklamni kaos, ki se zaradi neprimerne, šablonskega in neduhovitega prikaza vse bolj spreminja v antireklamo, saj pred pomembnejšimi oddajami močno moti in vznemirja gledalce.

Zanima me, ali imajo na TV izdelana pravila o predvajanju reklam. Gre za merila kakovosti, duhovitosti, čas predvajanja, število objav. Ali gre za pridobitniško anarhijo v slogu, kdo da več? Po mojem mnenju je program naše nacionalke še vedno premalo ustvarjal na vseh področjih, zato v precejšnjem delu še vedno poneumlja gledalce. Svoje naredijo še neprijljive reklame, ki gledalce v določeni meri prav gotovo odvrčajo od TV-zaslonov. Resno opozarjam člane programskega sveta TV, naj se omenjenega problema v polni meri zaveda in se resno loti sprememb.

Pravzaprav je rešitev zelo preprosta in logična. Vprašajte (kot je predlagal g. Rupnik), kaj o tem menijo naročniki! Po nekakšni naravni zakonitosti bi morali programerji skrbeti za gledalce tako, da jim ponujajo čedalje bolj vsečen in poučen program, brez pridobitniške obsedenosti. Tu bi veljalo razmisliti in morda organizirati društva ljubiteljev televizije, kjer bi se o programih pogovarjali in jih ocenjevali. Podoben poskus je že bil pred leti, ko so imeli gledalci možnost pogovarjati se in vplivati na program prek posebne TV-oddaje.

Članom programskega sveta dobronamerno predlagam, naj

»Margaritas ante porcos!«

Marija Vodišek

»Ne mečite biserov v svinjak.« Besede po Mateju, ki pomenijo: ne govorite bedakom, česar ne morejo razumeti! Kruta, vendar resnična misel. Vsak dan se srečujemo, če ne osebno pa prek najrazličnejših medijev, z bedaki, ki govorijo in pišejo samo zato, ker lahko izkoristijo demokracijo. A prav ti se pritožujejo, da jim je krateno demokratsko izražanje. Prav nič jim ni mar, da zamegljujejo resnico, če jo sploh poznajo oz. dojemajo. Je minulo stoletje v komunizmu, nacizmu in fašizmu ustvarilo množične morilce, sedanje pa grmado bedakov? Čigavi dediči oz. učenci so? Morilci so ubijali fizično, bedaki pa psihično. Naj odpremo kateri koli časopis, v vsakem najdemo svoj prostor pisunčki, sejanci laži in senzacij, ki so pri bedakih vedno dobro sprejete, ker je to tako prijetno branje. Bedak lahko razume samo bedaka. Kdor spremlja dogajanje v naši domovini, se bo spomnil protestov opozicijskih poslancev LDS/SD ob razpravi novega zakona o RTVS. Društvo novinarjev Slovenije je že pred tem od odbora za medije v EU zahtevalo mnenje o inkriminiranem zakonu. Predsednik tega odbora Karel Jakubowicz je odgovoril, da bi sicer lahko pri omenjenem odboru napravili analizo zakona, vendar to ne bi bilo uradno mnenje. Predsednik DNS Grega Repovž je pošiljal v EU »obupne klice« na pomoč, potem je priletel v Ljubljano Aidan White, generalni sekretar Mednarodne zveze novinarjev. Potem ko se je seznanil z zakonom, je odgovoril: »Novi zakon o RTVS je dober evropski zakon, ni pa dober za narode brez demokratskih tradicij in politične kulture.« S to izjavo je pritožilec ali »špecarjem« povedal, kaj si misli o njih, na žalost pa tudi o slovenskem narodu. No, »napredni, demokracije žejni« novinarji še kar naprej rovarijo proti lastni domovini. Pred dnevi je novinar Večera Blaž Zgaga predsednikom vlad in voditeljem držav EU in ZDA kakor tudi državljanom teh držav (na več kot 350 naslovov) poslal pismo (v angleščini), v katerem trdi, da je v Sloveniji cenzura tiska. Naslovnike prosi za pomoč slovenskim novinarjem, ki trpijo pod nenehnimi pritiski. Obtožuje stranko SDS in njenega predsednika Janeza Janšo ter seveda generalno državno tožilko. Gotovo to pismo ni zraslo na njegovem zelniku, in ker so verjetno Grege Repovža v EU že sili, so spustili z vaje drugega novinarja, v Sloveniji znanega kot provokatorja. Seveda so ti zastavonoše demokracije pozabili na svojo dolgoletno samocenzuro, in ker se ti »biseri« še hranijo v kakšnem arhivu, jih je treba poslati odgovornim Evropske unije, da se bodo lahko prepričali, kakšne duhovne »veličine« se pritožujejo. No, tudi uredniki slovenskih časnikov, ki kaj veljajo, se morajo oglasiti in povedati, kdo jim ukazuje, kaj lahko objavijo. Bodo zmogli toliko poštenja? O nastopu Iztoka Podbregarja pred novinarji in parlamentarno preiskovalno komisijo menim, da je čisto navadna farsa. Povzetek: prišel, prebral svoj slavospev in odšel. To se je vedelo vnaprej. Nevredno generala in doktorja znanosti.

svojih gledalcev ne zapostavljajo, in to ne samo zato, ker TV plačujemo, marveč tudi zato, ker je TV naša ustanova in naj bi bili nanjo ponosi. Anketa naj bo prvi korak k temu in naj pokaže, kakšna je nacionalna TV po kakovosti, objektivni informa-

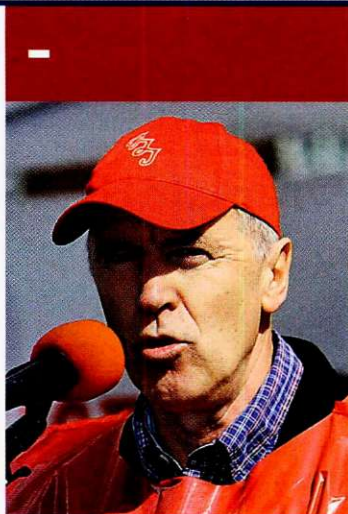
ktivnosti, a tudi duhovitosti in zabavnosti. Posebej velja poudariti, koliko smo televizijsko organizirani z Evropo. Gre torej za našo osrednjo kulturno-informativno ustanovo, ki jo kljub poplavi reklam redno plačujemo.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

Politični semafor

Preverjenemetode Predsednik ZSSS Dušan Semolič svari pred inflacijo, ob tem pa grozi s preverjenimi metodami. Po Semoličevu naj lastniki kapitala »znižajo pritiske na uprave in znižajo svoje apetite«. Prvi sindikalist tako od delodajalcev pričakuje usklajitev v pogajanjih o plačah, od vlade pa pričakuje dejanja in ne le besed. V nasprotnem primeru napoveduje možnost splošne stavke, ki bi nazadnje prizadela vse, od delavcev do direktorjev.

Bo popravil škodo? Ministra za obrambo Karla Erjavca kritizirajo tudi zaradi nesmotnega nakupa prenosne vojaške bolnišnice Role 2. Erjavec nima miru, čeprav je bila pogodba o dragem nakupu bolnišnice, ki se je kasneje izkazala za neuporabno, podpisana še v času prejšnje vlade. Kakor koli, minister je sedaj napovedal, da bo preoblikovana (dodatno naj bi porabili od 500 in 900 tisoč evrov) in nekoliko manj zmogljiva bolnišnica vendarle operativno uporabna leta 2009.

Lobira v Bruslju Predsedniški kandidat Lojze Peterle kljub zavzetosti doma ne zanemarlja vloge evropskega poslanca. V okviru prihodnje pogodbe EU se je tako sešel s poročevalcem za spremembe glede sestave evropskega parlamenta Lamassourjem, ob koncu pogovora pa izrazil optimizem. Sloveniji naj bi uspelo pridobiti en poslanski sedež več od sedanjih sedmih, in to ne glede na predvideno krčenje skupnega števila poslanskih mest na največ 750.

Čist kot solza?

Mirko Jelenič, nekdanji generalni sekretar Rdečega križa Slovenije (RKS), se mora te dni pošteno zabavati. Potem ko je iz vseh sodnih postopkov izšel tako rekoč brez madeža, mu bo moral RKS izplačati še 12 neizplačanih plač, kar naj bi skupaj s sodnimi stroški znašalo okoli 143.000 evrov. Tako je določilo Višje delovno in socialno sodišče ob koncu postopka, ki je Jeleniča sumilo zlorabe uradnega položaja.

Rdeči križ naj bi bil pod Jeleničevim vodstvom posojal in najemal posojila v večjem obsegu tako s proračunskim denarjem kot s sredstvi iz prostovoljnih prispevkov. Najbolj je zbudila v oči nenormalno visoka obrestna mera, ki jo je RKS plačal za posojilo pri Kočevski hranilnici, kjer je več let delal Janko Jurca, Jeleničeva desna roka. Še spornejša je bila domnevno fiktivna kupo-prodajna pogodba med podjetjem Slork, kate-

rega direktor je bil sam Jelenič, in podjetjem IRT v lasti Sreča Kirna. Ta naj bi se tako okoristil z vsaj 90 milijoni tolarjev. Leta 2005 je ljubljansko okrožno sodišče ustavilo preiskavo zaradi pomanjkanja dokazov.

Istega leta se je proti Jeleniču začel postopek zaradi zlorabe položaja pri prodaji kmetijskih zemljišč na Obali, med katerimi so se skrivali tudi zazidljivi tereni. S prodajo pod ceno naj bi bil RKS pomembno oškodovan. Koprsko sodišče je Jeleniča zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo.

Obtoženi je postopke označil za politično motivirane. V RKS naj bi se sedaj poskušali z Jeleničem dogovoriti za znižanje zneska za sodne stroške, pri čemer bi se odpovedali reviziji postopka na vrhovnem sodišču. Videti je, da poskušajo kadri znotraj RKS, zvesti nekdanjemu generalnemu sekretarju, Jeleniča rehabilitirati v očeh javnosti. M.V.

TURN **Y** ON

Moj Mobi. Moji prijatelji.

STIL:
MOI MOI
TELEFON
+
TORBICA

Ne razumem, kako lahko Jože vedno zmagaja, če še kart ne zna pravilno držati. Kakšno srečo ima ... No, kljub temu da sem vse partije izgubil, je bilo po štirinajstih dnevih Bogdana in Jožeta lepo spet videti. Malo smo obrali politike, :("prodali" nekaj nogometašev, ena dva kupili, se zmenili vse za nazaj in vse za naprej, pa še narezek je bil prva liga! Potem me je poklicala Marija. "Večerja," je rekla. Ajajaja, težave. Zvečer sem se še enkrat slišal z Bogdanom. **Hehehe, tudi on je imel dvojno večerjo.**

www.mobitel.si